

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

שאלה אמתית היא כאשר האדם שואל את עצמו.
הבן שאינו יודע לשאול אינו שואל דבר. הבן הרשע מקשה בהתרסה.
הבן התם שואל "מה זאת"? שאלה כללית, גולמית, שאין בה פנימיות.
אבל שאלת החכם המפורטת היא שאלה פנימית
ועליה נאמר "שואלין ודורשין" – שאלה המביאה לידי דרישה –
"בכל לבי דרשתיך".

[מתוך 'סודות מן הסדר']

מוסף מיוחד: 'סודות מן הסדר' עם רבי בונים מפשיסחא

צו – שבת־הגדול – פסח תשפ"ג

הגליון מוקדש לע"נ עמרם בן חיים – נלב"ע ט"ז ניסן תשע"ח

צו-שבת הגדול-פסח ה'תשפ"ג

48 איש מחזר אחר אשה
 "ויצאה והיתה" – הערות במסכת גיטין
 היראה שער לאהבה

50 הניצוץ המשיח
 מלכות ישראל – תיקון המדינה
 מגאולת מצרים לביאת המשיח

52 הסיפור החסידי (א)
 תמימות בפסח, ביטול בבית הספר
 אדמו"ר הצמח-צדק

54 הסיפור החסידי (ב)
 מה הוא – אומר
 סיפור לשביעי של פסח

56 מענות ותשובות
 תשובות הרב לשואלים
 איך לאהוב את עצמי, אירוח זוגות
 מתבוללים ומכתב הרב על התיקון
 האמיתי למערכת המשפט

58 המדור לילדים (א)
 יום הולדת
 רְזִי יִסְפָּר לָנוּ עַל מַסַּע הַנְּשֻׁמָּה לְעוֹלָם
 הַזֶּה וְגַם בְּאֵמַת מִיָּחָד בְּיוֹם הַהֲלָדָת

61 המדור לילדים (ב)
 בֵּין מִצְּהָ לְחֶמֶץ
 רְזִי יִלְמַד אוֹתָנוּ עַל הַקּוֹ הַדָּק שֶׁמְפָרֵיד בֵּין
 חֶמֶץ לְמִצְהָ וְכִיצַד נִזְהָה זֹאת אֲצִלְנוּ בְּלֵב

63 הניגון החסידי
 מספר 551
 ניגון לפרק החדש של הרבי

04 "סודות מן הסדר"
עם רבי שמחה בונים מפשיסחא
 ראו תוכן עניינים מפורט בעמוד מס' 4

16 להיות חסיד
 תורת שלום
 מיהו חסיד ומהי תכלית
 ההתבוננות החב"דית

23 משחק מכירת החמץ
 המשך סעודת משיח תשע"ח (ח"א)
 התבוננות על דרך הרמז והסוד
 בדיני מכירת חמץ

27 כח ההתחדשות הנשי בהכנות לפסח
 שיעור נשים – ליל שבת שמיני תשע"ח
 סוד הנקינות לפסח, הכח הנשי של
 מצוות דרבנן ועבודת ההגעלה והליבון

32 קטניות ושרויה
 המשך סעודת משיח תשע"ח (ח"א)
 השטות דקדושה שבהידורי חג הפסח

35 התקשרות לצדיקי הדור
 סעודת משיח תשע"ח
 כוונה נאה של התקשרות לצדיקי הדור
 בספירת העומר

38 קריאה לקב"ה בתורה
 ליקוטי לוי-יצחק על התניא
 שני רבדים ביחס בין עם ישראל לה'
 ובזוגיות

44 "צלי אש ומות על מורים"
 נקודות עבודה בפסח, מצה ומרור
 התבוננות קצרה על מצות החג ומבט
 כולל על שלשת הרגלים

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

הקדמת המערכת

שבת שלום וחג פסח כשר ושמח לכל בית ישראל ובתוכם קוראי **נפלאות**. לפניכם **גליון מורחב במיוחד** שילווה אתכם ואותנו **משבת הגדול-צו, דרך ימי ההכנה האחרונים לפסח וליל הסדר ועד לשביעי של פסח**, מלא בכל טוב, שיעורים חדשים גם ישינים מלאים בהשכלה ועבודה, סיפורי צדיקים ועוד שיאירו את תוכן הימים המלאים, הגדושים והקדושים שלפנינו.

מה בגליון?

קשה לסקור **גליון כפול**, אבל נעשה זאת ממעוף הציפור: הגליון פותח במוסף מיוחד, **סודות מן הסדר עם הרבי ר' בונים** – אוסף פירושים חדשים ומוארים, בסגנון קצר וקולח, שתוכלו להתכונן אתם ליל הסדר כבר משבת הגדול, בעריכתו הנאמנה של הרב יוסי פלאי.

את חלק השיעורים פותח שיעור יסודי משבת האחרונה על **מהות החסידות ותכלית עבודת ההתבוננות** – הקדמה ראויה לארבע התבוננויות הפסח הבאות (המבוססות כולן על שיעורי תשע"ח, שטרם פורסמו בגליונות נפלאות): **סודות מכירת חמץ, בטולו ובעורו** – לערב החג; **כח ההתחדשות הנשי בנקיונות לפסח** – לימי ההכנה (או למנוחת הלוחמות אחרי הנקיונות...); **עיון בחומרות הפסח קטניות ושרייה; וכוונת ההתקשרות לצדיקים בספירת העמר**. אחר כך בא שיעור טרי נוסף משבת, לכבוד יום הולדת רבי לוי יצחק שניאורסון בח"י ניסן, על **סודות הקריאה לה' בתורה בספר התניא**. והכל חותם ב**סעודת משיח** אשתקד, לכבוד שביעי של פסח השתא.

אחר כך באים המדורים הקבועים, כשסיפורי הצדיקים, המענות ומדורי הילדים של רזי נכפלים – מדור לשבת הגדול ומדור לחג הפסח. נקווה שהגליון יהיה עבורכם פנה של מרגוע בהכנות לחג וצהר של התחדשות ושמחה בגילויים העצומים של חדש ניסן, של חג הפסח ושל ימי הספירה.

שבת שלום ומבורך וחג פסח כשר ושמח לכל בית ישראל,

המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם

שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

מוקדש לע"נ **אמיר בן שמואל** - נלב"ע י' ניסן תשפ"ב

סודות מן הסדר

ליל הסדר עם הרבי ר' שמחה בונים מפשיסחא

ליל הסדר וההגדה של פסח הם מעיין המתגבר. בכל שנה יוצאות הגדות חדשות, ונדמה ששפע הפירושים אינו פוסק. מבחר פירושי הרב להגדה של פסח כבר יצא בעבר בספר "סודות מן הסדר", שיש לו חן וסגנון מיוחד. בשנים האחרונות נוספו עוד ועוד פירושים, ובמיוחד פירושים המיוסדים על ספרי החסידות אותם מלמד הרב בסדר השנתי. הפעם הגיע תורו של הרבי ר' בונים (כפי שרגילים לכנותו), שדבריו הובאו השנה במדור "קול שמחה". רוב הדברים הובאו מהליקוט המופלא בספר קול מבשר, המביא מדברי הרבי ר' בונים המשוקעים בכתבי גדולי החסידות מבית מדרשו אחריו. עליהם הוסיף הרב את הנגיעה המיוחדת, והכל 'נארז' בסגנון ההגדה סודות מן הסדר. שיהיה לנו ליל סדר מלא וגדוש!

תוכן

ביעור הגאווה והשקר (לביעור חמץ)
 תכשיט של חומרות (לביעור חמץ)
 מצוה עלינו לספר
 חכם שואל את עצמו
 נשמה בגוף (הבן הרשע)
 אברהם אבינו
 הרוצח והרמאי ("לבן בקש לעקור את הכל")
 חוזר ונעור ("בעדי עדיים")
 מימים ימימה ("הקב"ה בכבודו ובעצמו")
 לסבול את עצמו ("חייב אדם לראות את עצמו")
 שלחן עורך
 להשתחוות בקומה זקופה ("וכל קומה לפניך תשתחוה")
 כוס של אליהו
 סיפור: אליהו הנביא שלי
 סיפור: ראה אותי והתפלל
 רחום הוא, שדי הוא
 שני גדיים כאחד ("חד גדיא")
 קליטה בסעודת משיח
 מצה שרויה

ביעור הגאווה והשקר

אמר

הרבי ר' בונים: חמץ הוא מהות השקר, וביעור חמץ הוא ביעור וסילוק השקר. והנה נאמר "מדבר שקר תרחק", בדרך כלל הרחקה היא מדרבנן, חכמים שעושים סייג לתורה וגוזרים הרחקות, אבל בשקר ההרחקה עצמה היא מהתורה. וכן בחמץ יש הרחקה וסייג מהתורה, שהרי עיקר איסור חמץ הוא מט"ו בניסן, אך הוא נאסר מהתורה כבר ב"ד בניסן מחצות היום (בשם האבני נזר. לפי שם משמואל, עניין איסור חמץ).

בדרך כלל מוסבר שחמץ הוא הגבהה, מדת הגאווה הפסולה. על הגאווה נאמר בגמרא "תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית", גאות חיובית כמו "ויגבה לבו בדרכי ה'", אך דעה אחרת בגמרא אומרת "לא מינה ולא מקצתה", לא שמץ של גאווה (סוטה ה, א). אנו מקיימים את שתי האפשרויות בפסח ובשבועות: בפסח החמץ אסור בתכלית, לא מיניה ולא מקצתיה, אך בשבועות מביאים למקדש את "שתי הלחם" העשויות חמץ (בניגוד לכל המנחות במקדש), אך לדברי רבי בונים, שהחמץ הוא שקה, הרי בזה אין פשרות כלל: "מדבר שקר תרחק", להתרחק לגמרי, לא מיניה מקצתיה. כך נאמר "וה' אלהים אמת", וכן "חותמו של הקב"ה אמת", והשקר הוא היפך זה. אותיות **אמת** הן ראש-תוך-סוף אותיות האלף-בית, זו כל התורה כולה. בפנימיות, הגאווה מסתירה על החכמה של הנפש האלקית, בחינת ה'חיה' בנפש: פנימיות החכמה היא הבטול, היפך הגאווה. אך השקר מסתיר את נקודת האמת של היהודי, הנמצאת באמונה הפשוטה שלו, בחינת ה'יחידה' של הנפש האלקית. ורמז מובהק בזה: **מדבר שקר תרחק = מב פעמים יחידה.**

פרפראות: ♦ "מדבר שקר תרחק" ראשי התבות עולים כ פעמים **יחידה** = "**חלק אלוה ממעל ממש**", זו עצם הנשמה של היהודי. ♦ מלבד ראשי התבות, "**מדבר שקר תרחק**" = **כב**

- ♦ פעמים **יחידה** = **שדי** במילוי (**שין דלת יוד**). ♦ אמצעי התבות "**מדבר שקר תרחק**" = **שדי**, שם הברית, שייך למדת היסוד שפנימיות אמת. ♦ סופי התבות "**מדבר שקר תרחק**" = **קרנן פסח (= פרו ורבו, בכח מדת האמת) = חלק המילוי של שדי (שין דלת יוד).**

תכשיט של חומרות

אמר

הרבי ר' בונים: מכל החומרות שישראל קדושים מחמירים ונוהגים בפסח, נעשים תכשיטים לקדושה. וזהו "נָאוּ לְחַיֵּיךָ פְּתָרִים צְוֹנְרָךְ בְּחַרְוֵיִם": בכל אברי הגוף יש לתכשיטים שייכות וקשר לגוף, כמו בגד מסוים (שיש בו תועלת להגן ולחמם וכיו"ב), אבל הצוואר מיוחד לתכשיטים (ולא לבגד) הנעשים גם מדבר שאין לו שייכות, כמו זהב ואבנים טובות. והוסיף תלמידו בעל מי השילוח: הצוואר הוא הכלי לאכילה. דווקא באכילה שייכים כל החומרות, וגם אם נדמה שאין להן מקום, הרי הם תכשיטים יפים. וענין זה שייך במיוחד לפסח, שבו יש בירור האכילות (לפי מי השילוח).

החומרות הן תכשיטים יפים על צווארנו, הידורים נאים, ולא משהו חמור-סבר וקודר. הצוואר מחבר בין הראש לגוף, בין המח והלב, בין השכל למדות. "מח שליט על הלב" — זהו כח הנתון באדם מטבעו (בתולדתו), לשלוט בשכלו על הלב הסוער, להשליט את הנפש האלקית על הנפש הטבעית הבהמית, אך עבודת האדם היא לחזק את הכח הזה ולהשתמש בו כראוי, וזהו תיקון הצוואר. תכשיטים נקראים גם 'תיקונים' — התכשיטים בצוואר מתקנים אותו ומסייעים למח לשלוט על הלב.

הצד האחורי של הצוואר הוא **הערף**, אותיות **פרעה**, ומבואר בספרי הקבלה שמאחורי הצוואר, ב'מיצר הגרון', יושב פרעה עם שלשת השרים שלו (שר המשקים שר האופים ושר הטבחים), ואילו יציאת מצרים מבטלת את שליטתם. זאת

כולנו חכמים... מצוה עלינו לספר, כי האור של יציאת מצרים אינו רק היציאה מהקליפה אלא לזכות לצאת "מאפלה לאור גדול", אור של גילוי שכינה, "באור פני מלך חיים". וזה "כל המרבה לספר ביציאת מצרים", כל אחד לפי דרגתו, או "סוד מרע" או "ועשה טוב", "הרי זה משובח" (לפי ישמח ישראל, הגדה של פסח).

"לספר ביציאת מצרים" – לספר הוא מלשון להאיר, כאבן ספיר מאירה. החכם הגדול ניצל אמנם מחלק 'הרע הגלוי' שבנפשו, הוא זכה ליציאת מצרים ממצרי היצר הרע, אך עדיין יש בו 'רע נעלם', רע בדקות, שאינו ידוע לו כעת. בכח הסיפור של יציאת מצרים, גם החכם ממשיך לצאת מטומאת מצרים, "מאפלה לאור גדול", שהרי אין סוף לאור ה', וככל שהוא מאיר יותר כן הוא זוכה לשרש ולעקור את הרע הנעלם שבנפשו.

"מאפלה לאור גדול" – ה"אפל הופך ל-פלא, הנפלאות של יציאת מצרים, ובהמשך הופך ל-אלף, לשון לימוד, במתן תורה.

פרפראות ♦ מספרים ביציאת מצרים בליל הסדר. שרש המלה לספר הוא **ספר**, קרוב למלה **סדר**. האותיות המשותפות הן הראשונה והאחרונה, **סר**, לשון "סוד מרע". אותיות האמצע הן **פד** (סוד תיקון הברית וגילוי אור העטרה).

חכם שואל את עצמו

חָכָם מה הוא אומר? מה העֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יי אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם. אמר הרבי ר' בונים: מה החכמה בשאלת הבן החכם? אלא שהחכם שואל את עצמו, וזוהי חכמתו! וכן מה שנאמר "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח" – הכוונה שישאל את עצמו. והוסיף תלמידו הרבי מאלכסנדר: כך מפורש בגמרא שמי שאין מי שישאל אותו "הוא שואל לעצמו" (לפי 'חשבה לטובה').

שאלה אמיתית היא כאשר האדם שואל את

נעשה על ידי התכשיטים הקדושים בצוואר, החומרות של פסח.

חומרה = גרון, החומרות הן תיקון הגרון. גרון מלשון גרירה – "מצוה גוררת מצוה". המצוה של פסח (ראשון הרגלים, בניסן החדש הראשון) גוררת עוד מצוה הגוררת עוד מצוה, וכך נמשך הפסח בכל השנה! זאת מודגש במנהג חב"ד לפיו מקפידים שלא לומר "חסל סדר פסח" בליל הסדר, כיון שהפסח אינו מסתיים אלא נמשך.

פרפראות: ♦ צואר אותיות אוצר, רצוא, כאן נמצאת תנועת ה"רצוא" של הלב אל המת.

צואר ועוד **תכשיט** = 28 פעמים **יחידה**. נוסף **חומרה** ונקבל 35 פעמים **יחידה** – הכל נובע מדרגת היחידה בנפש. **אכילה חומרה** = ה פעמים **א'דני**, היינו ה אלפי"ן המתקנים ה פעמים **דין** (שך דינים). המתקת הדינים על ידי חומרות האכילה. ♦ **חומרות תכשיטים** = 7 פעמים **אור**, "והיה אור הלבנה... כאור שבעת הימים", זהו האור המאיר בליל הסדר.

מצוה עלינו לספר

וְאֶפִּילוּ בָּלְנוּ חֲכָמִים בָּלְנוּ בְּבוֹנִים בָּלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְּנוּה עֲלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים. וְכָל הַמְרַבֶּה לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים הָרִי זֶה מְשַׁפֵּת. הרבי ר' בונים מביא את המדרש "שמא תאמר לרעתכם נתתי לכם את התורה? לא נתתי לכם אלא לטובתכם, שהרי מלאכי השרת נתאוו לה". וכי יתכן שנחשוב שהתורה לרעתנו? אלא שיש "סוד מרע ועשה טוב", והיה אפשר לחשוב שהתורה היא לרעתנו, היינו להסיר את הרע שבנו, וזוהמת הנחש. לכן נאמר "לטובתכם", להגיע ל"עשה טוב", שהרי גם המלאכים (שאינן בהם רע) רצו את התורה. ולפי זה מפרש בספר "ישמח ישראל": היה אפשר לחשוב שהחכמים הגדולים, שכבר זכו ל"סוד מרע", אינם צריכים לספר ביציאת מצרים כפשוטה אלא לעסוק בתורה ובסודותיה. לכן נאמר "אפילו

לשיטתו, אין עבודת ה' בענייני העולם הזה כגון אכילה ושתייה. "מה העבודה הזאת לכם" – מה שאתם אוכלים ושותים הוא רק "לכם", לצרככם, ולא לשם ה'. ה' ברא את העולם ברצונו ולא כדי שנאכל ממנו כלל... לכן "הקהה את שיניו", כי למה לו שיניים לאכול? אך האמת היא שה' ברא את העולם כדי לתקנו ולהעלותו, וכן באכילה בקדושה האדם כולל את דרגות דומם-צומח-חי ומעלה הכל. וזה "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" – יציאת מצרים היא הוצאת הניצוצות הקדושים, וכן באכילה מוציאים ומעלים את הניצוצות הקדושים, ואילו הרשע שכופר בכך "אילו היה שם לא היה נגאל" (הגדת ברכת אברהם).

הרבי ר' בונים אומר שהרשע אינו מאמין שיש קדושה במעשה גופני. בפשט ההגדה, הבעיה של הרשע היא בהיותו פורש מהציבור, "הוציא את עצמו מן הכלל". אך הדברים קשורים זה בזה: כלל הציבור עוסק בענייני העולם הזה, אוכלים ושותים, בני אדם בארץ ולא מלאכים בשמים, אך הרשע חושב שהתכלית נמצאת באינו שכבה של 'אליטה גבוהה' שתעסוק ברוחניות בלבד. כך הרשע מפריד את עצמו מהכלל וגורם פירוד בלבבות, ההיפך מאהבת ישראל, "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה" (שפירושו לדאוג גם לצרכי הגוף של הזולת). התכלית היא חיבור שמים וארץ, רוחניות וגשמיות, "כי כל בשמים ובארץ", אך הרשע כופר בכל, בחיבור הזה ("כי כל"), ולכן הוא כופר בעיקה. הרב המגיד ממעזריטש אמר שה' ברא את העולם יש מאין, ועל הצדיקים להפוך את העולם מיש לאין, כלומר לא להתעלם מהיש אלא להעלות ולחבר אותו אל האין (זו העבודה של כולנו, "ועמך כלם צדיקים").

כוונת האכילה היא להעלות ניצוצות קדושים, ובכך להעלות את כל רבדי המציאות, דומם-צומח-חי-מדבר. הדומם נכלל בצומח, הצומח נאכל ונכלל בחי, ושלשתם נאכלים ונכללים באדם המדבר. וכך, כשהאדם מתעלה וזוכה לחיי העולם הבא, הרי כל חלקי העולם הזה באים

עצמו. והנה כל שלשת הבנים שואלים משהו, ורק הבן שאינו יודע לשאול אינו שואל דבר. אלא שהבן הרשע אומר "מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו" – הוא פונה אלינו, שואל ומקשה בהתרסה, ואינו שואל את עצמו. הבן התם טוב ממנו, הוא שואל בתמימות "מה זאת", יש כאן שאלה גם לעצמו אלא שזו שאלה כללית, סתמית וגולמית, בדומה למושג בחסידות 'התבוננות כללית'. שאלה כללית כזו היא יחסית חיצונית ואין בה פנימיות. אבל שאלת החכם המפורטת, "מה העדות והחקים והמשפטים", כמו המושג 'התבוננות פרטית', היא שאלה פנימית (ובה מאירה הבינה, המוחין). על שאלה כזו נאמר "שואלין ודורשין" – שאלה המביאה לידי דרישה, "בכל לבי דרשתיך".

החכם הוא סוד החכמה, ועליו להתייחד עם הבינה, שהרי חכמה ובינה הן "תדין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", יחוד אותיות יה בשם הוי'. והנה הדרישה שייכת לבינה, הדרשת ומפרטת את אור החכמה. אם כן, "שואלין ודורשין" פירושו שעל ידי שאלת החכם את עצמו הוא מתייחד עם הדרשה-הבינה (בסוד "חכם בבינה"). במערכת הפרד"ס, פשט-רמז-דרוש-סוד, רובד הדרוש מכוון כנגד הבינה ורובד הסוד כנגד החכמה, ונמצא ש"שואלין ודורשין" של החכם הוא יחוד הסוד והדרוש, גילוי הסוד שבתוך הדרוש (כדברי אדמו"ר הזקן שהאגדות בספר 'עין יעקב' כוללות את רוב סודות התורה).

נשמה בגוף

רָשָׁע מה הוא אומר? מה העבדה הזאת לכם? לכם ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הקלל פפר בעקר. ואף אתה הקהה את שיניו ואמר לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו הנה שם לא הנה נגאל. אמר הרבי ר' בונים: הרשע חושב שעיקר עבודת ה' הוא רק בתורה ותפילה, תענית וסיגופים.

פניו" ונח שייך לדרגת 'יסוד אבא' של החכמה הנכנס ב'אמא' (בינה), סוד כניסת נח לתבה. אבל אברהם אבינו הוא מעל החכמה, בסוד "ישראל עלו במחשבה [לפני כל דבר, והרי אברהם הוא ישראל, היהודי הראשון]". ורמז: **אברהם** הוא **אב רהם** והנה **רהם** = **אדם קדמון**, אברהם הוא אב לאדם קדמון, אדם הראשון. אב הוא לשון רצון (כמו "לא תאבה לו"), אברהם הוא הרצון הפשוט להיטיב לכולם (לחיים ולמתים), הרצון שמעל החכמה. אברהם הוא בעל מדת החסד, "עולם חסד יבנה", ולכן הוא העומד בתשתית הבריאה כולה, כולל אדם ונח, כמו שדרשו חז"ל "אלה תולדות השמים והארץ **בהבראם**", אותיות **באברהם**. במושגי הקבלה: שרש החסד הוא 'חסד דעתיק' המתלבש ב'גלגלתא דאריך'.

פרפראות: ♦ אדם־נח־אברהם רמוזים בפסוק "ויקרא את שמם **אדם ביום הבראם**": אדם כתוב בפירושו; **ביום** = נח; **הבראם** אותיות **אברהם**. כאן רמוז שאברהם הוא הוא כח הבריאה של אדם ונח. ♦ אם נהפוך את המלים "עולם [176] חסד [72] **יבנה** [67]" לסדרה חשבונית, אזי 'בסיס הסדרה' הוא 69, **אבינו**. בסדרה זו, לפני המלה **עולם** יבוא המספר 289 = **ברא אלהים** שעולה טוב בריבוע. הכל שייך לאברהם אבינו בעל מדת הטוב והחסד. **ברא אלהים** אותיות **אברהם אלי** (כאשר **אלי** = **אברהם** במספר קטן). ♦ **עולם חסד יבנה** ועוד **אברהם אבינו** = **שרה אמנו**.

הרוצח והרמאי

צַא וְלִמַּד מֵה בְּקֶשׁ לָבֶן הָאֶרְמִי לַעֲשׂוֹת לַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ. שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבֶן בְּקֶשׁ לַעֲקֹר אֶת הַפֶּל. אמר הרבי ר' בונים: מי שזוכה ליראתה ה' ולחכמה אינו מתפתה כלל מיצר הרע, ובורח ממנו כמו מאש, וזה שנאמר במילדות "ולא עשו כאשר דבר אלהן מלך מצרים", ואמרו חז"ל שפרעה "תבען לדבר עברה ולא נתבעו", דהיינו שהפיתוי לא

לעולם הבא! כל זה שייך ל'עבודת הבידורים' – כפי שנקראת עבודת ה' שלנו בעולם – כשעלינו לברור את הניצוצות הקדושים, להפריד ולדחות את הפסולת ולקחת את הטוב (כמו מלאכת בורד בשבת). אכן, מעל עבודת הבידורים קיימת 'עבודת היחודים', בה אין מתעסקים כלל עם הפסולת, אלא עוסקים ביחוד, חבור וזיווג (כמו יחוד איש ואשה). זו העבודה העתידיית, לאחר שמסתיימת עבודת הבידורים (כאשר כבר היום יש לה התחלה, כפי שאמר הרבי מליובאוויטש "הסתיימה עבודת הבידורים"). בעומק, טענת הרשע יכולה להתלות בעבודת היחודים, כאילו די לעסוק ביחוד נשמתי, כוונה מופשטת בלבד. אך זו טעות חמורה: הקב"ה שם אותנו בגוף, נשמתנו הטהורה ירדה להתלבש בגוף גשמי בעולם הזה, כדי לעשות יחוד גוף ונשמה, כמו האכילה הקדושה בחג הפסח. עבודת היחודים היא "בכל דרכיך דעהו", הכולל יחוד אלוקי בעת האוכל, ואז האוכל הופך ממילא לאלוקות.

אברהם אבינו

וְאֶקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם... אמר הרבי ר' בונים: "ואקח את אביכם", היינו שהקב"ה לקח את עניין השם 'אב' ונתנו לאברהם. שהרי איננו אומרים 'אדם אבינו' או 'נח אבינו', אלא רק אברהם אבינו, ממנו הושתלו בני ישראל ואנו נקראים על שמו, ובמיוחד כשאנו הולכים בדרכיו. אברהם גומל חסד ומיטיב לחיים ולמתים, כמו בהתעסקותו בקבורת שרה, וכל 'חברא קדישא', גומלי חסד של אמת, נקראים על שמו (לפי בית יעקב אלכסנדר).

אלו "שלשה אבות" של האנושות: אדם הראשון, נח (ממנו התחילה האנושות מחדש לאחר המבול, וכל הגויים נקראים "בני נח") ואברהם, אך רק אברהם הוא באמת אבינו. בפנימיות, אדם הראשון שייך לדרגת החכמה, כלשון הפסוק "חכמת אדם [אדם הראשון] תאיר

הרבי מגור בעל ה'אמרי אמת': בחמץ בפסח יש חומרה מיוחדת שאוסר במשהו ולא בטל בשישים כשאר איסורים. יתרה מזו, מחמירים שחמץ שהתבטל בשישים לפני הפסח "חוזר וניעור" בפסח (ראה שו"ע או"ח תמז). והנה "מדה טובה מרובה ממדת פורענות" – 'משהו יהדות' יכול להגביה את האדם כולו. וגם אם ה'משהו טוב' מכוסה ומלוכלך ביותר, הרי הוא "חוזר וניעור"!

חוזר וניעור ראשי תבות חן. יש "שקר החן" ולעומתו חן אמת, כמו ישראל שמצאו חן בעיני ה' ביציאת מצרים, "מִצָּא חֵן בְּפִנְיָו". אותו 'משהו יהדות', הנקודה הטובה הנסתרת, חוזר וניעור בקרבנו, ומוצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. הביטוי היפה 'משהו יהדות', שאינו בטל אלא חוזר וניעור, הוא הארת "היחידה שבנפש", והוא הוא ניצוץ משיח שיש בכל יהודי. והרמז: **משהו יהדות = ביאת המשיח.**

מימים מימה

וְיִזְצַאנוּ "מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכֹדוֹ וְנִבְעָצָמוּ. הרבי ר' בונים אמר: הבטחת הקב"ה לאדם אינה משתנה, גם אם האדם משתנה, שהרי "לא אדם הוא להנחם" והשפע ממנו הוא "מים שאין להם סוף". אך כשהשפע מה' יורד באמצעות שליח ממוצע, הוא יכול להשתנות ולהפסק כשהאדם אינו ראוי, "מים שיש להם סוף". לפי זה פירש בעל 'תפארת שמואל': גאולת מצרים משפיעה לכל הגאולות, שפע נמשך כמים שאין להם סוף, לכן היתה צריכה להיות על ידי הקב"ה בעצמו ולא על ידי שליח. היחס בין גאולת מצרים לכל הגאולות רמוז בפסוק "מימים מימה", ימים לשון זכר הוא גאולת מצרים, בבחינת זכר משפיע, "ימימה" לשון נקבה רמז לשאר הגאולות המקבלות מגאולת מצרים.

נכנס באזניהן כלל. בהמשך לזה, אמר רבי יעקב אריה מראדזימין: יש שני סוגי יצר הרע, עשו ולבן. עשו הוא רוצח, היצר המסית את האדם לחטוא ולהאבד מהעולם. ליצר הזה אין מקום אצל הצדיק, ומייד שהוא בא אליו להחטיאו הצדיק 'רוקק לו בעין' ומגרשו, כמוקצה מחמת מיאוס. אך יש יצר הרע מסוג לבן הארמי, שמראה לאדם על מצוה שהיא עברה ועל עברה שהיא מצוה, ויצר כזה יכול לבוא גם לצדיק (צמח מנחם, הגדה של פסח).

חמץ בפסח נאסר באיסור "בל יראה ובל ימצא". בל יראה שייך לחמץ הגלוי, ובל ימצא מלמד שאסור 'להטמין' חמץ במקום נסתר. "בל יראה" כנגד עשו הרשע, אותו ניתן לראות בגלוי, כרוצח המתנפל עלינו וכאש שורפת, כמו עשו האדמוני שאינו יכול לעצור את תאוותו. "בל ימצא" כנגד לבן הארמי-הרמאי, המסתתר ונראה כצדיק, לבן וצח כשלג...

החמץ עצמו נחלק לשני סוגים, חמץ ושאור. החמץ הוא הבצק שהתחמץ בעצמו. השאור הוא חמץ קשה שאיתו מחמצים עיסות אחרות. החמץ הרגיל הוא כנגד עשו. השאור הוא כנגד לבן, המפתה גם את הצדיק להיות רשע, מחמץ אחרים.

עשו לבן ראשי תבות על, היינו תחושת העליונות, הגאווה של החמץ המתרום ומתנשא. לעומת זאת, יש "על" של הקדושה, כמו "נורא עלילה על בני אדם", הכרה בעליונות ה' בעל העלילות ומסובב הסיבות.

חוזר וניעור

רְבָבָה כְּצִמְח הַשְּׂדֵה נִתְתִּיף וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי בְעֵדֵי עֲדָיִים. הרבי ר' בונים אמר: מכל החומרות של פסח נעשים תכשיטים, וזה שנאמר "וְתִבְאִי בְעֵדֵי עֲדָיִים", ובשיר השירים "צִנְאָרְךָ בְּחִרְוֵיָם" (ראה לעיל בתורה 'תכשיט של חומרות'). והוסיף

כלפי ה' שברא אותו כפי שהוא (עם יצר הרע כזה שהכשיל אותו), אלא מקבל את ההשגחה הפרטית של ה' שעשה אותו כך, ומתחנן אליו יתברך שיעזור לו להשתנות. באמת חייו אינם חיים כפי שהוא, אבל הוא מתפלל לה' שיברא אותו לגמרי מחדש מרגע זה ואילך.

דוגמא ל**סבלנות** היא טיפוס ה**סבא** הזקן היושב בראש שלחן הסדר, וסובל בישוב הדעת את כל ארבעת הבנים השובבים. "בן שבעים לשיבה", **סב** או **שב** בשי"ן שמאלית כמו **שב** בשי"ן ימנית, לשון התיישבות, סבא "שפל וסבלן". אכן רבי נחמן אמר שהאבא בליל הסדר הוא אברהם אבינו, שזכה ל"שיבה טובה" (**שיבה** = **אברהם אבינו**), וארבעת הבנים הם שני בניו יצחק (החכם) וישמעאל (שאינו יודע לשאול), ושני נכדיו יעקב (התם) ועשו (הרשע) – ונמצא שהאבא הוא באמת סבא.

פרפראות ♦ **סבלן** רומז ל"כולנו מסובין", מסובין וסבלנים. ארבע הקושיות מכוונות כנגד ארבע אותיות שם הוי', כאשר הקושיה "כולנו מסובין" שייכת לאות י, כנגד החכמה ועולם האצילות – שייך למשה רבינו, פסגת הבטול והענוה, שפל וסבלן. ♦ כתוב שהמלה **בראשית** היא אותיות **שב יראת**, שב ביראת ה'. הגר"א פירש מלשון סב וזקן, כמו שהוסבר על הסבא בליל הסדר. לפי פירושים אחרים, שב יראת מלשון ישיבה: כל השנה אנו יושבים ליד השלחן ביראת ה', אך בליל הסדר כולנו מסובין. ליל הסדר הוא סגולה להגיע ל"בן שבעים לשיבה" ולהיות סבא עם בנים ונכדים כו'. כל זה הוא "בראשית" – תכלית הכוונה של בריאת העולם.

שלחן עורך

אמר הרבי ר' בונים: פסח הוא תיקון האכילה של כל השנה, וסוכות הוא תיקון הדירה של כל השנה.

הפסוק "וְשִׁמְרֶתָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה" כתוב בפרשת 'קדש לי' ומתייחס לענייני הפסח. פשט הביטוי "מימים ימימה" הוא מזמן לזמן, משנה לשנה (כפירוש רש"י). לא רק זוכרים את גאולת מצרים משנה לשנה, אלא שהגאולה עצמה נמשכת לעד, "מימים ימימה", כאשר ה"ימים" של גאולת מצרים משפיעים ל"ימימה" בכל דור ודור ובכל גאולה. מכאן ש"מימים ימימה" הוא כמו "בימים ההם בזמן הזה": מימים, בימים ההם; ימימה, בזמן הזה. **פרפראות**: יש יחס חשבוני יפה במלים "מימים ימימה": **מימים** = 20 פעמים 7. **ימימה** = 15 פעמים 7. ועוד, **מימים** = 4 פעמים 35. **ימימה** = 3 פעמים 35.

לסבול את עצמו

בְּכָל הַדֹּר וְדֹר תִּיָּב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ פְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. הרבי ר' בונים אמר: על הפסוק "והאיש משה עניו מאד" פירש רש"י "עניו, שפל וסבלן", דהיינו שגם בשפלותו של האדם עליו לסבול את עצמו (ולקיים "ויגבה לבו"). ולפי זה מפרש בעל ה'תפארת שמואל: "חייב אדם לראות את עצמו" היינו לראות את עצמו באור חיובי, כלשון חז"ל "רואה אני את דברי אדמון". מדת השפלות וההכנעה היא טובה, אך שלא יגיע לידי יאוש ולא יוכל לסבול את עצמו, אלא "לראות את עצמו". התיאור של האדם ה'סובל את עצמו', למרות מדת השפלות וההכנעה, מתאים במיוחד לצדיק הגמור, כמו משה רבינו. אך בעל התשובה מואס בחייו ממש (עד התיאור הקיצוני של רבי אלעזר בן דורדיא), איננו יכול לסבול את טומאת העברות שדבקה בו. ובכל זאת, גם לבעל התשובה ודאי יש את מדת הסבלנות, שהרי התכלית היא "וחי בהם", ולא להקריב את עצמו לגמרי על מזבח התשובה. אכן, בעל התשובה סבלן כלפי הקב"ה! הוא לא בא בטענות מרירות

זקופה, במקום התפשטות במאוזן לרוחב התפשטות במרווח לגובה! הצדיק האמתי שהכל שוה אצלו, ב'מדת ההשתוות' המעולה, יכול גם להשוות את ממד הרוחב השוכב עם ממד הגובה העומד. הדבר נוגע למושג ה'התפשטות' בקדושה, עניין מרכזי בתורת 'מי השילוח' (מגדולי תלמידי הרבי ר' בונים) – הצדיק היכול לנהוג בהרחבה והתפשטות הרצון, מתוך בטחון שאינו נוטה מרצון ה', מתפשט לגובה כמו שהוא מתפשט לרוחב, כי הוא התעצם עם תכונת הבטול הפנימית, עד שגם בשיא ההתפשטות הוא מקיים "וכל קומה לפניך תשתחוה".

פרפראות: ♦ **וכל קומה = אור = אין סוף.** ההשתחוואה הפנימית היא בתחושת בטול מול אור אין סוף ב"ה. ♦ **לפניך תשתחוה = מזל פעמים טוב.** "אין מזל לישראל", האין האלקי הוא המזל של ישראל, והוא הטוב הגמור. בשני המושגים **אין טוב יש** שש אותיות והערך הממוצע של כל אות הוא **אחד**, 6 הצרופים האפשריים של **אחד**.

כוס של אליהו

נוהגים למזוג כוס מיוחד הנקרא "כוס של אליהו הנביא" זכור לטוב, וכן נוהגים לפתוח את הדלת לכבוד אליהו הנביא, ויש אומרים אז "ברוך הבא". אמר הרבי ר' בונים: מלשון ההגדה של פסח ניכר שמסדר ההגדה הוא הוא אליהו הנביא! כמו שניכר למשל בפסקה "ברוך המקום ברוך הוא", המזכירה את לשון ה'תנא דבי אליהו'. והנה ידוע שגאולת מצרים היא פתיחה לכל הגאולות, ובמיוחד לגאולה העתידה. לכן, אחרי שאמרנו את ההגדה בשמחה רבה, זהו הזמן המוכשר לעורר את הגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו. על כן אנו מזמינים את אליהו הנביא, להראות לנו שסיימנו את ההגדה שהוא סידר, ועכשיו יעשה הוא מה שמוטל עליו, לבשר את הגאולה האמתית

כמובן לא נותיר את חג השבועות מחוץ לתמונה. "זמן מתן תורתנו", בו קבלנו תרי"ג מצוות, הוא תיקון הלבוש, שכן המצוות הן לבושים לנשמה (הנשמה בגוף מתלבשת במעשה המצוה בעולם הזה, ואור המצוה הוא לבוש לנשמה בעולם הבא). זהו סדר מובהק: בפסח אוכלים מצה, "מיכלא דמהימנותא" (מאכל האמונה), ובכך מתקנים את האכילה, הנכנסת לגוף האדם פנימה; בשבועות מתקנים את הלבוש, 'המקיף הקרוב' המלביש את הגוף; ובסוכות מתקנים את הבית, 'המקיף הרחוק', כאשר אנו חוסים לגמרי ב"צילא דמהימנותא".

להשתחוות בקומה זקופה

וְכָל קוֹמָה, לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. אמר הרבי ר' בונים: מי שהוא בבטול גדול מאד, אפילו כשהוא עומד בקומה זקופה, הוא משתחוה לפני מלך הכבוד. שהרי הוא חושב: כמה שאכרע ואשתחוה על עפר, אין די בזה לעומת הבורא יתברך שמו, שממנו רועדים שרפים וחיות הקדש. לכן הוא מתיישב בדעתו ונשאר על עומדו, שהרי הכל שווה (תפארת שמואל, הגדה של פסח).

בדרך כלל אנו משתחוים בפועל, כמו בתפלת שמונה עשרה. אבל יש מדרגה של השתחוואה תמידית. כאשר האדם חש באמת את גדולת הקב"ה שהכל אין ואפס כלפיו, "השוה ומשוה קטון וגדול", ממילא אין צורך וטעם בהשתחוואה, וגם כשהוא נצב על עמדו הוא משתחוה בתכלית בקרבו פנימה. ויש לדרוש "וכל קומה" – "כל" היינו מדת הצדיק, "כי כל בשמים ובארץ", "דאחיד בשמיא ובארעא", הכל שווה, שמי השמים ותחתיות ארץ.

הדרך המלאה של השתחוואה היא ב"פישוט ידים ורגלים", השתטחות והתפשטות מלאה על הארץ, מתוך בטול גמור, כמו התיאור בבית המקדש "משתחוים רווחים". מדברי ר' בונים עולה שיש גם "משתחוים רווחים" בקומה

שוב לפני הסדר לבית המדרש וראה את החסיד, הבין שבנפשו הדבר להיות אצלו בסדר, ואמר לו: אם כך, תהיה האורח שלי. אבל בתנאי אחד, שמה שתראה שמור לנפשך ואל תספר לאיש.

כאשר פתחו את הדלת ב"שפוך חמתך", נכנס לחדר איזה איכר פולני זקן, ניגש לרבי וישאלהו בלשון הפולנית, היות ויש לו הרבה תבואה מכל הסוגים ואינו יודע מה לעשות, האם כדאי עכשיו למכור, כי המחיר כזה וכזה, או שכדאי להחליף חיטים בשעורים וכדומה. והרבי יעץ לו מה לעשות. ונפרד האיכר ממנו בלשון פולין, "דוביזניה", היינו להתראות.

לאחר פטירתו של הרבי ר' בונים, נסער ר' רפאל לרבי יצחק מווארקא, מגדולי התלמידים של ר' בונים. כאשר סיפר לו ר' רפאל את המעשה הנ"ל, שאלו שיגיד לו - היות וגם הרבי מווארקא היה שם באותו מעמד - מי היה האיכר הזה ומה היתה כוונתו. אמר לו הרבי מווארקא: דע לך שאותו איכר היה אליהו הנביא זכור לטוב. אולם אתה ראית אותו בתור איכר, אני ראיתי אותו בתור שר, ובודאי הרבי זצ"ל ראה אותו בצורה אחרת לגמרי שאין לנו בה השגה.

יש גילוי אליהו בצורות שונות. כל אחד רואה את אליהו הנביא לפי דרגתו הוא. **אליהו** אותיות **לי הוא**, לי הוא לפי דרגתי.

סיפור: ראה אותי והתפלל

המנהג אצל הרבי ר' בונים היה שבלייל ערב פסח לאחר בדיקת חמץ היה הרבי יושב על כסאו ותלמידו רבי מנחם מענדל מקוצק עומד אצלו. ואז סידר הרבי מי ינגן כל פיסקא ומאמר בהגדה של פסח אחר ברכת המזון (החלק השני של הסדר). הקוצקר היה שואל על כל מאמר, מי ינגן זאת? והרבי השיב, פלוני אלמוני.

שנה אחת, כששאל הקוצקער על מזמור מסויים 'ומי ינגן זאת?' השיב הרבי: הולך אלינו

והשלמה, שנזכה "לשנה הבאה בירושלים" (צמח מנחם להגדה של פסח).

השמחה כבר עולה על גדותיה. אמרנו את ההגדה בשמחה, קיימנו את כל מצוות הלילה בשמחה, בתחושה שאנו יוצאים מאפלה לאור גדול. וכעת בשמחה גדולה אנו מזמינים את אליהו הנביא על כוס יין מלא. לפי הקבלה, סוד **אליהו** הנביא שייך לשם **ב"ן** (אחד המילויים של שם הוי'), קשור כמובן לארבעת הבנים שפתחו את ההגדה. שם ב"ן שייך לספירת המלכות, האחרונה במערכת הספירות, ומשמעותו גילוי האלקות במציאות ממש, כאליהו הנביא שגופו הגשמי הזדכך והתעלה.

פרפראות: ♦ כוס של אליהו = חי פעמים הוי' (כדברי אליהו הנביא "חי הוי' אשר עמדתי לפניו") = **ט פעמים אליהו-בן**, היינו הגילוי בכל **ט** הספירות הנכללות במלכות. **♦ כוס של אליהו הנביא זכור לטוב = עת רצון = שמחת חיים.** מספר זה (816) שווה גם **שפלות**. שפלות היא פנימיות המלכות, ומדת השפלות החיובית קשורה לשמחה ("ויספו ענוים בה' שמחה").

סיפור: אליהו הנביא שלי

הרבי ר' בונים היה מזמין את החבריאי קדישא' [חבורת התלמידים הקרובים] להסב עמו לסדר, ואת שאר החסידים שבאו להסתופף בצילו היה מחלק לאחר תפלת ערבית להתארח אצל בעלי הבתים החשובים בעיר. וממש לפני הסדר היה הרבי נכנס לבית המדרש, לראות אם במקרה נשאר מישהו ולסדר לו מקום לאכול.

חסיד אחד בשם ר' רפאל השתוקק מאד להיות בסדר של הרבי, אך ידע שהרבי לא רוצה שיהיו אצלו אנשים מלבד החבריאי קדישא. אבל ר' רפאל היה עקשן, כאשר הרבי חילק את החסידים לאחר ערבית הסתתר הוא מתחת לספסל, ואחרי שהרבי הלך התיישב ללמוד תורה... כשהגיע הרבי

וברכת', והם מדקדקין על עצמן עד כזית ועד כביצה". ופירש הרבי ר' בונים: אם אדם פשוט נותן מתנה, אזי חשיבות המתנה היא רק בהיותה שווה הרבה. אבל אם הנותן הוא אדם גדול, אז אפילו אם המתנה אינה שווה רק פרוטה, גם כן חשובה היא אצל המקבל, מצד הנותן. וזו הכוונה שישראל מדקדקים לברך על כזית וכביצה (גם פחות משיעור שביעה). כיון שאינם מסתכלים על עצם המתנה אלא על חשיבות הנותן, השם יתברך. וכך אומר הקב"ה: איני מביט על עבודת האדם, אם הוא מזוכך כראוי, אלא מסתכל על ישראל מי הם, הם קרוצי חומר ויש להם יצר הרע, ודי בעבודתם איך שהיא. ואין זו נשיאת פנים אלא מצד הדין, מדה כנגד מדה.

לפי זה פירש בהגדת צמח מנחם: מצד הדין האדם ראוי להעניש כשאינו עובד כראוי את ה' יתברך, ללא אפשרות כפרה, "שאלו לחכמה חוטא מה עונשו? אמרה 'הטאים תרדף רעה'". אבל הקב"ה "רחום הוא", חביב אצלו גם מעט שאדם עושה, ובלבד שהאדם רוצה לעשות נחת רוח לפניו יתברך. "שדי הוא", השם שדי פירושו "שאמר לעולמו די", וכן די לו בעבודת האדם איך שהוא, שהרי האדם קרוץ מחומר ויצר הרע מפריע... וכן נאמר "ואל שדי יתן לכם רחמים", הרי שמשם "שדי" נמשכים הרחמים.

הרבי ר' בונים מלמד שהעיקר הוא חשיבות נותן המתנה, הקב"ה. אך אין הכוונה שהמתנה עצמה אינה חשובה כלל ואיננו נהנים בה. כך מלמד רבי לוי יצחק מברדיטשוב: כמו שיש לאב תענוג ממה שבנו נהנה, כך הקב"ה רוצה שאנחנו נהנה. וכך ראוי לנו להנות ממה שה' נותן, מתוך כוונה שזהו התענוג לה'. כיון שה' הוא הנותן, אזי המתנה עצמה חשובה בעינינו, ולא משנה אם גדולה היא או קטנה, תמיד היא גדולה וחשובה. ההסתכלות על נותן המתנה לפני המתנה עצמה, היא כמו הסדר "קבלת עול מלכות שמים קודמת לקבלת עול מצוות". קבלת עול מלכות שמים היינו היחס לה' עצמו, ועול מצוות מתייחס כבר למתנה (תרי"ג מתנות טובות,

אברך אחד מהעיר לומז', ונכבד אותו בזמר זה. והנה בערב פסח הגיע אברך בשם ר' חיים לייב עפשטיין מלומז', אליו כיוון הרבי.

והרבי ר' בונים היה נוהג ללמוד בכל יום שיעור גפ"ת (גמרא, פירוש רש"י ותוספות) עם תלמידיו המקורבים, ור' חיים לייב הצטרף לקבוצת הלומדים, והקשה קושיא חמורה שאף אחד מהתלמידים לא יכול היה לתרצה. אמר הרבי "ארי עלה מבבל", ועם כל זה נראה לתרץ... ותירץ את הקושיא בעומק ההגיון ובמתק דברים. כך המשיך הרבי על ר' חיים לייב חן ואהבה, עד שבכל ימי היותו בפשיסחא לא היה ר' חיים לייב יכול להתפלל לפני שראה את הרבי! יום אחד לא יכל ר' חיים לייב להכנס לרבו, והגיע זמן תפלה ולא יכול היה בשום אופן להתפלל. אז קרא לו הרבי ואמר לו, ראה אותי והתפלל. ראה ר' חיים לייב כי רוח הקודש שורה על רבו, כי לא ידע שום איש מזה... וציוה הרבי על ר' חיים לייב לחבר ספר על קדשים, וכן עשה. לאחר מכן נתקבל לרב בכמה קהילות קדושות ומנוחתו כבוד בעיר קאלושין. הקשר הנפשי העמוק של החסיד לרבו, לאחר שהרבי 'קנה אותו' בדברי תורה, התבטא בכך שהחסיד אינו יכול להתפלל לפני שיראה את פני רבו. **ראיה** קשורה ל**יראה**, "את ה' אלהיך תירא, לרבות תלמידי חכמים", מיראת הרב באים ליראת הרוממות מהקב"ה, ההקדמה הנצרכת לתפלה. התפלה עצמה היא מתוך אהבה, "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא", מיראת הרוממות באים ל"אהבה רבה בתענוגים".

רחום הוא, שדי הוא

קדוּשׁ הוא. רחום הוא. שְׁדֵי הוּא. פְּקִיף הוא. יְבִנָּה בֵּיתוֹ פְּקָרוֹב. כתוב בגמרא "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, כתיב בתורתך 'אשר לא ישא פנים', ואיך אתה נושא פנים לישראל? אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל? שאני כתבתי בתורה 'ואכלת ושבעת

הכבש קודם לעז, הצדיק קודם לבעל התשובה, זו הדרך הפשוטה. אבל בקרבן חטאת דווקא העז קודם לכבש – לאחר שהאדם כבר חטא והוא עושה תשובה, הוא ודאי עדיף!

"אלו ואלו דברי אלקים חיים". האמת היא שצריך לחבר את הצדיק ובעל התשובה להיות "חד גדיא". ובכל זאת, הפשט הוא שבעל התשובה יהפוך להיות צדיק, ונמצא שלבסוף כולם צדיקים, כולם כבשים. ועוד, הגדי והכבש נקראו שניהם גדי, שפירושו "ולד רך". כי העיקר הוא תכונת הרכות, "לעולם יהא אדם רך כקנה ולא קשה כארז". אלא שהצדיק, הכבש, הוא רך מיסודו. ואילו בעל התשובה, העז, התחיל בתוקף של 'עולם התהו' וכעת עליו לקנות בעבודתו את מדת הרכות של עולם התיקון (כאשר עולם התיקון עצמו יוצא מתוך עולם התהו). מנהג הרב המגיד ממעזריטש הוא שכאשר אומרים 'לחיים' יש לענות 'לחיים ולברכה', ופירשו גדולי החסידים: **לברכה היינו לב רכה**, שנוכה לקנות מדת הרכות (של בעל התשובה, כי מן הסתם עד עכשיו היינו רשעים...).

והנה לעתיד לבוא "וגר זאב עם כבש" (כפי שקוראים בהפטרות אחרון של פסח בחול"ל). גם הזאב, מעולם התהו, יהפוך להיות כבש תם ורך של עולם התיקון. הרמב"ם מפרש "וגר זאב עם כבש" על השלום העולמי, "כבשה אחת [ישראל] בין שבעים זאבים [האומות]", וסופו של הזאב עצמו להיות כבש ולהתגייר כהלכה.

הגדי בן העז הוא עז, "קופץ כגדי". וכן פותח השלחן ערוך בהוראה "הוי עז כנמר". תחילת עבודת ה' היא להיות כגדי הקופץ אל תוך השלחן ערוך בעזות דקדושה. זו ההכנה הנדרשת של קבלת עול מלכות שמים, לעשות רצון ה', הקודמת לקבלת עול מצוות, כשם שהעז קודם לכבש, כדברי הגמרא "עיזי מסגן ברישא" – העז מעיז לומר 'אני רוצה לקיים את רצון ה'', והכבש עושה מה שאומרים לו.

פרפראות: ♦ גדי ועוד שה = כבש. גם הגדי הקופץ וגם השה התם יהיו כבש, כולם צדיקים

כאשר גם 'מצוה קלה' היא יקרת ערך ביותר מצד הנותן-המצוה).

פרפראות: ♦ רחום הוא שדי הוא = פסח פסח

פסח פסח, הערך הממוצע של כל מלה! ♦ **נותן מתנה = 1001 = 13 פעמים מזל**, סוד יג מדות הרחמים של הקב"ה נותן המתנה.

שני גדיים כאחד

תד **גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא: דְּזִפִּין אַבָּא בְּתַרִי זִוְיָ.**
אמר רבי לייבלי אייגר: בגמרא פסחים (גז, א) מובא מעשה: המלך והמלכה היו יושבים. המלך אמר גדיא יאה, הגדי משובח יותר. והמלכה אמרה 'אמר איה, הכבש [טלה] משובח יותר, ושלחו לכהן הגדול יששכר איש כפר ברקאי שיכריע ביניהם... ופירש הרבי ר' בונים ששאלתם היא האם צדיק עדיף או בעל תשובה עדיף. כלומר, אימרא הוא שה תמים, ההולך ביושר, כמו הצדיק הגמור. ואילו הגדי הוא העז, ההולך בעז, בדילוג וקפיצה, כבעל התשובה שטעם טעם חטא וכעת מתגבר על יצרו בתוקף ועוז. אמנם הגדי סטה מהדרך, אך כעת הוא חוזר וקופץ בכח גדול אל דרך הישר. ובאמת בעולם הזה אין בירור והכרעה, כי שניהם כאחד טובים, כמו שקרבן הפסח יכול להיות כבש או עז, "שְׁוֵה תַמִּים זָכָר בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה לְכֶם מִן הַכֹּבֶשֶׁים וּמִן הָעִזִּים תִּקְחוּ". וכן שניהם נקראים גדי, ככתוב "לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אֱמֹז" ופירש רש"י "אין גדי אלא לשון ולד רך". וזה הרמז ב"חד גדיא חד גדיא", הן הגדי והן הכבש, שניהם קניין אחד לאבינו שבשמים.

מחלוקת המלך והמלכה היא מחלוקת החכמים בגמרא: רבי יוחנן אומר צדיק עדיף ורבי אבהו אומר בעל תשובה עדיף. המלך השולט והכובש נוטה לעז, בעל תשובה, כדוד המלך שלימד דרך תשובה. ואילו המלכה העדינה נוטה לכבש, הצדיק.

ומי באמת עדיף? הרמב"ם פוסק שבעל תשובה עדיף מצדיק. אכן, ברוב המקומות בתורה

התהליך של ספירת העומר. פסח עצמו הוא קבלת עול מלכות שמים ראשונית, להיות "עבדי ה'" במקום עבדי פרעה, אך הקליטה המלאה של זה מצדנו היא בשבועות כאשר אנו מקבלים בפועל עול מצוות. בסגנון נוסף: קליטה ראשונה היא כאשר האדם נקלט באור המקיף, וקליטה שנייה היא כאשר האור המקיף נקלט ומתקבל בתוך האדם, והופך להיות אור פנימי.

יש לומר שהקליטה בשביעי של פסח היא ב'סעודת משיח' בסיום החג (כמנהג מורנו הבעל שם טוב). והנה סוד הקליטה קשור ל"עיר מקלט" (הקולטת את הרוצח בשגגה). והנה הגמרא אומרת שבכל פרשת דרכים בדרך לעיר המקלט היה כתוב "מקלט מקלט", רמז לקליטה הכפולה, כאשר **מקלט מקלט = משיח!**

מצה שרויה

מסופר שהרבי ר' בונים אכל בסוף ימיו מצה שרויה בפסח (ויתכן שהיה זה בעת חוליו), והשאריר 'שיריים' מהמצה השרויה לרבי ברוך מסטיצין ואמר עליו, שהיות והוא 'פרימער' (ירא וחרד) לכן יאכל שיריים אלו.

מנהג החסידים להחמיר שלא לאכול מצה שרויה בפסח (חומרה השייכת ל"צוארך בחרוזים", כמו שהובא לעיל). אך באחרון של פסח (היום השמיני בחו"ל) נוהגים לאכול מצה שרויה בסעודת משיח (וכן בארץ ישראל, לאכול מצה שרויה בסיום הסעודה הנמשך בלילה). טעם הדבר הוא כדי להתחבר עם כלל ישראל, שאחרי כל ההידורים והחומרות היתרות (והטובות) לא יהיה פירוד ח"ו בישראל. כך גם ר' בונים נתן לתלמידו ה'פרומער' לאכול מצה שרויה, כדי ש'אדיקותו' לא תחצוץ בינו לכלל ה**צבור**, ראשי תבות **צדיקים בינונים ודשעים**.

רכים. ♦ **חד גדיא = ל**. פעמיים **חד גדיא = ל ל**. סוד 'הלב היהודי', **ב** אותיות למ"ד העומדות זו מול זו. רמז לזיווג מתוך אהבה של הצדיק ובעל התשובה. ♦ בתורה יש **כבש** ויש **כשב**. בחסידות מבואר שכבש הוא הסדר הרצוי של קדימת המוחין (**ב**, חכמה ובינה) למדות (**ש**), שלש מדות הלב העיקריות), בחינת הצדיק. וכשב הוא קדימת המדות (**ש**) למוחין (**ב**), בחינת בעל תשובה. שניהם מתחילים באות **כ** הרומזת לכתה, לשניהם שרש בכתה.

קליטה בסעודת משיח

הרבי ר' בונים אמר: קדושת הפסח היא כמו ראיית חתן וכלה וחג

שבועות הוא הקניין. לפי זה פירש רבי צדוק הכהן את השם 'עצרת': על שביעי של פסח נאמר "שָׁשֶׁת יָמִים תֵּאכַל מִצֹּאת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה", על שמיני עצרת נאמר "בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַהֲיֶה לְכֶם", וחג שבועות נקרא בלשון חכמים עצרת. והנה האר"י הקדוש אמר שעצרת הוא לשון קליטה, שאז הקדושה נקלטת. וזהו הפירוש: שביעי של פסח הוא "עצרת לה", כיון שמצדו תיכף נקלטה הקדושה של חג הפסח. אך מצדנו נקלטה קדושת הפסח רק בשבועות, ולכן נקרא עצרת, עצרת מצדנו. וכן שמיני עצרת הוא קליטת קדושת הסוכות, והוא "עצרת לכם".

לקדושת הפסח יש קליטה כפולה, קליטה למעלה בשביעי של פסח וקליטה למטה בשבועות. יש "דעת עליון ודעת תחתון", דעת עליון היינו איך שהדברים נראים 'מלמעלה', כביכול מנקודת המבט של ה', ומצד זה נקלטה הקדושה בשביעי של פסח. ודעת תחתון היינו כפי שהדברים נראים ומתקבלים מצדנו, ואז הקדושה נקלטת רק בשבועות, לאחר סיום

להיות חסיד

קיצור מהלך השיעור

"תורת שלום", ספר השיחות של הרבי הרש"ב, הוא מהספרים העסיסיים ביותר בחסידות. בשיחות, שנאמרו בדרך כלל בזמני שמחה והתרוממות יוצאי דופן – בשמחת תורה או בי"ט כסלו – גילה הרבי הרש"ב עניינים פנימיים ועמוקים שבדרך כלל נשארים 'מאחורי הקלעים'. בשבת האחרונה, מוצאי היולת הרבי הרש"ב, לימד הרב קטע יסודי מתוך תורת שלום, העוסק בהגדרת החסיד – פסגת המדרגות בעבודת ה'. מוגדרת כאן התכלית המשיחית של עבודת החסידות ומוסברת באופן פלאי תכלית ההתבוננות החב"דית – התבוננות עמוקה דרך כוחות הנפש ובאמצעותם, כמשל לאלקות, שפועלת זיכוך בכוחות הנפש עד שהמשל (הנפשי) הופך להיות הנמשל (האלקי).

ב "היום יום" יד כסלו, שלמדנו בעבר באריכות^ב (ומכיון שי"ד כסלו הוא יום הנישואין של הרבי והרבנית, הסברנו שתוכן הדברים שייך לחתונה – מתאים לכך שאנחנו נמצאים כאן גם בשבת חתן). הפעם נתמקד בלימוד רק במדרגת החסיד^ג. נתחיל מהסעיף האחרון בשיחה ואחר כך נחזור אחורה לנקודה שמפורטת יותר קודם.

ב באהלי צדיקים לוח היום יום (עמ' קצח ואילך).
ג בלשון היום חסיד פירושו חסיד של רבי שהוא הצדיק – ממש "נעוץ סופן בתחלתן" בארבע המדרגות כאן, כאשר דווקא החסיד הוא בחינת הנוקבא המקבל והצדיק בחינת הדכורא המשפיע.

צדיק־ישר־תמים־חסיד

אנחנו יוצאים מ"ב ניסן, יום ההילולא של הרבי הרש"ב, ונמצאים בשבת בה עולים כל ששת ימי החול שקדמו לה, לכן נלמד משהו מהרבי הרש"ב. יש בספר השיחות תורת שלום שיחה מפורסמת^א על ארבע מדרגות בעבודת ה' מלמטה למעלה – צדיק־ישר־תמים־חסיד. תמצית מהשיחה הארוכה הזו הובאה בלוח

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת ויקרא ג' ניסן תשפ"ג – כפ"ח.
א שיחת מוצש"ק כ"א כסלו תער"ג (הקטעים הנלמדים כאן הינם אותיות כריכה, עמ' 185-187).

זהו דבר 'חלק' [א גלאַטע זאך]. אכן הוא לא כל כך 'חלק', דאָס איז אויף סאראפאטע אָמנם מכל מקום באפשרי לבוא לזה וכל אחד מחוייב להגיע לזה,

בהמשך נראה שהרבי הרש"ב מחלק לשתיים את המדרגה האמצעית של החסיד. המדרגה הזו ממוצעת בין המדרגה הנדרשת מכל אחד למדרגה של צדיקים גמורים וככל ממוצע מתאים שהיא תתחלק לשני חלקים – האחד שקשור לצד העליון והאחד שקשור לצד התחתון.¹

תכלית החסידות – חזרה לפני חטא עץ הדעת

סיום השיחה ממש הוא על ענין בטול "הרגש עצמו" – מה שאנחנו קוראים היום מודעות עצמית², שהאדם שקוע מדי בתוך עצמו: והנה ענין הרגש עצמי נתהווה על ידי חטא עץ הדעת וענין החסיד הוא העדר הרגש העצמי, מאז חטא עץ הדעת המודעות האנושית נפלה למצב קבוע של מודעות עצמית נפרדת. בסעיפים הקודמים בשיחה הוסבר ש"העדר הרגש העצמי" – בטול המודעות העצמית – קיים בכל המדרגות של חסיד. שתי המדרגות העליונות של החסיד ודאי תלויות בהסח הדעת גמור מהמודעות העצמית – במדרגה העליונה, "חסיד המתחסד עם קונו", כל המודעות ממוקדת רק ב"עבודה צורך גבוה", בלי שום ענין אישי (אפילו לא רוחני), וגם במדרגה השניה, ש"עניניו הם אלקות", האדם חי במודעות אלקית ומשתחרר מהמודעות העצמית. אכן, גם המדרגה השלישית של חסיד, שנתבעת מכל אחד, ש"עניניו העולם אינם מטרידים ומבלבלים אותו", תלויה בכך

הסעיף האחרון של השיחה פותח בסיכום ארבע המדרגות:

ונמצא שיש בחינת צדיק וישר ותמים, שצדיק הוא על שם קיום המצוות-עשה, שעל ידי זה ממשיך הוא גילויים ששייכים לסדר השתלשלות, וישר הוא על שם קיום הלא-תעשה, שעל ידי זה ממשיך הוא גילויים מלמעלה מסדר השתלשלות, ותמים הוא ערענסטטיקייט [רצינות, תמימות], תוכו כברו, והגילוי מלמעלה הוא שטעם עצו ופריו שוין, ומדרגת חסיד הוא למעלה מכולם,

את מדרגת החסיד עצמה הוא מחלק לשלש מדרגות³, מלמעלה למטה, תוך ציון שלא כל מדרגה שייכת לכל אחד:

ויש בזה ג' מדרגות:
הא' הוא בחינת חסיד המתחסד עם קונו ליחדא קוב"ה ושכינתיה בתחתונים,
הרבי הרש"ב לא משייך כאן את המדרגה הזו למישהו מסוים, אך כבר מדברי אדמו"ר הזקן בתניא⁴ על מדרגה זו, אותה הוא משייך לצדיקים גמורים, ברור שהיא שייכת, באופן מלא ואמתי⁵, רק ליחידי סגולה.

והב' הוא שעניניו הם אלקות, שזהו אינו שייך עדיין לכל אחד ואחד אם אמנם שלא רחוקה היא מנמך כו' מכל מקום אינו שייך זה עדיין לכל אחד ואחד,

במדרגה הזו ובשייכות שלה לאנשים שונים מיד נרחיב, בע"ה.

ומדרגה הג' בחסיד הוא שעניניו העולם אינם מטרידים ומבלבלים אותו שזהו שייך לכל אחד ואחד,

על השייכות של המדרגה הזו לכולם, והמאמץ שהיא דורשת, אומר הרבי הרש"ב דבר והיפוכו:

1 נמצא שיש בעצם ארבע מדרגות בחסיד, כנגד צדיק ישר-תמים חסיד שבחסיד גופא (כאשר מדרגת התמים – במובן של יחוד ושלמות, יחוד המשל והגמשל כדלקמן – מתייחדת עם המדרגה העליונה, כמפורש לקמן בפנים), ואכמ"ל.

2 וראה באורך גם בספרים מודעות טבעית והטבע היהודי (הן בנוגע למודעות עצמית והן בנוגע למושגים שיזכרו לקמן – מודעות אלקית ומודעות טבעית).

3 וראה בנסמן בהערה הקודמת (בעמ' ריג'רטו) ששלש המדרגות בחסיד הן בעצם כנגד שלש המדרגות הקודמות – צדיק ישר-תמים – שבחסיד גופא, אך ראה עוד לקמן הערה 2.
ה תניא פ"ו.

4 אך ראה תניא פמ"א ש"מעט מזעיר" מתוכנה הפנימי של מדרגה זו שייך לכל אחד "אף שאינה באמת לאמיתו לגמרי".

מהחטא ומתוצאותיו ונגיע למודעות העתידית, מה שאנחנו קוראים "מודעות טבעית". ממילא, פעולת החסידות שמסירה את "הרגש עצמו" היא מעין לעתיד לבוא, לכן אמר המשיח לבעל שם טוב שיבוא "לכשיפוצו מעינותיך חוצה"².

אלקות בציור אדם

נחזור קצת אחורה בשיחה, לסעיף כו, שעוסק במדרגה האמצעית של החסיד (ומחלק אותה, כנ"ל). לשם כך מקדים הרבי הרש"ב ענין כללי בהגדרת החסידות ביחס לקבלה:

דובר פעם שהחידוש, המעלה וההישג [אויפטן] של חסידות לגבי קבלה הוא שבחסידות האלקות יורדת בבחינת ציור אדם,

החידוש של חסידות הוא אלקות ב"ציור אדם". בשביל להיות חסיד צריך להיות נשוי – עד החתונה הבחור הוא 'תמים', המדרגה השלישית, אבל בשביל להיות חסיד צריך להתחתן³. מה הגימטריא של "ציור [אדם]?" **אשה**. "ציור אדם" הוא בעצם **אדם ראשה**, כמו אדם וחוה בגן עדן מקדם, כפי שצריכים להיות כל זוג – "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם"⁴. האשה משלימה את האיש ל"ציור אדם" (שהרי רק ביחד ויקרא את שמם אדם⁵) ואז הוא גם יכול שהאלקות תרד ל"ציור אדם" שלו, שהופך למשל ראוי לאלקות, כמו שמיד יוסבר. על האיש והאשה כתוב "והוא ימשל בכ"⁶, ואנחנו מסבירים⁷ ש"ימשל" לשון משל – כל המשלים לאלקות באים לאיש מכח אשתו (וכפי שבספר משלי נמשלה התורה לאשה הטובה וכו').

משל נקרא כך על שם ההשתלשלות שלו

– הטרדה והבלבול נובעים מ"הרגש עצמי". מי שלא שקוע בעצמו עסוק בעיני העולם כאשר הדבר נדרש ממנו, אך כאשר הוא אינו עסוק בהם בפועל הוא לא מוטרד ומבלבל כי הוא לא חושב על עצמו ועל החויה שלו בדברים. חשוב להדגיש ש"עניני העולם" יכולים לכלול גם דברים טובים, מצוות ו'מבצעים' שמוטלים על האדם לעשות בתוך העולם, אבל צריך לעסוק בהם כנדרש ולא להיות מוטרדים ומבלבלים מעבר לכך (כנדרש בחסידות⁸ על הפסוק "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך" – "יגיע כפיך" ולא 'יגיע ראשך').

אם כן, גדר החסיד בכל המדרגות הוא "העדר הרגש העצמי" – דבר יסודי בחסידות שמסביר את מהותה וענינה: וזהו ענין שחסידות הוא לתקן את חטא עץ הדעת שקודם חטא עץ הדעת הוא בדוגמא שלעתיד, וכידוע מענין ג' זמנים דשלימות אדם דוד משיח, וכיון שחסידות מסיר את ההרגש עצמו ממילא הרי זה בחינת גילוי מעין לעתיד לבוא.

שלמות תיקון אדם הראשון היא לעתיד לבוא – בסיום השלבים של

אדם-דוד-משיח (ר"ת אדם, כנודע⁹). אז נזכה ל"את רוח הטמאה אעביר מן הארץ"¹⁰ ונשתחרר

הטרדה והבלבול
נובעים מ"הרגש
עצמי". מי שלא
שקוע בעצמו
עסוק בעיני
העולם כאשר
הדבר נדרש
ממנו, אך כאשר
הוא אינו עסוק
בהם בפועל
הוא לא מוטרד
ומבלבל כי הוא
לא חושב על
עצמו ועל החויה
שלו בדברים

יג משלי ה, טז. אגרת הבעש"ט הנדפסה בריש כש"ט.
יד וראה באורך הנ"ל הערה ב.

טו כתובות ה, א (נוסח "שבע ברכות").

טז בראשית ה, ב.

יז שם ג, טז.

יח שכינה בניהם עמ' לח. ובכ"מ.

ט ראה לקו"ת שלח מב, ד; ד"ה "מים רבים" דש"פ נח תשל"ח (סה"מ מלוקט עמ' רעג ואילך).

י תהלים קכח, ב.

יא ספר הליקוטס האזינו (ועוד); ספר הגלגלים פ"א (ושם פס"ב בשם ספר הקנה). ועוד.

יב זכריה יג, ב.

הקבלה והחסידות

הם בעצם שני פירושים שונים ל"ומבשרי אחזה אלוה"

"ומבשרי" הגשמי, ממשילים את הספירות העליונות, ערוצי האור האלקיים, ל"ציור אדם" של ידים ורגלים וכו'.^{כט} אבל בחסידות הפירוש של "מבשרי" הוא "לב בשר",^ל כוחות הנפש המתוקנים והמזוככים, וזהו פירוש עמוק ופנימי הרבה יותר. ההבדל במשל הוא גם הבדל ביחס להשגה: ובכך [ב"ציור אדם" של הקבלה] אכן גם שייכת השגה, רק שמכל מקום זו עדיין אינה השגה גמורה, ובחסידות יורדת האלקות בבחינת השגה גמורה, כאשר מתוך הכחות שלו מבין הוא שכך גם למעלה, את תכונות הנפש שלו האדם מכיר ומבין וכשהן המשל לאלקות הרי שהיא יורדת להשגה גמורה ומפורטת:

מכח החכמה שלו מבין הוא את בחינת חכמה שלמעלה, ומההשגה [שהיא כח הבינה] שלו מבין הוא בינה שלמעלה, ומהמדות שלו מבין הוא מדות שלמעלה

תכלית עבודת חב"ד – החשל נעשה נמשל

הרבי הרש"ב מוסיף כאן ענין מופלא: – ודרך זה [ההבנה מכחות הנפש שלו את הספירות העליונות] הכחות שלו נעשים אלקות, מצב שנקרא שהמשל נעשה נמשל, כתוב ש"לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן"^{לא} – נפרש לענינו ש"מן" ראשי תיבות משל-נמשל. התכלית היא חיבור המשל לנמשל (ממנו הוא משתלשל, כנ"ל) עד שהמשל עצמו הופך להיות הנמשל^{לב} – כחות האדם עצמו הופכים

עצם מעצמי ובשר חבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת" (בראשית ב, כג), וד"ל. כט ע"ח שט"ז (הולדת או"א וזו"ן) פ"ד, וברבוי מקומות. ל ראה תניא אגה"ק טו. ובכ"מ (ועוד בנ"ל הערה כח). לא תנחומא בשלח כ.

לב משל הוא לבוש (המשל אותיות שמלה, כידוע) והפיכת המשל לנמשל היא בסוד "כהדין קמצא דלבושה מיניה וביה" (בראשית רבה כא, ה), סוד התהוות המציאות

מהנמשל^ט, ובחכמת המספרים הצורניים השתלשלות שייכת למספר משולש (המתאר התפתחות השתלשלות עקבית שלב אחרי שלב),^כ והנה אדם הוא משולש ט (45) אך ציור משלים

אותו למשולש של שם הוי' (351)^{כא} ("ציור אדם" עולה גם "אין ערך"^{כב} – לכאורה דבר והיפוכו, אך כפי שהסברנו בשיעור שנמצא בנפלאות השבוע^{כג}, עיקר מעלת ההתבוננות הוא היכולת "להבין דבר [גדול] מתוך דבר [קטן]", עד להבנת דברים נפלאים באין ערוך ממה שמתבוננים בו, הגילוי של "אין ערוך לך הוי' אלהינו [דווקא] בעולם הזה"^{כד}, ודוק)^{כה}.

מה שגם בקבלה האלקות יורדת בבחינת ציור אדם,

לכאורה גם בקבלה ממשילים את האלקות ל"ציור אדם" – ומהו החידוש של החסידות? זהו נושא ישן ויסודי אצלנו^{כו}, שהקבלה והחסידות הן בעצם שני פירושים שונים ל"ומבשרי אחזה אלוה"^{כז}. בקבלה הפירוש הוא

יט כידוע בכ"מ. ראה גם בספר מכוון שבתך עמ' ת; קובץ הערות וביאורים (אהלי תורה) גליון תתקצו עמ' 114.

כ ראה שיעורים בסוד ה' ליראין ש"ד ("עולמות, נשמות, אלקות") פ"א; מבוא לספר עינין ברכות בחשבון (עמ' כד); מבחר שיעורי התבוננות ח"ה עמ' 162. ובכ"מ.

כא רק ראשי התיבות של ציור אדם הם משולש 13 (החצי של 26, שכל הביטוי שוה למשולש שלו).

כב תהלים מ, ו.

כג גליון ויקרא – משיעור ד"ך אדר.

כד נוסח ברכות ק"ש לשבת.

כה ועוד רמז: "ציור אדם" באתב"ש – המפג (העולה בינוני, הגיבור של התניא) תקי (העולה ישר, סוד "אדם ישר", שנצטוו במצות לאיתעשה אחת ועבר עליה) – עולה 638, אברהם יצחק יעקב. האבות שזכו ל"ציור אדם" שכולו אלקות (המשל והנמשל, כדלקמן בפנים).

כו מבוא לספר הנפש. ועוד.

כז ורמז: חלק המילוי של "ציור אדם" – צדיק יוד וו ריש אלף דלת מם – עולה "אחזה" (1020), כאשר מחשבים את ה"א כ"ס 1000, סוד שם אהיה באותו אופן, י"פ אמונה, השגחה פרטית וכו').

כח איוב יט, כו. הפסוק המלא – "ואחרי עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה" – הוא סוד דו'פרצופין אחר באחר, הרומז להתבוננות האיש דרך משל האשה, "זאת הפעם

מה שכתוב

כאן הוא ממש
ההגדרה היסודית
של עבודת
חב"ד – עבודת
התבוננות
אמתית, בשכל
של האדם, יכולה
לפעול בדרך
ממילא שינוי
מהותי של כוחות
הנפש של האדם

לאלקות^{לג}! זו תכלית
נתינת התורה והעיסוק
בה, קיום היעוד "אני
אמרתי אלהים אתם"^{לד}
(שנכשל בגלל חטא
עץ הדעת, "אכן כאדם
תמותון"^{לה}).

הרבי הרש"ב אומר
שזו תוצאה בדרך ממילא
מההתבוננות. מה שכתוב
כאן הוא ממש ההגדרה
היסודית של עבודת חב"ד
– עבודת התבוננות
אמתית, בשכל של האדם,
יכולה לפעול בדרך ממילא שינוי מהותי של
כוחות הנפש של האדם:
והדבר נעשה כך בדרך ממילא, כאשר

מהכחות שלו מבין הוא את הלמעלה הכחות
נזדככים עד שהם נעשים אלקות, המשל נעשה
נמשל.

הרבה פעמים הסברנו^{לו} את ההבדל בין בטול
לזיכוך – בטול הוא מצד האורות וזיכוך הוא
מצד הכלים. כאן הכלים הם המשל והאורות הם
הנמשל – ההתבוננות במשל והבנת הנמשל
דרכו פועלת זיכוך של הכלים עד שהם הופכים
להיות כמו האורות.

בסוגריים מובאת תוספת הסבר של הרבי
הרש"ב, שאמר בהמשך (כדרכו לחזור ולהוסיף
הבהרות אחרי אמירת השיחות והמאמרים), לפיו
מדרגה זו היא העליונה בתוך החסיד שכל עניניו
אלקים ואינה שייכת לכל אחד:

– [בהסבר אמר שמדר' זו היא מדר' גבוה
ושייכת במי שיש לו נשמה גבוהה, ובכלל אצל
נשמה דאצילות

המדרגה הזו מתקשרת בפירוש למדרגה
שלמעלה ממנה:

ומדריגת חסיד זה זהו ממש אותו הבחינה
של חסיד המתחסד עם קונו, רק שאין אצלו את
ההנחה של ליחדא קוב"ה ושכינת' בתחתונים] –
מבחינת העליה למעלה, לאלקות, החסיד
הזה הוא באותה מדרגה של החסיד העליון,
"המתחסד עם קונו", רק שאין אצלו את
ההתמסרות לפעול את היחוד בתחתונים דווקא.
משמע כאן שאם הוא רק יוסיף את ההדגשה
על יחוד קוב"ה ושכינתיה בתחתונים הוא יעלה
למדרגה העליונה של החסיד.

הפיכת הכוחות לאלקיים

אכן, במדרגה האמצעית של החסיד יש גם
צד נמוך יותר, שלא מותנה בכך שיש לאדם
נשמה גבוה, נשמה דאצילות:
או שהכחות שלו נעשים כחות אלקיים, לא
שהם נעשים אלקות רק שהם נעשים כחות

כולה (ראה תניא פכ"א ושער היחוד והאמונה פ"ז) – השגת
שם הוי' ב"ה וגילוי יחודא עילאה, דעת עליון שלמעלה יש
(נמשל) ולמטה אין (משל), וד"ל. שמלה הוא גם שם אחד
ממלכי תהוה, המכוון כנגד הספירות נצח והוד (קהלת
יעקב ערך 'שמ') – "איהו [הנמשל] בנצח ואיהו [המשל]
בהוד" (ע"ח שער הכלים פ"א). כפי שמבואר בפנים,
החסיד שכל עניניו אלקות מתחלק לשתי בחינות, העליונה
מתקשרת לחסיד העליון (החסיד המתחסד עם קונו),
מצד הנצח (ענף החסד, עצם החסיד המתחסד עם קונו),
והתחתונה מתקשרת לחסיד התחתון (העוסק בעניני
העולם שאינם מטרידים ומבלבלים אותו), מצד ההוד
(כאשר "איהו" המלכות, המדרגה העוסקה בעניני העולם]
בהוד"), וד"ל.

ועוד רמז: משל נמשל במילוי עולים ג"פ חשמל (מלה
החוזרת ג"פ במעשה מרכבה ביחזקאל) – כל חשמל הוא
ח'משל, לעתים המשל 'חש', כשמהות הנמשל לא מושגת
מהמשל, ולעתים המשל 'מל', כאשר המשל מדבר־מגלה
את מהות הנמשל (ויש גם 'מל' לשון הבדלה, כאשר
מושגת הבדלת הנמשל האלקי מהמשל האנושי, אך כידוע
בהבדלה יש כבר התלבשות – העצם־הנמשל מתלבש
בלבוש־המשל, וכדלקמן בסיום הדברים).

לג בפסוק הבא מיד אחרי "ומבשרי אחזה אלוה" כתוב
"אשר אני אחזה לי" – המעבר מ"אחזה אלוה" ל"אחזה לי"
הוא הפיכת המשל לנמשל.

לד תהלים פב, ו.

לה שם פסוק ז. נמצא שפירוד המשל מהנמשל הוא סוד
המות וכאשר הם מיוחדים (כמצבו של אדם הראשון לפני
החטא) יש חיים נצחיים (סוד מדרגת החסיד האמורה כאן
מצד הנצח, כנ"ל הערה לב).

לו סוד ה' ליראיו ש"א פ"ט הערה כו; מעין גנים ח"א
מאמר "כיונים אל ארבותיהם" פ"ב. ועוד.

שאינן בו השגה גמורה.

השגת אלקות על ידי לימוד חסידות באופן הנמוך יותר, הגורם לכך שעל ידי העיון בכחות הנפש וההפשטה שלהם – ובכלל העיסוק בעניינים אלקיים – הם נעשים כחות אלקיים. השגת אלקות על ידי לימוד חסידות באופן הגבוה יותר, בו בדרך ממילא הכחות נעשים אלקות.

את המבנה הזה, של קבלה-חסידות-חסידות, מתבקש לסדר לפי הסדר של חש"מ-ל"ח¹⁷:

בלימוד הקבלה החיצוני השגת האלקות אינה גמורה כך שהגילוי האלקי עדיין בבחינת "חש" של שתיקה. במצב הזה יש גם "חש" של חשש – פחד שלימוד הקבלה יביא להגשמת האלקות וממילא "חש" של שתיקה והסתרה לגבי עצם לימוד הקבלה. לכן, אפילו אחרי שהאריז"ל אמר שכבר "מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"¹⁸ עדיין נותרה הסתייגות של גדולי ישראל מלימוד הקבלה לכל ובגלוי וה"מל" – "יפוצו מעינתך חוצה" לכולם ממש – התחולל רק על ידי הבעל שם טוב.

בלימוד החסידות במדרגה הראשונה העיקר הוא "מל" של הבדלה – הפשטת הכחות האנושיים על ידי תחושת ההבדלה בינם לבין הכחות האלקיים (ואף על פי כן, גם תוך כדי ההבדלה, יש התלבשות מלאה של הנמשל במשל, שעל כן הכחות העצמיים נעשים אלקיים¹⁹).

תכלית הכל היא ה"מל" של ההמתקה, הדיבור והגילוי ממש, כאשר המשל נעשה נמשל ממש ודווקא בדרך ממילא (בלי תחושת היגיעה שיש בהבדלה). למרות שהרבי הרש"ב כותב שמדרגה זו שייכת בעיקר לנשמות גבוהות, הרי הוא בעצמו כותב ש"לא רחוקה היא ממך". אדמו"ר האמצעי כותב בתחלת קונטרס ההתפעלות שאביו, אדמו"ר הזקן, מסר את נפשו שגם הנשמות הנמוכות יטעמו טעמו של

ל"ח כש"ט (קה"ת) אות כח.
ל"ח ראה תניא אגה"ק כו.
ל"ח וראה לעיל הערה לב.

אלקיים,

זהו חילוק דק של הרבי הרש"ב בין אלקות לכחות אלקיים, והוא מסביר אותו:

זאת אומרת שהם נעשים כלים הראויים שיכולים להכלל באלקות, מה שמהכחות שלו מבין הוא על למעלה, שמכח החכמה שלו עם כל הפרטים שלו מבין הוא על למעלה, וכמו כן בכל הכחות, שדרך כך נעשים הכחות כחות אלקיים. הגם שהכחות עדיין לא נכללו בפועל באלקות, ההתבוננות בהם ודרכם באלקות הופכת אותם לכחות אלקיים שיכולים להכלל באלקות. גם כאן יש בסוגריים תוספת הסבר: – [מההסבר ה' נראה שהחילוק בזה הוא שבמדרג' הא' שהמשל נעשה נמשל זהו בדרך ממילא, וכאן צריך הוא להתעסק בזה ולהתייגע ולהיות מושקע בהפשטה של הכחות, איך שהכחות שלו משתווים לכחות שלמעלה, באופן שעל ידם מבין הוא את הכחות שלמעלה, ומתוך שהוא משווה את הכחות שלו לכחות שלמעלה על ידי זה הוא מפשיט את הכחות שלו שנעשים כחות אלקיים] –

גם בצד התחתון שבתוך המדרגה האמצעית של החסיד הכחות נהפכים לאלקיים – רק שהדברים הם בדרך של התעסקות ולא רק בדרך ממילא. בכל אופן, יש כאן התבוננות חב"דית באופן של "ציור אדם" שהיא-היא הפועלת את השינוי בנפש האדם. הוא ממשיך לפרט עוד קצת את ההתבוננות והפעולה שלה על כוחות האדם – לא רק התבוננות דרך הנפש, אלא גם התבוננות עמוקה באלקות כאשר עצם העיסוק באלקות באופן ששייך לאדם הופכת את כחותיו לאלקיים, אבל נקרא עד כאן.

חש"מ-ל של השגה

אם מסכמים מה שהוא כותב כאן על לימוד הקבלה והחסידות, יוצא שיש בעצם שלש דרגות בהשגת אלקות:

השגת אלקות על ידי לימוד קבלה באופן חיצוני ("מבשרי אחזה אלוה" מאברי הגוף),

(ונמשכת לאורך כל חומש ויקרא) – כפירוש אדמו"ר הזקן^{מא}, עבודה התבוננות פנימית מסורה. [בפניה לתמימים של ישיבת תום ודעת:] השיחה הזו^{מב} היא גם המקור למה שאנחנו תמיד מזכירים שתמימות היא משהו עצמי – או שיש לך תמימות או שהענין אבוד... אי אפשר לקנות בנפש תכונה של תמימות באופן מעושה. בענין הזה יש מעלה ל"תמים" גם ביחס ל"חסיד". כולכם כאן תמימים, חזקה שיש לכם את התמימות.

"יחודא עילאה" ממש. כך, ה"לא רחוקה" כאן רומז לפסוק "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא"^מ שבהמשך לו נאמר "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו"^{מא}, הפסוק עליו מיוסד כל ספר התניא, כפי שכתוב בשער הספר. את ה"קרוב אליך" מגלים על ידי עבודת "אדם כי יקריב מכם קרבן להוי"^{מב} – העבודה שאנחנו קוראים עליה השבת בתורה, בפרשת ויקרא

מ דברים ל,יא.

מא שם פסוק יד.

מב ויקרא א,ב.

מג ראה באורך לקו"ת ויקרא ד"ה "אדם כי יקריב".
מד ראה פכ"ז בשיחה.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ שלש מדרגות בחסיד: "המתחסד עם קונו", "שכל עניניו אלקות", "שעניני העולם אינם מטרידים ומבלבלים אותו".
- ◆ ענין החסידות הוא להסיר את "הרגש עצמו" ובכך לתקן את חטא עץ הדעת ולהגיע למצב העתידי.
- ◆ מותר ולעיתים מצוה לעסוק בעניני העולם אך אין להיות מוטוּרד ומבולבל מהם – טרדה ובלבול הבאים מ"הרגש עצמו".
- ◆ החידוש של החסידות הוא הורדת האלקות ל"ציור אדם".
- ◆ "ציור אדם" שלם יש רק לאדם נשוי – והוא זוכה לכל משלי האלקות מכח אשתו.
- ◆ בקבלה ה"ציור אדם" הוא "מבשרי" הגשמי (ואין השגה גמורה באלקות) ובחסידות הוא מדות ה"לב בשר" (ואז זוכים להשגה גמורה באלקות).
- ◆ תכלית ההתבוננות החב"דית היא הפיכת המשל לנמשל – זיכּוּן כחות הנפש והפיכתם לכחות אלקיים (על ידי הפשטתם בהתבוננות) או לאלקות ממש (בדרך ממילא).
- ◆ בלימוד הקבלה החיצוני – שאינו מביא את הנמשל האלקי להשגה גמורה – יש חשש הגשמה ולכן התייחסו אליו בדרך של "חש".
- ◆ יגיעת ההפשטה בלימוד החסידות – תוך הכרה כמה הנמשל נבדל מהמשל – גורמת להתלבשות הנמשל במשל ולהשגה גמורה.
- ◆ תכלית לימוד החסידות היא גילוי אלקות שלם בנפש – המתקה שרבותינו נשיאינו מסרו את נפשם לגלות ש"קרוב אליך הדבר מאד" גם לנשמות נמוכות כמונו.

שיעור

רעוא דרעוין שבת פרשת שמיני – המשך סעודת משיח (ח"ב)

משחק מכירת החמץ

קיצור מהלך השיעור

עיקר ההכנה לפסח הוא **ביעור החמץ** המצוי ברשותנו. בפועל אנחנו גם **מוכרים** את החמץ, גם **מבערים** אותו וגם **מבטלים**. חלקו הראשון של השיעור שלפנינו עוסק בדרכי **הסוד והרמז** במכירת-חמץ, הנדמית כ**משחק-הערמה**, ובשחקנים השונים שלה. סיום השיעור עוסק ב**שלוש הפעולות** – בטול-בעור-מכירה – ומקביל אותן ל**שלוש האבות** ולתהליך של **הכנעה-הבדלה-המתקה**. התבוננות קצרה של בטול והמתקה הדינים בערב פסח.

פסח-שפיל

פסח הוא ראש השנה לרגלים^ה, אך לפעמים מוסבר בחסידות שהשנה מתחילה מפורים^א – בפורים בודאי שיש משחק, "פורים שפיל", וכך צריך למצוא משחק בכל חג. מה המשחק של פסח? [גניבת האפיקומן?] היה אפשר לומר שגניבת האפיקומן, אבל נעבעך-נעבעך בחב"ד לא גונבים את האפיקומן^ב. [כל החומרות המשוגעות?] בצורה פשוטה המשחק של פסח הוא מכירת חמץ – מכירת חמץ היא הערמה^ה,

בספר משלי יש פסוקים שהתורה אומרת על עצמה^א – "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום משחקת לפניו בכל עת. משחקת בתבל ארצו ושעשעי את בני אדם"^ב. אדמו"ר הזקן מסביר בתניא שדוד המלך נענש על כך שקרא לתורה "זמירות"^ג משום ששבח את התורה בחיצוניותה והמעלה הפנימית של התורה היא "שעשעים יום יום משחקת לפניו בכל עת"^ד – יש משהו של משחק בכל התורה כולה (מצד פנימיותה), בכל חג יש את המשחק שלו.

ה ראש השנה ד, א.
ו לקומ"ת עד. וראה לקוטי הלכות או"ח הלכות ברכת הריח ה"ד אות כה.
ז ראה הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים; אוצר מנהגי חב"ד פסח סע"ט וש"נ.
ח ראה השקו"ט בב"ו או"ח סי' תמח. ועוד.

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"ב ניסן ע"ח – כפ"ח.
א ראה רש"י (ועוד מפרשים) על משלי ח, א.
ב משלי ח, ל"לא.
ג תהלים קיט, נד; סוטה לה, א.
ד תניא, קונטרס אחרון ו.

הרב, שעומד

ישירות מול
היהודי, הוא
'הגוי שביהודי',
והערב הקבלן,
היהודי שבין הרב
לבין הקונה, הוא
'היהודי שבגוי'...

משחק, שמוכרים את
החמץ לגוי ובסוף הוא
חוזר ליהודי אחרי החג.

ארבעה שחקנים במשחק המכירה

עושים במכירה משחק
שלם, עם כמה שחקנים –
יש יהודי שמוכר ואת הגוי
שקונה ושחקן מאד חשוב
באמצע הוא הרב. משחק מכירת החמץ לוקח
מהרב שעות נוספות, הוא עובד 24 שעות בימים
שקרובים לפסח, אבל הוא מאד מרוצה ממנו
– בסוף הוא מרויח ממנו הרבה כסף^ט. בחב"ד
לא מסתפקים רק ביהודי, ברב ובגוי – מצרפים
עוד יהודי למכירה, שיהיה
ערב קבלן.

היתה שנה אחת,

כשהייתי יותר
צעיר, עם דם יותר
חם, שלא רצינו
למכור את החמץ
לגוי, רק לקיים
"תשביתו שאר
מבתיכם" כפשוטו
– אמרנו שכאן
בארץ אין גוים ולא
צריך למכור להם

אם כן, יש מבנה שלם
של ייחודה במכירת
החמץ: היהודי התמים
שמוכר את החמץ הוא
הי יוד, לשון יהודי,
כידוע^{יב}) והגוי שקונה
בסופו של דבר את החמץ
הוא כנגד ה תתאה. יוצא
שהמתווכים במכירה זו
הם בעצם מדרגות של
התכללות בין היהודי והגוי
– הרב, שעומד ישירות
מול היהודי, הוא 'הגוי
שביהודי', והערב הקבלן,
היהודי שבין הרב לבין הקונה, הוא 'היהודי
שבגוי'... נשים לב שהרב והערב יחד הם "ערב

רב"^{יג}, סוד הדעת המחברת בין היהודי (שיש
לו דעת וכח בחירה מלא) לגוי (שאינו לו דעת
שלמה^{יד} כו').^{טז}

זו דוגמה להתבוננות של מבנה שלם בו הגוי
תופס את מקום המלכות – צריך שיהיה גם גוי
(כדי לתקן את המלכות, ועד שיש ליהודי הוה-
אמינא שהמלך עצמו יהיה גוי, "אשימה עלי מלך
ככל הגוים"^{טז}), והתורה צריכה לשלול בתוקף:
"[שום תשים עליך מלך אשר יבחר הוי' אלהיך
בו] מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת
עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא"^{טז}). היתה
שנה אחת, כשהייתי יותר צעיר, עם דם יותר חם,
שלא רצינו למכור את החמץ לגוי, רק לקיים
"תשביתו שאר מבתיכם"^{טז} כפשוטו – אמרנו
שכאן בארץ אין גוים ולא צריך למכור להם^{יז}.
[אחד הילדים: אבל יש גוים בארץ...], כן, אבל
לא צריכים להיות^{יח}. בכל אופן, בשנים שאחר
כך ירדנו מהעץ הזה, פשוט עושים מכירת חמץ
בלי לחשוב יותר מדי, כך המנהג, כך המשחק...^{יט}

יב שמות יב, לח.

יג עיין ע"ח שמ"ח (הקליפות) פ"ב; סה"מ עת"ר עמ' קלח.
יד וראה סה"מ תר"ס ד"ה "מן המיצר".

טו דברים יז, יד.

טז שם פסוק טו.

יז שמות יב, טו.

יח וראה נטעי גבריאל פסח פ"ג סכ"ב וש"נ.

יט אכן ראה חק יעקב ס' תמח סקי"ב, ובחידושי ר'
עזריאל פסחים ל, א (עמ' קנא). ועוד.

כ ועוד כמה משחקי גימטריאות במשחק המכירה:
כמה שוה "הגוי שביהודי" (הרב) שהוא עצמו שוה "היהודי
שבגוי" (הערב, לבוש בשחור, ועוסק בשחור, "שחור
כערב")? 361 – גוי ברבוע! כמה שוות כל ארבע המדרגות
– יהודי, הגוי שביהודי, היהודי שבגוי, גוי – יחד? 776,
ביאת המשיח וכו', העולה ד"פ (ממוצע כל מדרגה) צדק
("מלכותא קדישא", בחינת הגוי במבנה). כל צדק עולה
ב"פ מהיטבאל (אשת המלך הדר, ממוצע בין מלכי אדום
ל"מלך מלך לבני ישראל"), יחוד מה'בן, שרש היהודי ושרש
הגוי (ראה סידור עם דא"ח סז, ד; מאמרי אדה"א פרשת
אמור עמ' תרנג).

כמה שוה יהודי, רב, ערב, גוי? 528, משולש לב (הערך
הממוצע של ארבע המדרגות הוא קבל, שרש "ערב)
קבל"י). יהודי, רב, גוי (בלי ערב, כמנהג העולם) משלימים
ל-16 ברבוע, ח"פ לב (כאשר רק ערב עולה 16 פעמים 17,
טוב). יהודי, רבי'הגוי שביהודי, ערב'היהודי שבגוי, גוי עולים
1250, הרבוע הכפול של 25 (25 ברבוע עולה אדם במילוי –

ט כנהוג ליתן דמי המכירה לרב. ראה נטעי גבריאל פסח
ח"א פמ"א ס"ה וש"נ.

י סדר מכירת חמץ לאדה"ז; שדי חמד מערכת חמץ
ומצה ס' ט אות י. ועוד.

יא ראה לוח "היום יום" ח' אדר ראשון ובכ"ד.

שלשת הדברים שעושים על החמץ הם כנגד שלשת האבות: אברהם אבינו אומר על עצמו "ואנכי עפר [ואפר]"^{כט} – יש לו בטול פנימי כעפר, וכנגדו אנחנו מבטלים את החמץ שברשותנו כעפר הארץ. האפר באברהם – "ואנכי עפר ואפר" – הוא מצד התכללות יצחק בו (כשם שנאמר בו בעקדה "עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה"^ל, כשהתכלל עם מדת היראה של יצחק^מ), שהרי אפרו של יצחק צבור ומונח תחת

כסא הכבוד^{נב}. בעור חמץ – שאנו נוהגים לקיימו בשרפה לאפר, כדעת רבי יהודה – מכוון כנגד יצחק, שאפרו צבור ומונח תחת כסא הכבוד כנ"ל. מכירת החמץ מכוונת כנגד יעקב אבינו, שעושה עסקים עם גוים – עם עשו אחיו^{נד} ועם לבן חמיו^{נז}. יש כאן כוונה במכירת חמץ – כשמוכרים חמץ בארץ יש לכוון שמוכרים אותו לעשו וכשמוכרים חמץ בחו"ל יש לכוון שמוכרים אותו ללבן.

הלכה מעניינת לגבי מכירת חמץ היא מה קורה כאשר יהודי בארץ ישראל מוכר חמץ שנמצא בחו"ל – לדוגמה בבולטימור. מתי החמץ חוזר להיות ברשות היהודי, מיד אחרי שביעי של פסח, כשנגמר פסח בא"י, או רק אחרי תום פסח בחו"ל, אחרי אחרון של פסח? ההלכה היא שהולכים לפי היהודי הקונה (את החמץ בחזרה), ולכן כבר באחרון של פסח בחו"ל החמץ חוזר לרשות היהודי שנמצא בארץ^{נה}. רואים

כט בראשית יח, כז.

ל שם כב, יב.

לא ראה זהר ח"א קיט, ב; ח"ג יח, א; לקו"ת (האריז"ל) וירא ד"ה "סוד העקידה"; לקו"ת ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לז ואילך.

לכ וראה זבחים סב, א.

לג בראשית כה, לא. ועוד.

לד שם כט, יח. ועוד.

לה ראה שו"ת אגרות משה או"ח סי' צד"צה, תשובות

גם מבטלים את החמץ, גם מבטלים אותו. גם מוכרים אותו. זו שאלה גדולה באחרונים איך אפשר לעשות את שלשת הדברים על חמץ אחד

בטול בעור-מכירה

בכלל, יש הרבה 'משחק' בערב פסח – עושים על אותו חמץ שלשה דברים. גם מבטלים את החמץ – אנחנו נוהגים כרבי יהודה, שביעור חמץ הוא בשריפה^{נא} – גם מבטלים אותו^{נב} וגם מוכרים אותו^{נז}. זו שאלה גדולה באחרונים איך אפשר לעשות את שלשת הדברים על חמץ אחד^{נד}. יש מי שאומר חילוק בין הבטול לבין המכירה – המכירה חלה רק על דברים

שיש בהם חשיבות (שווי) ואילו הבטול כעפרא דארעא נוגע בעיקר לדברים קטנים שלא מוכרים אותם, פירורים^{נה}. חילוק נחמד, אבל לא מוכרח. לכן יש מקפידים לומר ביטול חמץ אחרי שהחמץ התחיל להישרף, אבל לפני שנשרף לגמרי, כך שיקוים בו גם ביעור וגם יהיה לביטול על מה לחול^{נו}. מתי שורפים את החמץ? המנהג הוא לאחר את השריפה ככל שניתן, עד הרגע האחרון שאפשר^{נא} – צריך לשרוף אותו כשהוא עדיין ברשותנו, ותוך כדי השריפה אומרים את הבטול, והכל נעשה לפני זמן המכירה, שחלה בחצות היום (או רגע קודם)^{נב}.

אלף דלת ממ – יש כאן אדם מלא יהודי ויש אדם מלא גוי). אם נוסף להכל משחק מכירת חמץ יעלה הכל 2506 – 7 פעמים משיח (הרומז בעצמו למשחק מכירת חמץ, ודוק!) כא ריש פ"ב דפסחים.

כב רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ב ה"ב. ראה רש"י פסחים ד, א ד"ה "בביטול בעלמא".

כג תוספתא פסחים פ"ב ה"ו; תרומת הדשן סי' קכ; טושו"ע סי' תמה; שו"ע אדה"ז שם סי' ואילך. ועוד באורך ב"סדר מכירת חמץ" לאדה"ז.

כד ראה לדוגמה שו"ת ישועות יעקב או"ח סי' תמח סק"ה; שו"ת חת"ס או"ח סי' סב. ראה עוד השקו"ט במ"מ ל"סדר מכירת חמץ" הנ"ל.

כה קובץ הלכות פסח (כפ"ח, תשע"ח), להר"מ אשכנזי בשם אביו.

כו ראה שו"ע או"ח תלד ב ונטעי גבריאל פסח ח"א פל"ד סי"ג.

כז כס"מ פ"א מהל"ח ח"ו ה"ט; זכור לאברהם אות ח. ובכ"מ.

כח ראה באורך פסקי תשובות ח"ה עמ' קסד וש"נ.

יש כאן כוונה

במכירת חמץ –
כשמוכרים חמץ
בארץ יש לכוון
שמוכרים אותו
לעשו וכשמוכרים
חמץ בחו"ל יש
לכוון שמוכרים
אותו ללבן

המתקה^ל: בטול החמץ הוא פעולה של הכנעה; בעור החמץ באש הוא פעולה של הבדלה^{העלאה} ביקד-אש של קדש^{לח} (לשון הבדלה^{לט}); מכירת חמץ היא המתקה, שהרי תכליתה היא החזרת החמץ באופן כשר לאחר הפסח, כשהוא חוזר להיות מותר (עד להמתקה הגמורה בשבועות, בו מקריבים מן החמץ את שתי הלחם^מ, כנודע^{מא}).

שהולכים לפי הקונה, ולא לפי המוכר.

בטול-בעור-מכירה
עולים 600 – סוד פר דינים ו-שך דינים (כללות הדינים^ל) – והם פועלים פעולה של המתקת הדינים. בפרטות, שלש הפעולות הן כנגד שלשת שלבי תהליך התיקון השלם, הכנעה-הבדלה-

לז כש"ט (קה"ת) אות כח.

לח ע"פ ישעיה י, טז. ראה קידושין נו, ב.

לט הכתב והקבלה על דברים לג, ג; אוהב ישראל פרשת קדשים ד"ה "קדושים תהיו"; באר מים חיים קדושים פי"ט; שם משמואל תצוה תרע"ו. ובכ"מ.

מ ויקרא כג, טד"ז; מנחות פי"א; רמב"ם הלכות תמידים ומוספין פ"ח ה"א ואילך.

מא ראה לדוגמה בת עין דרושים לפסח ד"ה "צריך להבין כו' דוקא מצה".

והנהגות ח"ו סי' קה, שולחן מנחם ח"ב עמ' רצד"ה ובאורך בספר "מכירת חמץ כהלכתו" פ"ג סי"ד ואילך וש"נ.
לו לקו"ת (האריז"ל) פרשת חקת. ובכ"מ.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ♦ ב'פסח-שפיל' של מכירת חמץ ארבעה שחקנים, כנגד י"ה-ז'ה – היהודי המוכר, הרב, ערב-קבלן והגוי.
- ♦ הרב והערב העומדים בין היהודי-המוכר לגוי-הקונה מייצרים את ההתכללות ביניהם.
- ♦ לעתים נדרש גוי כדי להשלים את הפרצוף.
- ♦ בטול-בעור-מכירה הם כנגד אברהם-יצחק-יעקב.
- ♦ מכירת חמץ בארץ היא לעשו הרשע ומכירת חמץ בחו"ל היא ללבן הארמי.
- ♦ בטול-בעור-מכירה ממתיקים את כללות הדינים בסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה.

שיעור

שיעור נשים – ליל ש"ק שמיני

כח ההתחדשות הנשי בהכנות לפסח

קיצור מהלך השיעור

עיקר היגיעה בערב פסח מסורה בפועל בידי **הנשים הצדקניות**. בשיעור מיוחד לנשים – בליל שבת שחל במוצאי שביעי של פסח – הרחיב הרב **במעלה ובכח המיוחד** של עבודת הנשים בערב פסח. **פרק א** פותח ב**סיפור מיוחד** ומסביר שבנקיונות לפסח יש כח של **התחדשות** (תוך הבחנה בין קניית דבר חדש לחידוש דבר ישן). **פרק ב** עוסק בכח הנשי של **מצוות דרבנן** – חידושי הלכה מכח **'תחושת בטן'** נשית קדושה – בו תלויה גם **ביאת המשיח**. **פרק ג** מפרש את **העבודה הפנימית של הגעלה וליבון**. שיעור מיוחד לנשים הטורחות בימים אלה.

הצדיקים הגדולים יש גם יוצאים מן הכלל. היתה לו התפעלות אמתית בלב, ואז גם במקומות בהם לא מדברים הצדיק יכול לדבר לפי התפעלות לבו. כתוב^ב שבין התקיעות מתוודים בלחש, ולמנהגנו גם את הוידוי לא אומרים בפה אלא במחשבה^ג, אבל אחרי התקיעות הראשונות יש "יהי רצון" אותן כן אומרים, ובו מתייחסים למלאכים שיוצאים מהתקיעה, מהתרועה ומהשברים, מקשר"ק – שמות כל הקולות,

א. קשר"ק של ערב פסח פירוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב לקשר"ק

נתחיל עם סיפור על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב שסיפר הרבי המהר"ש^א – סיפור של ראש השנה, לכן גם הבאנו כאן מחזור. פעם אחת רבי לוי יצחק אחרי התקיעות התייחס לתקיעות שהוא תקע – בעקרון לא מדברים מברכת התקיעות עד אחרי מוסף, אבל אצל

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. ליל כ"ב ניסן ע"ח – כפ"ח.

א לקו"ד ח"א חג הפסח תרצ"ד אות כא.

ב שו"ע אדה"ז או"ח תקפד, ב וסידור.

ג ראה אוצר מנהגי חב"ד אלולתשרי עמ' קכד'קכה.

שופר"י¹ "חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם" וגם בניסן יש עבודה של התחזקות, אבל בתשרי ההתחזקות היא העיקר ובניסן ההתחדשות היא העיקר). עולה שיש בכח הקראצן-שאבן-רייבן קאשערן לא רק לנקות-לשפר את פני הבית, אלא לחדש אותו לחלוטין.

התחדשות אין פירושה לזרוק את הדבר הישן ולקנות חדש – אז לא מחדשים את הדבר הישן. הרבי הסביר² שגאולה אינה 'להפטר' מהגלות ולהחליף אותה במשהו אחר, אלא שהגולה היא-היא חומר הגלם של הגאולה – כאשר מחדירים א (עם כל הפירושים שלה, כפי שהסביר הרבי) ל-גולה היא הופכת ל-גאולה. המהפך הזה, שלא מוותר על כל מה שהיה קודם, הוא התחדשות גמורה – "ותחדש פני האדמה"³.

בעל תשובה דומה לגר שנתגייר, שמתחדש לחלוטין. והנה, אפילו גר שנתגייר, שהוא "כקטן שנולד דמי"⁴ ויש לו יום הולדת חדש, לא מוותר לגמרי על העבר שלו – כמה שהוא חדש, ההתחדשות מבוססת על חומר הגלם מהעבר. יש כאן חנות בכפר שאפשר למסור בה את הכובע לחידוש – לא רק מנקים אותו ואפילו לא סתם 'מחזקים' אותו, אלא 'מחדשים' אותו – ועדיין מדובר באותו כובע שמחודש. יש לנשים כח מיוחד שבא לידי ביטוי בנקיונות הפסח, עם כל העמל שלהם, בשמחה אמתית (שאבן בגימטריא שמחה וקראצן בגימטריא אמת) – כח לחדש לחלוטין את הבית, גם את הבית הגשמי שמנקים וגם את כל עניני הבית, כולל שלום הבית. יש התחזקות של שלום הבית ויש עבודה שעושה התחדשות גמורה בבית – וזו עבודת הקשר"ק של ניסן.

תקיעה-שברים-תרועה-תקיעה – וכו'. בתוך ה"יהי רצון" הזה רבי לוי יצחק אמר שיתכן שהמלאכים שיצאו מתקיעות קשר"ק של לוי יצחק בן שרה שאשה היום היו קצת חלשים, אבל שיבואו המלאכים שנוצרו לפני חצי שנה מהקשר"ק של נשות ישראל הצדקניות בנקיונות של ערב פסח – קראצן, שאבן, רייבן, קאשערן (גירוד, החלקה, שפשוף והכשרה), כדאי שכל אחת תכיר את המלים האלה באידיש... – והם מלאכים חזקים שבטח ימליצו טוב בעדנו.

מעלת ההתחדשות של ניסן

רבי לוי יצחק לא סתם אמר שיש יותר כח ומעלה בקשר"ק של הנשים לפני פסח מאשר בתקיעות שלו בראש השנה – ודאי יש דברים בגו. מה המעלה בעבודת ההכנה לפסח? כנראה שהדבר קשור לכל היחס בין עבודת ניסן לעבודת תשרי. ידוע⁵ שההבדל בין עבודת ניסן לעבודת תשרי הוא בין התחדשות להתחזקות – בתשרי העבודה העיקרית היא

יש בכח הקראצן
שאבן-רייבן
קאשערן לא רק
לנקות-לשפר
את פני הבית,
אלא לחדש אותו
לחלוטין

התחזקות ושיפור, שופר לשון "שפרו מעשיכם"⁶, ואילו בניסן העבודה היא התחדשות מוחלטת. היום, בלשון המדוברת, כשרוצים לומר שמישהו חזר בתשובה אומרים שהוא 'התחזק' – זה מצוין, חשוב מאד להתחזק, אבל הרמב"ם אומר⁷ שבעל תשובה אמיתי הוא אדם חדש לגמרי, אדם אחר ולא מי שעשה את החטא.

אם כן, המעלה של קשר"ק בניסן היא מעלת ההתחדשות הגמורה, ביחס לקשר"ק של תשרי שהם בעיקר התחזקות (כמובן, יש התכללות: גם בתשרי חז"ל אומרים על הפסוק "תקעו בחדש

1 תהלים פא, ד.

2 שיחת פרשת אחרי מות קדשים ופרשת אמור תשנ"א. מבואר באריכות במאמר "מגולה לגאולה" בספר מודעות טבעית.

3 תהלים קד, ל.

4 יבמות כב, א.

5 ראה מעין גנים ח"ג מאמר "הדילוג לגאולה".

6 ויקרא רבה כט, ו.

7 הלכות תשובה פ"ב ה"ד.

של האשה. כאשר שרה מרגישה שצריכים לסלק את ישמעאל – "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק"¹ – אומר הקב"ה לאברהם אבינו "שמע בקלה"², 'שרה גדולה ממך בנביאות'³, תסמוך על תחושות הבטן שלה! [אבל זו נבואה!] הנבואה שלה היא רוח הקדש, ואצל צדיק רוח הקדש מתחילה מתחושת בטן שצריך לסמוך עליה, כמו שהסביר הבעל שם טוב.⁴ במיוחד הדברים אמורים בנקיונות לפסח – קשר"ק של הנשים – בהן צריכים לסמוך על התחושות של האשה, ואין לבעל מה להתערב.

הדרך להביא את המשיח

שני הממדים הללו של תורתנו הקדושה, שהיא בעצם "תורה אחת"⁵, **דאורייתא דרבנן**, עולים בגימטריא ביטוי חשוב שקשור לגאולה, לתורת הגאולה, "**תורה חדשה** [מאתי תצא]". הפסוק (בתורה שבכתב) אומר "ותורה מאתי תצא"⁶ וחז"ל מוסיפים ⁷"חידוש תורה מאתי תצא" עד שמגיעים לביטוי המוכר "תורה חדשה מאתי תצא". ברמז הזה ה"דאורייתא" הוא ה"תורה" וה"דרבנן" הוא ה"חדשה" – חכמים מוסיפים, מדור לדור, את הממד האישי המתחדש שבתורה.

עוד מעט מגיע כ"ח ניסן, יום מיוחד בו הרבי אמר שיחה מאד חזקה – "אני את שלי עשיתי, ומכאן ואילך עשו אתם כל אשר ביכולתכם להביא את משיח צדקנו בפועל ממש"⁸. בעצם, הרבי אמר שהוא עשה כל מה שאפשר באופן אובייקטיבי כדי להביא את המשיח, והמשיח עדיין לא בא, ולכן צריכים לטכס עצה סובייקטיבית – עצה שנובעת מתוך תחושת

ב. דאורייתא ודרבנן

דאורייתא ודרבנן – איש איש ואשה

יש בפסח – כמו בכל התורה – דינים דאורייתא ודינים דרבנן (לדוגמה, דברנו באריכות⁹ על בטול חמץ מדאורייתא לעומת בדיקת ובעור חמץ – כל הקשר"ק... – שהם חיוב מדרבנן). דווקא לדינים והחידושים מדרבנן יש זיקה מיוחדת לאשה – הם בגדר "מלכות פה, תורה שבעל פה קרינן לה"¹⁰ ביחס לדינים דאורייתא שיותר שייכים לתורה שבכתב (ששייכת לז"א, הזכר¹¹).

ורמזו יפה בענין: **דרבנן** בגימטריא **אשה** ואילו **דאורייתא** בגימטריא **איש-איש**. הרבה פעמים חוזר בתורה הביטוי "איש איש"¹², אבל אף פעם אין 'אשה אשה' – האשה מופיעה רק בפני עצמה. דין דאורייתא הוא דין ששוה לכל נפש ("איש איש"), משהו אובייקטיבי במציאות, ואילו דין דרבנן הוא משהו שהתחדש כאשר לחכם אחד ("חכם הרואה את הנולד"¹³) היה נראה משהו באופן אישי, משהו סובייקטיבי, והתברר שאם הוא טוב לו הוא טוב לכולם... הרבה פעמים דין דרבנן מתחיל כהוראת שעה, שעם הזמן מתקבלת כהלכה קבועה – התחושה הסובייקטיבית מתפשטת למציאות האובייקטיבית. בלשון הנגלה, דינים דאורייתא הם דינים ב"חפצא" ואילו דיני דרבנן הם דינים ב"גברא"¹⁴.

עולה מכאן שדווקא לאשה יש חוש בדינים דרבנן, בהרגשות סובייקטיביות במציאות, וצריך לסמוך על 'תחושות הבטן' (הרחם המוליד בנים)

יא שיעור ו' ניסן ע"ח – התוכן פורסם כנקודה מעובדת "בדיקה, בעור ובטול חמץ".

יב הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

יג זהר ח"א עא, ב; ח"ב קסו, א; רה, ב; רלח, ב; ח"ג לה, ג. ועוד.

יד שמות לו, ד; ויקרא טו, ב; יז, ג; יח, ו; כ, ב; כב, ד; יח, כד, טו; במדבר א, ד'מד; ד, יט'מט; ה, יב; ט, י.

טו תמיד לב, א.

טז סברת האחרונים בכ"מ. ראה לדוגמה אתון דאורייתא (יוסף אומץ) כללי יאות ד; שירת מענה אליהו סוף תשובה קח.

יז בראשית כא, י.

יח שם פסוק יב.

יט רש"י שם (משמות רבה א, א; תנחומא שמות א).

כ ראה כש"ט (קה"ת) אות קצה.

כא שמות יב, מט; ויקרא ז, ז; במדבר טו, טז ויכט.

כב ישעיה נא, ד.

כג ויקרא רבה יג, ג.

כד שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

חכמה הגעלה-לבון-לבון ורמזיו

אם כן, יש בעצם הגעלה-ליבון (קל)-ליבון (חמור) – במבנה של חש-מל-מל^א. הגעלה-לבון-לבון ר"ת הלל, אף על פי שהכשרת כלים במים רותחים או באש נראית כמעשה גבורה יש בקאשערן זיקה חזקה לחסה, מדתו של הלל^א. בהגדה של פסח יש גם ר"ת הלל למפרע – "להביא לימות המשיח"^ב. על ידי העבודה של הקאשרען, בכל המדרגות של הגעלה-לבון-לבון, זוכים "להביא לימות המשיח".

הגעלה-לבון-לבון עולים 289, טוב ברבוע, "[בראשית] **ברא אלהים**" – על ידי הכשרת כלים מחדשים מציאות חדשה לגמרי (כמו לחדש כובע כנ"ל). כמובן, אפשר לקנות כלים חדשים לפסח, אבל עיקר החידוש, השייך למציאות היהודי, הבעל תשובה של חדש ניסן, הוא בחידוש הכלי דמעיקרא^ג.

הכשרה באהבה רותחת ויראת שמים טהורה

[מה המשמעות הפנימית של ההגעלה והליבון?]

ההגעלה היא במים רותחים. מים הם אהבה – "זכור אב [אברהם אהבי]^ד" נמשך אחריו כמים^ה – ומים רותחים הם אהבה רותחת (אהבה של בני זוג, בחינת "רעיתי"^ו, כמבואר בחסידות^ז). המים הרותחים רומזים גם

הבטן הנשית – איך להביא את המשיח. ראשי התיבות דאוריתא-דרבנן הם דד, סוד אלדד ומידד – שני הדדים של כנסת ישראל, כמבואר בכתבי האריז"ל^ח. אלדד ומידד מתנבאים במחנה^ט, במקום העם, נבואה ורוח הקדש הצומחת מלמטה, מתוך מציאות העם. אכן, הדד של האשה מתחיל מה-ד של דאוריתא – הרי אין חידוש של התורה שבעל פה, דרבנן, בלי יסוד ומקור בתורה שבכתב, דאוריתא. דווקא בתורה שבעל פה, באשה, מתיחדים שני הממדים של התורה, דאוריתא ודרבנן גם יחד.

ג. הגעלה-לבון-לבון "כבולעו כך פולטו" בהגעלה ולבון

הזכרנו את העבודה של קאשרען – הכשרת הכלים (הכשרה היא ב-כ, אבל ברמזו כאן אומרים קאשרען ב-ק). בהכשרה יש כלל יסודי – "כבולעו כך פולטו"^י, כמו שהכלי בלע את החמץ ככה הוא פולט אותו. כלל מאד מחזק – בלעת משהו לא טוב; כמו שבלעת אותו ככה גם תפלוט אותו! "כבולעו כך פולטו" יש שתי צורות של הכשרה – הגעלה במים רותחים וליבון באש^{יא}. בליבון

בהכשרה יש כלל יסודי – "כבולעו כך פולטו", כלל מאד מחזק – בלעת משהו לא טוב; כמו שבלעת אותו ככה גם תפלוט אותו!

עצמו יש שתי רמות – ליבון קל וליבון חמור^{יב}. ליבון קל הוא עד שאם יהיה קש על הכלי הוא ישרף, וליבון חמור הוא עד שינתזו ניצוצות מהכלי אותו מכשירים.

כה שער הפסוקים ולקו"ת בהעלתך; מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ג.
כו במדבר יא, כ"ז.
כז פסחים ל, ב; ע"ז עה, ב.
כח ש"ע או"ח תנא, ג"ד (ובהמשך הסימן).
כט סעיף ד שם ובהגהת הרמ"א.

ל כש"ט (קה"ת) אות כח.

לא זהר ח"ג רמה, א. תניא אגה"ק יג.

לב ברכות פ"א מ"ה.

לג וראה פסחים ל, ב: "אמר ליה רבינא לרב אשי הני סכיני בפסחא היכי עבדינן להו אמר ליה לדידי חדתא קא עבדינן אמר ליה תינח מר דאפשר ליה דלא אפשר ליה מאי אמר ליה אנא כעין חדתא קאמינא קתייהו בטינא ופרזלייהו בנורא והדר מעיילנא לקתייהו ברותחין".

לד ישעיה מא, ח.

לה תפלת הגשם.

לו שה"ש ה, ב.

לז ראה לקו"ת ר"פ בהר; יין משמח ח"ד שער שלישי בתורה "ארבעה לשונות של גאולה".

הרבי בעצם

אמר שהכח הגברי להביא את המשיח מוצה, וכעת פונים לכח הנשי, שהוא ה"כל אשר ביכלתכם" שלנו, כדי להביא את המשיח

יותר – אצלה אותיות **אש** סמוכות, בעוד שאצל האיש יש **י** באמצע. דווקא האשה, בכח האש החיובית שלה, יכולה להכשיר את כל מה שצריך להכשיר. בזכות האשה הכשרה (כ־שָׁרָה אמנו^{מב}) המכשירה ומחדשת את ביתה נזכה לגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו תכף ומיד ממש!

שוב, אמרנו שבמשפט "אני את שלי עשיתי" הרבי בעצם אמר שהכח הגברי להביא את המשיח מוצה, וכעת פונים לכח הנשי, שהוא ה"כל אשר ביכלתכם" שלנו, כדי להביא את המשיח (כאשר כל החסידים ביחס לרבי הם כמו נשים ביחס לאיש, דרבנן ביחס לדאורייתא). בעזרת ה' מהנשים כאן יבוא המשיח.

מב אותיות לשון הקדש אות ז, ובכ"מ.

להכשרה על ידי ריתחא דרבנן^{לח} המתבטאת בהקפדה על דקדוקי מצוה.

הליבון הוא באש – אש שמלבנת ליבון קל, עד שנשרף קש, או ליבון חמור, עד שעולים ניצוצות. אש היינו יראת שמים טהורה^{לט} – מדת האשה, "אשה יראת הוי' היא תהלה" [כללות כל סוגי ההכשרה]^מ. לבון קל היינו יראה תתאה, יראת חטא, ואילו לבון חמור היינו יראה עילאה, ירא בשת ויראת הרוממות.

גם באיש וגם באשה יש **אש**, אבל חז"ל אומרים^{מא} שהאש של האשה קרובה ועצמית

לח ע"פ תענית ד, א.
לט ע"פ תהלים יט, י. אהבה ויראה מקבילות – בהתאמה – למים ואש, כמבואר ברבוי מקומות בקבלה וחסידות.
מ משלי לא, ל.
מא סוטה יז, א.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ יתרון הקשר"ק מנקיונות פסח על הקשר"ק מתקיעת שופר הוא יתרון ההתחדשות (עבודת ניסן) על ההתחזקות (עבודת תשרי).
- ♦ חידוש אינו החלפת הישן בחדש אלא חידוש הישן.
- ♦ בעל תשובה אמתי הוא לא רק 'מתחזק' אלא אדם חדש לגמרי.
- ♦ ניתן לחזק (שלום) בית אך סגולת נקיונות פסח הנשיים לחדש את (שלום) הבית לגמרי.
- ♦ היחס בין דאורייתא לדרבנן הוא בין איש לאשה.
- ♦ דינים דאורייתא הם אובייקטיביים-זכריים (חפצא) ודינים דרבנן יוצאים מתחושה-רוח-הקדש סובייקטיבית-נשית (גברא).
- ♦ הכח הזכרי להביא את המשיח מוצה ("אני את שלי עשיתי") וכעת יש לפנות לטיכוס עצה נשי ("עשו אתם כל אשר ביכלתכם").
- ♦ "כבולעו כן פולטו" – כל דבר שלילי שנבלע ניתן לפלוט.
- ♦ הגעלה במים רותחים היא סוד אהבה 'חמה' (וריתחא דאורייתא) וליבון באש הוא עבודת היראה (ליבון קל – יראה תתאה; ליבון חמור – יראה עילאה).
- ♦ בכח האש של האשה להכשיר כל מה שצריך ניקוי והכשרה ולהביא את המשיח.

קטניות ושרויה

קיצור מהלך השיעור

חג הפסח ידוע **בחומרות ובהידורים** הרבים שלו – נושא עיקרי בחג שרבים עסוקים בו, מי בחשק ובהתלהבות ומי בחוסר־רצון ובתמיהה על הנהגה זו. בסיום סעודת משיח, **באורה מבודחת** קמעא, העיר הרב **הערה קצרה** בענין. תורף הדברים ואריכותם, בנוגע ל**זהירות היתרה** בפסח שמשפיעה על **כל השנה**, נשמרו לשיעור שנמסר כבר אחרי פסח, אך בסעודת משיח הסביר הרב שיש בכל החומרות הללו ממד של **”שטות דקדושה”** והסביר בפנימיות שתי חומרות עיקריות – חומרת **הקטניות**, המשותפת לכל האשכנזים, וחומרת **’שרויה’**, בה נוהגים החסידים. שיעור קצר שישמח לכם את חומרות חג הפסח...

לדינא דגמרא². חומרה אחת, שנוהגת כבר מזמן הראשונים, היא איסור קטניות³. חומרה שניה היא חומרת שרויה – היא מוזכרת כבר במעט מהראשונים⁴, אבל המנהג בפועל, אצל החסידים, התחיל מהרב המגיד ממעזריטש נ”ע⁵. לא כל

[אחרי סיום סדר ניגונים העיר אחד הנכדים: סבא, יש ניגון שחסידי שרים, שדים אותו ב־770, וקוראים לו ”יחי אדוננו”...] נשיר אותו, אבל לפני כן הקדמה:

חומרות פסח – שטויות דקדושה

בפסח נוהגים בחומרות רבות⁶, אבל יש שתי חומרות עיקריות שנהוגות והן ממש בניגוד

ב גבי שרויה ראה פסחים לט, ב ש”האפויו והמבושל” אינם באים לידי חימוץ (ובהמשך שם מא, א ”וצאין ברקיק השרוי כו”). גבי קטניות ראה פסחים לה, א וברמב”ם הלכות חמץ ומצה פ”ה בתחילתו.

ג טור ריש סי’ תנג, ובב”י. ובכ”מ.

ד ראה הנסמן לקמן הערה טו, הנסמן במ”מ לתשובת אדה”ז לקמן הערה יד, ועוד בקובץ אור ישראל (מאנסי) תשנ”ט חוברת טו מאמרו של הרב גדלי’ אבערלאנדער (עמ’ קלד ואילך) וש”נ.

ה כתבי ר”י ש”ב מערכת רמ”מ מויטבסק סכ”ח (עמ’

נרשם (מהזכרון) ע”י איתאיל גלעדי. לא מוגה. כ”ב ניסן ע”ח – כפ”ח.

א גאולת ישראל אות שה; אמרי פנחס השלם אות רסז; ראה באורך אוצר מנהגי חב”ד ניסן ”הנהגות ומיני זהירות בימי הפסח” בתחילתו וש”נ.

כמובן, שטות אינה רק לשלילה – יש שטות דקדושה. כך מבואר בפרק ה של "באתי לגני" – הפרק שלומדים השנה – וזהו החידוש של כל המאמר. האריז"ל אומר שמי שנזהר בפסח ממהוהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה³, ומסבירים שהכוונה מי שנזהר גם עם כל החומרות⁴. [כך הרבי מסביר בשיחה]. יש כח בשטות דקדושה לשמור את

האדם מחטא.

קטנות מוחין וחשש בהשראה

כנראה ששתי החומרות העיקריות מתייחסות לשני מצבים שונים עיקריים בנפש האדם. מהשמות של שתי החומרות קל גם להבין במה מדובר – קטניות לשון קטנות ושרויה לשון השראה, הקטניות הן זהירות הנדרשת במצב של קטנות מוחין והשרויה היא זהירות הנדרשת גם במצב של תכלית גדלות המוחין.

מדוע קטניות אסורות? כי הן דומות לגרגירים של חמשת מיני דגן⁵. כשאדם נמצא בתכלית קטנות המוחין, כמו ילד קטן, הוא נמצא תחת השפעת כח המדמה – מצב הקטנות גורם לדמות דבר לדבר בצורה לא אמיתית (הסימן הראשון לקטנות מוחין הוא הנטיה לדמות מקרים ואנשים שבאמת אין שום קשר ביניהם – לחשוש שמה שקרה לפלוני יקרה גם לי, או שאדם מסוים נוהג שלא כשורה כפי שנהג אדם אחר וכו'). בסופו של דבר צריך לתקן את כח המדמה ולהפוך אותו לטוב, כפי שהוא מתבטא במדת גזרה שוה שהתורה נדרשת בה⁶ – מדה שאדם לא דורש מעצמו אלא עליו לקבל מרוב, ואז היא מופיעה בתכלית גדלות המוחין.

האריז"ל אומר
שמי שנזהר
בפסח ממהוהו
חמץ מובטח לו
שלא יחטא כל
השנה, ומסבירים
שהכוונה מי
שנזהר גם עם כל
החומרות

כך יודעים זאת, אבל אצל הבעל שם טוב עוד לא היתה החומרה של שרויה ומי שהנהיג אותה הוא המגיד ממעזריטש. לכן תלמידי המגיד החמירו בה מאד, בהיותה תקנה שחידש רבם. לדוגמה, כתוב שרבי מנחם מענדל מויטבסק החמיר מאד בשרויה⁷. היום יש דיון בין רבני חב"ד בין שתי החומרות האלה מה יותר חמור בדיעבד, כשחייבים

להקל בזה או בזה. הרב אשכנזי האבא ע"ה אמר ששרויה יותר חמורה מקטניות, כי יש בה חשש חמץ⁸, ויש רבנים אחרים בחב"ד שאמרו שהיות ששרויה היא חומרה חדשה, שאין לה מקור מפורש בראשונים או בשו"ע (בשונה מחומרת קטניות, שנוכרה כבר בראשונים והרמ"א פסק אותה להלכה⁹), הרי שחומרת הקטניות קודמת לה¹⁰.

בכל אופן, יש ראשונים, כמו רבינו ירוחם, שאומרים שחומרת קטניות – המנוגדת לדין מפורש בגמרא, כנ"ל – היא "מנהג שטות", ויש אומרים שהוא "מנהג בטעות"¹¹. קודם הציענו¹² שהמשחק של פסח הוא החומרות – באמת יש בחומרות איזו שטות. אם כן, יש שני מנהגי שטות – כמה שוה פעמיים שטות? "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד", כידוע.

נד). וראה קובץ יגדיל תורה (נ.י.) יב עמ' 1. עוד בהנ"ל ראה קובץ אור ישראל תשנ"ט חוברת טוב.
ו כתבי ר"י שו"ב שם.

ז כך נדפס בקובץ הלכות לחג הפסח שהוציא בנו הר"מ אשכנזי.

ח בסי' תג הנ"ל ס"א. וראה גם בדרכי משה לטור שם.
ט הרב יוסף שמחה גינבורג ב'התקשרות' 1133 ושם בהע' 26; הרב ישראל יוסף הכהן הענדל (מגדל העמק) בספר 'מגדל דוד' ח"ד עמ' 211. וראה דברי הרב אלעזר באתר 'שולחן הרב', ודברי הרב בליזנסקי באתר 'צעירי חב"ד'.

י תולדות אדם וחווה נתיב ה חלק ג (הובא בב"י תג שם).
יא כך פירש הר"ר שמואל מפלייש (הובא באור זרוע ח"ב ס' רנ). ועוד.

יב בח"ב של השיעור (נדפס לעיל בגליון).

יג מובא בבאר היטב או"ח תמז, א.

יד שו"ת אדה"ז ס' 1.

טו ראה הגהות רבינו פרץ לסמ"ק ס' רכב. ועוד.

טז ברייתא דר"י ריש תורת כהנים.

גם מי שנמצא
בגדלות מוחין
ו"ידע איניש
בנפשיה" שהוא
נקי לא יכול
'לחתום' שהוא
מצה בשלמות

חימוץ^ט. בנפש החשש הזה הוא גם אצל מי שנמצא בגדלות מוחין ו"ידע איניש בנפשיה" שהוא נקי – כפי שהוסבר בהתוועדות בחול המועד^ז (מבעל מי השילוח^ח) על "מקום שאין מכניסין בו חמץ" שאינו צריך בדיקה^כ, והבדיקה אפילו עלולה להזיק ולהכניס חמץ – הוא לא יכול 'לחתום' שהוא מצה בשלמות, ולכן טוב ונכון יותר לא להרטיב ולא להגיע לחשש חימוץ. רצינו להרחיב יותר בכל הנושא^{כג}, אבל כבר הגיע הזמן לסיים.

יט ראה הליקוט במאמרו של הרד"מ ברוך בגליון "התמים" מח ("א ניסן תשע"ח) וש"נ.
כ התוועדות ח"י ניסן.
כא מי השילוח ליקוטים למסכת פסחים (הובא במתיבתא ריש פסחים במדור כפתור ופרח).
כב פסחים פ"א מ"א.
כג עוד הרחבה – על דברי האריז"ל ועל שתי החומרות – היתה בשיעור כ"ג ניסן (באנגלית), ופורסמה בגליון עקב דאז.

מה החשש בשרויה? או שנשאר גרגר חטה לא אפוי במצה (מה שמצוי יותר במצות עבות, שאינו מצויות בימינו, ולכן יש מי שאומר בפירוש שחומרת שרויה שנוכרת בחלק מהראשונים אינה נצרכת

היום^י) או שיש קמח על המצות, והמגע עם מים עלול להחמיץ אותן. יש מי שמקשה על חומרת שרויה שכל עוד לא משהים את המצה השרויה 18 דקות אין חשש חימוץ^{יח}, אך נתעלם ממנו דבר מפורש – שמה שנמצא בכח להחמיץ יכול להחמיץ ברגע אחד, ולא צריך לחכות שיעור

יז שערי תשובה ס"ו טס; מעשה רב החדש (ב"ב תש"מ) עמ' נא. ובכ"מ.
יח וראה שו"ע או"ח ס' תנט ס"ב.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ בפסח נוהגים להרבות בחומרות רבות – באופן של שטות דקדושה.
- ◆ הבטחת האריז"ל שמי שנשמר משהו חמץ בפסח ינצל מיצר הרע כל השנה היא על שמירת הפסח עם כל דקדוקיו וחומרותיו.
- ◆ בעם ישראל התפשטו שתי חומרות עיקריות המנוגדות לדינא דגמרא – קטניות ושרויה.
- ◆ חומרות קטניות ושרויה הן שמירת הנפש בשני מצבים הפוכים – קטנות מוחין (תכלית הקטנות) והשראה (תכלית הגדלות).
- ◆ הסימן הראשון לקטנות מוחין הוא השפעה מזיקה של כח המדמה.
- ◆ תכלית תיקון כח המדמה הוא גזרה-שוה.
- ◆ גם מי שנמצא בהשראה ויודע שאין בו דברים שליליים בפועל (חמץ) לא יכול לחתום שהגיע לשלמות (מצה) בכל הפרטים ולכן עליו להזהר ממצבים שיש בהם חשש חימוץ.

שיעור

סעודת משיח תשע"ח (ח"ב)

התקשרות לצדיקי הדור

קיצור מהלך השיעור

נהוג לחדש בסעודת משיח כוונה לספירת העמר. לפנינו כוונה פשוטה ונאה של **התקשרות לצדיקי הדור** השונים שכנגד **שבע מדות הלב**, תוך ביאור מהלך ההתקשרות לצדיק במהלך השבוע בספירה.

יסוד שבחסד –

התקשרות לאיש חסד האמת שבדור

היום אנחנו בספירת יסוד שבחסד. נתבונן בספירה של היום ולפי מה שנאמר אפשר לעשות כוונה חדשה לעבודה של כל ימי הספירה. צדיק הוא מדת היסוד בנפש^א וכן ההתקשרות לצדיק-אמת^ב ("וצדיק יסוד עולם"^ג) ויסוד שבחסד היינו ההתקשרות לצדיק שהוא האיש-חסד האמת של הדור. יש בדור שלנו, כמו בכל דור, צדיק שהוא עמוד החסד שבדור, האוהב ישראל הגדול של הדור,

צדיק שהוא איש-חסד האמת (ולא סתם אמת אלא אמת לאמתו, לפנינו משורת הדין, היינו שבא ממקום שלפני ולפנים, לפני הצמצום הראשון, קדש הקדשים^ד), והעבודה של יסוד שבחסד היא ההתקשרות לאותו צדיק.

למי שקצת מכיר את כוונות האריז"ל^ה, ספירת היסוד בכל שבוע היא הארת גדלות ב' דאבא. כל הספירה היא המשכת מוחין ועליה מקטנות לגדלות, וביום הששי של כל שבוע כבר מתחילה הארה של גדלות ב' דאבא – יש גדלות א' וב' דאמא וכן גדלות א' וב' דאבא, אבל עיקר הגדלות הוא גדלות אבא. כאשר מתחילה להאיר גדלות ב' דאבא כבר אפשר להתקשר לצדיק באמת.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"א ניסן ע"ח – כפ"ח.

א זהר ח"ג יא, ב ועוד.

ב וראה סוד ה' ליראיו ש"א פי"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

ג משלי י, כה.

ד ראה מנחות צב, א.
ה שעה"כ דרושי הפסח ח.

הוד קודם ליסוד – הודאה שאיני הצדיק אך ודאי יש צדיק

לפי התבוננות זו, מהי העבודה ביום הקודם, הוד שבחסד? לפי כוונות האריז"ל הוד של כל שבוע הוא תכלית הקטנות – קטנות מוחין דאבא וקטנות מוחין דאמא. בהוד אני צריך להודות שאני לא הצדיק באותה מדה. זו הודאה כפולה – הודאה שאני לא הצדיק והודאה שאכן יש צדיק כזה וצריך לזהות אותו. יש צדיק שהוא איש חסד האמת, וצריך לדעת שזה לא אני!

כך בכוונות הספירה בכל שבוע עולים מתכלית הקטנות – קטנות של אבא ואמא ביום החמישי – אל הגדלות הב' דאבא ביום הששי. מתוך ההודאה שאני לא הצדיק אני יכול לזהות את הצדיק האמתי ולהתקשר אליו. בשבוע הראשון אני מודה שאיני איש חסד של הדור, ומודה שיש כזה איש בדור, ואז אני יכול לזהות אותו ולהתקשר אליו. בשבוע השני אני מודה שאיני הצדיק של הגבורה-היראה שבדור – יש מישהו שיש לו יראת שמים אמיתית, והוא לא אני, וכך אני יכול לזהות אותו ולהתקשר אליו. כיו"ב בכל שאר מדות הלב – בכל שבוע יש לחפש את הצדיק של אותה מדה על ידי ההודאה שאני איני כזה. עבודה זו היא בסוד הצמצום, על דרך הצמצום הראשון – סילוק כל האור ממקום מסוים, ממדה מסוימת בנפש, בהכרה ש'זה לא אני', ואז (דווקא לאחר צמצום-סילוק גמור, כמובא באר"ל ומבואר בדא"ח¹) מתחוללת המשכת הקו, שהוא ענין הזיהוי, 'זה כן הוא' (על משה רבינו הענו מכל אדם נאמר "לא כן עבדי משה וגו'²"), גם הוא אומר 'זה לא אני' ותכף מזהה ש'זה כן הוא', היינו 'הוא' יתברך המתלבש בו, סוד "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"³ (ודוק).

חגת"נ – חיפוש מדת הצדיק בתוכי הכח האבות ומשה

איך יוסברו באותה התבוננות הימים הקודמים, חסד-גבורה-תפארת-נצח שבכל מדה? בכלל, מה ההבדל בין חסד-גבורה-תפארת-נצח למדות שאחריהן? באושפיזין, ארבע הדמויות הראשונות הן כאלה שקיימות בכל יהודי. "אין קורין אבות אלא לשלשה" כי אברהם-יצחק-יעקב – שכנגד חסד-גבורה-תפארת – מופיעים בכל יהודי מצאצאיהם, בניגוד לשבטים (ודרכי עבודת ה' שלהם)⁴. על משה רבינו כתוב בספר התניא שניצוץ ממנו קיים בכל יהודי⁵ והוא הדעת⁶ של כל יהודי, בזכותה אפשר להתבונן באלקות ולהוליד מדות קדושות מן המוחין. אחר כך, על אהרן, יוסף ודוד, לא כתוב באותה מדה שיש מהם בכל יהודי. אמנם כל עם ישראל נקרא על שם יוסף⁷, אבל לא דווקא שבכל יהודי יש ניצוץ של יוסף, צדיק עליון⁸ (אם כבה הזיקה של כל יהודי הוא יותר לבנימין, צדיק תחתון⁹, המשתוקק להתיחד עם צדיק עליון¹⁰), כמו בהתבוננות שלנו – עיקר החיפוש אחר הצדיק-עליון הוא בימי ה'ז של כל שבוע בספירת העומר, הימים שכנגד אהרן ויוסף).

אם כן, בארבעת הימים שבכל ספירה – לפני שמגיעים לקטנות של הוד – מחפשים את אותה ספירה-מדה בתוכי מכח האבות ומשה שבי. כתוב "אחפש את ירושלים בנרות"¹¹ – מחפשים בנרות בתוך האדם את המדות הטובות. כך, בשבוע החסד, ביום הראשון, חסד שבחסד, מחפשים אם יש בי אהבת ה' ועשית חסד מכח

י ברכות טז, ב.

יא תו"א נה, א. ובכ"מ.

יב תניא פמ"ב.

יג ראה גם שער הפסוקים שמות.

יד עמוס ה, טו ובמפרשים.

טו זהר ח"א קנג, ב; ספר הליקוטים ויצא פל"ו. ובכ"מ.

טז צדיק תחתון הוא סוד ה"רוחא דשביק בה בעלה" (ראה שעה"כ ק"ש דרוש ו. ועוד), מקור העלאת מ"נ בתשוקה ליחוד עם צדיק עליון (יסוד ז"א).

יז צפניה א, יב.

1 ע"ח ש"א ענף ב'ג.

2 ראה ד"ה "יו"ט של ר"ה" תרס"ו וש"נ.

3 במדבר יב, ז.

ט ע"פ זהר ח"ג ז, א; שמות רבה ג, טו ועוד.

יוסף הצדיק אני מזהה את צדיק הדור. זאת אומרת שאהרן מאיר אצלי כאור מקיף ויוסף מאיר אצלי כמציאות שמחוצה לי, וד"ל).

מהי המלכות שבכל שבוע? אחרי שזוכים לזהות את הצדיק של המדה ולהתקשר אליו – אפשר להשרות את השראתו על כל עם ישראל, להנחיל את נחלתו לכל ישראל. המלכות היא הארת אורו של הצדיק לכל יהודי – כהארת השמש מתחת לארץ לששים ריבוא כוכבים (כמו שכתוב בתניא²⁰) – כך שמכח אותו צדיק של הדור יכולים כל בני הדור לאחוז במדותיו-מעשיו ולהתנהג לפיהם (כמבואר בתניא שם).

ה' אייר – "כי מרחם ינהגם"

הכוונה הזו מתחילה באופן בולט משביעי של פסח – כמו שהתחילה ההתבוננות כעת – הפעם הראשונה שמגיעים ליסוד ולהארה של הגדלות. מורנו הבעל שם טוב לימד שזוהו יום של אמונה במשיח והתקשרות אליו – שייך גם לזיהוי המשיח שבדור וההתקשרות אליו.

נתן עוד דוגמה: במדת התפארת שפנימיותה רחמים – יש יום בספירת העומר, ה' באייר, שהוא היסוד שבתפארת. בשבוע התפארת מחפשים את הצדיק שהוא בעל הרחמים האמתיים על עם ישראל – מישהו שמרחם באמת על עם ישראל (בלב ובפועל ממש, "המעשה הוא העיקר"²¹). אחרי שמחפשים אותו ארבעה ימים בתוכי, מכח האבות ומשה רבינו שבי, מודים שאני לא באמת הצדיק שמרחם על עם ישראל, אבל גם מודים שודאי יש צדיק כזה. ביה' באייר צריכים לזהות את הצדיק הזה ולהתקשר אליו. הצדיק הזה הוא המנהיג האמתי של עם ישראל, בו נאמר "כי מרחם ינהגם"²².

היותי בנו של אברהם אבינו, שמדתו חסד. ביום השני, גבורה שבחסד, מחפשים אם יש בי אהבת ה' ועשית חסד מכחו של יצחק אבינו, שמתכלל עם מדת אברהם – "יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק"²³. ביום השלישי, תפארת שבחסד, החיפוש הוא האם מכחו של "יעקב אשר פדה את אברהם"²⁴ אפשר למצוא בעצמי חסד. ביום הרביעי, נצח שבחסד, מנסים לחפש ולעורר את מדת החסד והאהבה מכח הדעת של משה רבינו, שמכחה אפשר להתבונן באלקות ולהוליד בי מדות קדושות כנ"ל.

המלכות – השראה על הכלל

אחרי כל החיפוש הזה, כשמגיעים לקטנות של יום חמישי שבכל שבוע, ההוד שבכל ספירה, מודים שאכן אין בי את המדה הזו בשלמות (במדת החסד: איני בעל חסד באמת, עושה צדקה וחסד מתוך אהבת ישראל צרופה באמת לאמתו) ובודאי שאיני צדיק הדור בה – יחד עם ההודאה שודאי מדה זו קיימת בכנסת ישראל ויש גם בדור זה צדיק ששייך אליה.

ודאות זו באה לאחור המאמץ הנפשי שעשיתי למצוא בי מדה זו מכח האבות ומשה רבינו. אכן האבות ומשה התעוררו בי והם המזוהים, בוודאות, את צדיק הדור באותה מדה. בפרט זהו ענינו של משה רבינו שנתנבא ב"זה הדבר [המנהיג, הצדיק] אשר צוה הוי"²⁵ ובא לידי ביטוי בכלל ישראל בקריעת ים סוף, "זה אלי ואנוהו"²⁶.

ביום הששי, מדת היסוד, מזהים את הצדיק ומתקשרים אליו (היינו שמכחו של אהרן, שגם מאיר בי בדרך מקיף, סוד ענני הכבוד שנתנו לישראל בזכותו²⁷, אני מודה כנ"ל, ומכחו של

יח בראשית כה, יט.

יט ישעיה כט, כב. ראה תניא פל"ה ופמ"ה.

כ במדבר ל, ב וברש"י (מהספרי) שם.

כא שמות טו, ב.

כב תענית ט, א; שה"ש רבה ד, יד.

כג אגרת הקדש סכ"ז.

כד ע"פ אבות פ"א מי"ז.

כה ישעיה מט, י.

שיעור

ליקוטי לוי יצחק על תניא

קריאה לקב"ה בתורה

קיצור מהלך השיעור

במסגרת לימוד תניא עם הערותיו של רבי לוי יצחק שניאורסון נלמד בשבת האחרונה אחד מקטעי היסוד המרגשים בתניא, המסביר שקריאה בתורה היא קריאה לה' באמת – קריאה שה' נענה לה ובא להיות עמנו בצוותא חדא. שני הדימויים של הקריאה הזו – כאדם הקורא לחברו וכן קטן הקורא לאביו – מגלים שני רבדים של היחס בינינו לבין ה' המתגלים גם ביחסים בין בני זוג. הקטע הזה נקבע כלימוד התניא היומי של ראש חדש ניסן ותוכנו צריך ללוות את כל החדש עם גילוי נסי הגאולה שבו.

בדרך כלל, בשנה פשוטה, השבת הראשונה של חדש ניסן היא שבת "ויקרא", קריאת ה' אל משה, קריאה של חבה^ד, שהיתה בפועל בראש חדש ניסן^ה (כאשר כל חומש ויקרא שייך להיקף של חדש ניסן). הקטע הזה בתניא עוסק בסוד הקריאה, אך כפי שהוא מצד האדם לה' – קריאה שמביאה את ה' לבוא אלינו ולהתגלות לנו, לעשות לנו נסים ולגאול אותנו כעניינו של חדש ניסן:

והנה המשכה והארה זו שהאדם ממשיך ומאיר מהארת אור א"ס ב"ה על נפשו ועל

סוד הקריאה

אנחנו לומדים קטעים מליקוטי לוי יצחק על התניא לפי הסדר, אבל טוב "לחיות עם הזמן"^א אז נדלג לשיעור התניא שלמדנו לפני יומיים – השיעור של ראש חדש ניסן בשנה פשוטה. כ"ק אדמו"ר הרי"צ תיקן את חלוקת השיעור היומי בתניא ורואים שהוא רצה שנפתח את חדש ניסן – חדש של גאולה^ב, זמן של ראית נסי נסים^ג – בלימוד הסיום של פרק לו בתניא.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. ליל שבת ויקרא ג' ניסן תשפ"ג (ח"ב) – כפ"ח.

א לוח "היום יום" ב' חשון.

ב ר"ה יא, א; שמות רבה טו, יא. ובכ"מ.

ג רש"י ברכות נ, א ד"ה "ניסין"; פע"ח שער השופר פ"ה.

ד רש"י ריש ויקרא א, א (ע"פ חז"ל).

ה ראה תרגום ירושלמי ריש ויקרא.

ו ראה בית אלקים שער היסודות פרק לב.

הבן לא מסתפק ב'מפגש' עם אביו – הוא רוצה שהוא ישאר אתו, אומר לאבא שהוא לא יכול בלעדיו ולכן שלא ישאיר אותו לבד אפילו רגע אחד

יחידי חלילה. ורמזים בשני הדימויים: ראשי התיבות של חבר בן קטן הם **חבק**, סוד "וימינו תחבקני"^ט (וכפי שאדמו"ר הזקן מדמה בתניא את העיסוק בתורה לחיבוק: "הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצותיה אזי היא תפיסא בהן ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקב"ה כולא חד. ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה כמחבק את המלך ד"מ שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים מאחד שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו גם שהיא מלובשת תוך מלבושיו כמ"ש וימינו תחבקני שהיא התורה שנתנה מימין שהיא בחי' חסד ומים"^י). **חבר** עולה 210 ו**בן קטן** עולה 211, בגימטריא **הארה**, מלה הפותחת כאן את הקטע (ואולי יש לבאר ש"המשכה והארה זו שהאדם ממשך ומאירה...") הן כנגד חבר ובן קטן^י – חבר 'שויוני' פועל המשכה שלמה^י ובן קטן פועל הארה מצומצמת המתאימה להכנס אליו בפנימיות^י). לפי האריז"ל, שמוסיף בגימטריאות כולל, **חבר** ממש בגימטריא **בן קטן**. ביחד **חבר בן**

נפשות כל ישראל היא השכיני' כנסת ישראל מקור כל נשמות ישראל כמ"ש לקמן ע"י עסק התורה נקראת בלשון קריאה קורא בתורה פי' שע"י עסק התורה קורא להקב"ה לבוא אליו כביכול

זהו אחד הקטעים הכי 'רגשיים' בתניא, כשאדמו"ר הזקן הופך את לימוד התורה לקריאה הכי אמתית ומרגשת לקב"ה להיות אתנו.

חבר ובן קטן

כמו שרבי לוי'ק ירחיב, אדמו"ר הזקן משתמש כאן בשני דימויים לקורא – חבר ובן קטן:

כאדם הקורא לחבירו שיבא אליו וכבן קטן הקורא לאביו לבא אליו להיות עמו בצוות' חדא ולא ליפרד ממנו ולישאיר יחידי ח"ו

הדימוי של "אדם הקורא לחבירו" הוא 'שויוני', ויש בו חידוש ביחס לה' – כמו שה' הוא "חבירו" של ה"אדם" גם ה"אדם" הוא "חבירו" של ה' (כפי שנדרש' על ה' הפסוק "רעך ורע אביך אל תעזב"^י). לעומת זאת, הדימוי של "בן קטן הקורא לאביו" טבעי יותר ביחס שלנו אל ה'. בולט שב"אדם הקורא לחבירו" יש רק בקשה לבוא אליו, אבל ב"בן קטן הקורא לאביו" נוספת עוד אריכות – "להיות עמו בצוותא חדא ולא ליפרד ממנו ולישאיר יחידי ח"ו". הבן לא מסתפק ב'מפגש' עם אביו – הוא רוצה שהוא ישאר אתו, אומר לאבא שהוא לא יכול בלעדיו ולכן שלא ישאיר אותו לבד אפילו רגע אחד. לא תמיד אדמו"ר הזקן 'מתפעל', אבל כאן הוא מסיים את בקשת הבן ב"חס ושלום". לפעמים "יחידי" זו מעלה – הגעה למדרגת "יחיד" שלפני הצמצום – אבל כאן זהו חסרון והבן לא רוצה להשאיר

ט שיר השירים ב, ו.

י תניא פ"ד.

יא סופי התיבות של חבר בן קטן הם רבן – סוד "רננא דאורייתא" (ד"ח מהדורת מרגליות עז, א; לקו"ת שה"ש א, ג; ב, א ובכ"ד).

יב ורמז: משיכה חבר הארה בן קטן עולים ד"פ (ממוצע כל מושג) אברהם – הכל בסוד "וימינו תחבקני" (כמבואר בפנים). אברהם הוא סוד אברהם (לקו"ת לאריז"ל על המלה "בראשית") – אבר נוטריקון אברהם ושתי הבחינות מתחברות על ידי שם מה החדש, וד"ל.

יג המשכה היא על דרך קנין משיכה – פעולה שיוונית של מקנה וקונה.

יד וראה עוד בסיום הדברים ביחס לשתי בחינות השפעה בין חתן וכלה.

ז ראה שמות רבה כז, א; ויקרא רבה ו, א; מדרש תהלים ח, ג. הובא ברש"י עה"פ.

ח משלי כז, י.

להסביר שבקריאה לה' אבא יש משהו דמיוני, משום שהחוויה שה' הוא אבא אינה מוחשית עבורנו (ובעיקר משום שהאהבה שאנו חשים לה' אינה 'מצדיקה' את קריאתו אבא), אך קשה להסביר כך כי הרי ה' הוא באמת אבינו והפניה אליו כך היא "אמת לאמתו"³⁷. צריך לומר שהפניה, החיובית כשלעצמה, "אבא אבא" מבטאת את האמת של האדם, אבל הקריאה בתורה מגיעה אל האמת העצמית של ה' ³⁸ – "תורת אמת"³⁹, "אין אמת אלא תורה"⁴⁰ – ומעוררת את עצמותו יתברך להמשך אלינו. וכמו שקובל עליו הנביא ואין קורא בשמך כו' וכמ"ש במ"א.

כל התורה היא שמותיו של הקב"ה⁴¹ ולכן הקריאה בתורה היא קריאה בשמו האמתי של ה'. [לאבא אסוד לנו לקרוא בשמו⁴² אלא דווקא בכינוי אבא.] נכון, אבל ה' רוצה שדווקא נקרא לו בשם, מותר ומצוה לקרוא לו בשמות-תורתו.

פרק לו ופרק כג

הפרק מסיים בכך שכאשר מכירים שקריאה בתורה היא בעצם קריאה לה' לבוא אלינו ולהיות עמנו – קריאה באמת, שה' נענה לה, וממשיך ומאיר מאורו האין סופי עלינו – מתעוררת יראה גדולה בלימוד התורה:

ומזה יתבונן המשכיל להמשיך עליו יראה גדולה בשעת עסק התורה כמש"ל [פ' כ"ג].

סיום הפרק ממש הוא ההפניה לתוכן הענין בפרק כג. אנחנו אוהבים לעסוק⁴³ בשני זוגות מספרים עיקריים – הזוג הכי חשוב הוא 7 ו-13 והזוג השני בחשיבותו הוא 23 ו-37. כאן יש דוגמה מובהקת לזוג השני – אדמו"ר הזקן

קטן עולים 421 – מספר השראה של י"ה⁴⁴ – העולה "ונח מצא חן בעיני הוי"⁴⁵, כנראה שכדי למצוא חן בעיני ה' צריך את שתי הבחינות (חן נוטריקון חבר-בן⁴⁶).

לקרוא באמת

וז"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת

כאשר קוראים לקב"ה באמת הוא נענה לקריאה ונעשה קרוב לקורא (יש כאן לשון נופל-על-לשון של שתי מילים, קורא-קרוב, שרק צריך להחליף ביניהן את האות א באות ב – השענר הראשון בלשון

הקדש, התורה, הוא אב-בא, אבא בא...).

אדמו"ר הזקן מדגיש שהקריאה לה' באמת היא-היא הקריאה בתורה דווקא:

ואין אמת אלא תורה דהיינו שקורא להקב"ה ע"י התורה דוקא לאפוקי מי שקורא אותו שלא על ידי עסק התורה אלא צועק כך אבא אבא

בפשטות טוב מאד גם לקרוא לה' "אבא אבא"⁴⁷.

אדמו"ר הזקן עצמו ממליץ על כך בספר התניא⁴⁸ כחלק מהעבודה לעורר אהבה לה', אך כאן הוא אומר שזו אינה קריאה אמיתית. אפשר היה

הפניה "אבא

אבא" מבטאת את האמת של האדם, אבל הקריאה בתורה מגיעה אל האמת העצמית של ה' ומעוררת את עצמותו יתברך להמשך אלינו

טו הנקודה האמצעית של מספר השראה היא תמיד מספר ברית והמספר שנתר הוא יהלום (ראה הקדמת "באז קשפון" לשבעים פני חן), וכאן זו החלוקה המובהקת – בן קטן (211) הוא הנקודה האמצעית של 421, מספר ברית ה'יה, וחבר (210, שהוא משולש 20) הוא יהלום 14. טז בראשית ו, ח.

יז כאשר האותיות הנוספות בחבר – בר – הן בן בארמית, החבר הוא גם חבר וגם בן.

יח וראה גם יין משמח ח"א ש"ד בתורה "אבא אבא".

יט תניא פמ"ד – עיי"ש.

כ כלשון התניא בהערה הקודמת.

כא על שתי בחינות האמת ראה תניא אגה"ק ו.

כב מלאכי ב, ו.

כג ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובכ"ד.

כד ע"פ זהר ח"א פז, א; צב, ב; ח"ג יג, ב.

כה טוש"ע י"ד סי' רמ בתחילתו. ובכ"מ.

כו ראה שערי אהבה ורצון מאמר "סוד השבע והשלש-עשרה".

התואר "בנים למקום", "בנים אתם להוי' אלהיכם", שייך לכל הנשמות, גם הנמוכות ביותר – כל נשמה אלקית היא כבן שנמשך ממח האב, כמו שמוסבר בתחלת התניא^{לה} (וגם במצבים הנמוכים ביותר, "בין כך ובין כך קרויים בנים"^{לז}).

רבי לוי יצחק נותן כאן עוד הסבר הקבלה לשני הדימויים עם דיוק נוסף בהבדלי הלשון ביניהם:

הם המלאכים). התואר "בנים למקום", "בנים אתם להוי' אלהיכם"^{לז}, שייך לכל הנשמות, גם הנמוכות ביותר – כל נשמה אלקית היא כבן שנמשך ממח האב, כמו שמוסבר בתחלת התניא^{לה} (וגם במצבים הנמוכים ביותר, "בין כך ובין כך קרויים בנים"^{לז}).

רבי לוי יצחק נותן כאן עוד הסבר הקבלה לשני הדימויים עם דיוק נוסף בהבדלי הלשון ביניהם:

גם ב' הדמיונות נלגד שנים מקרא ת"ת ויסוד. זהו אדם ת"ת. בן קטן יסוד (כמו יוסף שה' בן קטן). להיות עמו בצוותא חדא הוא נלגד אחד תרגום. וזהו שאמר בצוותא חדא לשון תרגום. וחדא הוא כמו אחד תרגום. ועיין בטעמי מצות להרח"ו ז"ל זיע"א פ' ואתחנן בענין קריאת שמו"ת ובמ"ח מס' שארית יום ראשון פ"ג.

את הסוד של "שנים מקרא ואחד תרגום" רבי לוי'ק אוהב להזכיר^{לז} וראוי להתבונן בכל המקומות שהוא מזכיר את הסוד הזה, בביאורו לתניא ובכלל, להשוות ולקשר ביניהם. ראשי התיבות של "שנים מקרא ואחד תרגום" הם **שמות**^{לח} – עם התרגום כל התורה היא שמות של הקב"ה (ובלי התרגום התורה כולה, מראש ועד סוף, היא שם אחד גדול של הקב"ה^{לט}). תפארת ויסוד נקראים גם "ראשי חדשים"^מ, שני הראשים של ז"א שמתייחדים עם המלכות. אדם הוא כאן כינוי לתפארת, בסוד "כתפארת אדם לשבת בית"^{מא}, והבן הקטן הוא היסוד. רבי

קושר בפירוש את פרק לז (37) לפרק כג (23). לז רכג הם גם זוג מושגים עיקרי בספר התניא^{טז} – **בניה וחדוה** – וגם שמות שני מקיפי הנשמה, **יחידה** ו-**חיה**. לפי הרמז כאן, הקשר לה' שיש בלימוד התורה הוא קשר עצמי, השייך למקיף היחידה, וההתבוננות בו ממשיכה על הנפש יראה גדולה השייכת למקיף החיה (שכנגד החכמה, לה שייכת יראה עילאה).

ליקוטי לוי יצחק

כפי שהקדמנו, רבי לוי יצחק מתמקד בשני הדימויים של הקורא בתורה:

כאדם הקורא לחבירו שיבא אליו וכבן קטן הקורא לאביו לבא אליו להיות עמו בצוותא חדא: ב' הדמיונות כאדם הקורא לחבירו. וכבן קטן הקורא לאביו. הוא כי יש ב' בחי' נשמות. א' הנקראים רעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי. חברים מקשיבים. ב' הנקראים בנים למקום כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם. זהו כאדם הקורא לחבירו הוא דמיון על הנשמות הנקראים רעים וחבירים. וכבן קטן הקורא לאביו הוא דמיון על הנשמות הנקראים בנים.

הנשמות שהן "רעים למקום" הן נשמות דאצילות – נשמות דז"א דאצילות^{כז} – עליהן נדרש בפירוש^{כט} הפסוק "למען אחי ורעי"^ל. גם ביטוי בשיר השירים, "חברים מקשיבים"^{לא}, נדרש^{לב} לפי פירוש אחד על נשמות אלו (לפי דרשה אחרת^{לג} "חברים מקשיבים"

לד דברים יד, א.

לה תניא פ"ב.

לו קידושין לו, א. וראה שו"ת הרשב"א ח"א תשובה קצד.

לז ראה לדוגמה באורך לקולו"א אג"ק עמ' רכ ובכ"ד.

לח ראה בעל הטורים ריש שמות.

לט וראה בהקדמת הרמב"ן לתורה.

מ זהו ח"ג רמח, א.

מא ישעיה מד, יג.

כז ראה תניא פל"ד ואגה"ת פי"א. עפ"י זהו ח"ג עה, א.

כח ראה ביאורי הזהר (אדה"א) פינחס רכז, ג וש"נ.

כט שמות רבה כז, ט; נב, א. דברים רבה ג, יא. זהו ח"ב

קכב, א. ובכ"ד.

ל תהלים קכב, ח.

לא שיר השירים ח, יג.

לב וראה בבא בתרא עה, א (ושבת סג, א).

לג רש"י וצרור המור עה"פ.

שייך לדימוי של ה' ושלנו לחתן וכלה. "האשה הטובה היא החבר הטוב"^{מז} – יש לנו פרק שלם על כך בשכינה ביניהם^{מח}. האם גם יש דימוי של בן קטן ואבא ביחסים בין בני זוג? ודאי יש מדרגה של קשר בה כל אחד מבני הזוג מרגיש לגמרי תלוי בשני, לא יכול להסתדר בלעדיו, וקורא לו להיות עמו בצוותא חדא ושלא להשאר יחידי ח"ו – כל אחד מזהה את שרש נשמתו משתקף בבן הזוג (שבא מאותו שרש, אך בו מופיעים בגלוי החלקים הלא־מודעים עבור בן הזוג השני) ומשמש לו כאבא או אמא^{מט}.

סימן טוב לקשר בין בני הזוג שכל אחד קורא לשני לבוא אליו לפחות פעם אחת ביום – ההרגשה שרוצים בקרבה ההדדית ואפילו ההרגשה של תלות, שאי אפשר להשאר אחד בלעדי השני. ביאה היא גם כינוי לעצם היחוד בין בני הזוג – עונתם של תלמידי חכמים^י הרמוזה בראשי התיבות של "ושמרו בני ישראל את השבת"^{נא}, כנודע^{נב}. ממילא, מובן שהקריאה היא לא תמיד בדבוקה, היא יכולה להיות גם קריאה חשאית במחשבה^{נג}, קריאה צנועה המתאימה לקשר הצנוע והפנימי בין בני הזוג.

כמו שכתוב בקטע שלמדנו, הקריאה לה' באמת היא קריאה בתורה וכך גם בין בני הזוג – קריאה לבוא לשיעור הלימוד המשותף, החברותא בלימוד של החברים הנאמנים. יש חברותא של "כאדם הקורא לחבירו", בהרגשה של חברים שוים המחדדים זה את זה בלימוד, ויש גם לימוד משותף "כבן קטן הקורא לאביו", בהרגשה שכל ההשראה שלי בלימוד היא דווקא מבן הזוג, שהוא ה'אבא', מקור ההשראה שלי. כמו שציינו, העובדה שזהו הסיום של פרק

לויק מזכיר כאן את יוסף כ"בן קטן" – "בן זקנים"^{מב} ליעקב שמדתו תפארת. במקום אחר^{מג}, כשהוא מדבר על בני רחל, הוא מציין את יוסף כבן הגדול (לעומת בנימין, הבן הקטן) – זו המדרגה בה יוסף נחשב כהמשך מלא של יעקב, "גופא ובריתא חשבינן חד"^{מד}, וכשמתבוננים בה יוסף עצמו נקרא "אדם" (כמו בפסוק בפרשת פסח) שני "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם"^{מה} שנדרש על עצמות יוסף^{מו}), כנודע ש־אדם במספר קדמי עולה יוסף, אך כאן, ביחס ל"אדם" בתפארת יעקב נקרא "בן קטן".

את דבריו מסיים רבי

לויק בעוד דיוקי לשון בהבדלים בלי לתת להם הסבר תוכני:

ודוק עוד בלישנא. והוא בקורא להקב"ה נקט לבוא מלא ו'. ובהדמיון בחבירו ואביו נקט שיבא לבא חסרים ו'. ובהם גופא יש הפרש בהלשון. בחבירו נקט שיבא בש'. ובאביו נקט לבא בל'. וכן בהקב"ה נקט לבוא בל'.

משמע ש"שיבא" היינו מתי שהוא ("אחכה לו בכל יום שיבא...") ואילו "לבא" פירושו מיד – באוירת הדחיפות וחוסר־היכולת להסתדר בלי ה' שקיימת אצל הבן הקטן הקורא לאביו.

קריאה בתורה של חתן וכלה

אנחנו גם בשבת חתן ורוצים לקשר את כל הלימוד גם לחתן וכלה שמקימים בית נאמן בישראל. הדימוי של חברים בין ישראל והקב"ה

מב בראשית לז, ג.

מג ד"ה "אור והארת השכינה" (תניא פל"ה) – הקטע הראשון שנלמד בשיעור.

מד זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א פ"ג.

מה במדבר ט, ו.

מו ספרי עה"פ.

מז משלי ישראל תקפח.

מח פ"ד ("חברים נאמנים").

מט ראה גם יין משמח ח"ד ש"ז בתורה "אמצאך בחוץ". ועוד.

נ כתובות סב, ב.

נא שמות לא, טז.

נב לקוטי תורה (לאריז"ל) פרשת תשא. ובכ"מ.

נג וראה שכינה ביניהם עמ' סח הערה פ ויין משמח ח"ה

ש"א בתורה "אני לדודי ודודי לי". ובכ"מ.

יש חברותא של

"כאדם הקורא לחברו", בהרגשה של חברים שוים המחדדים זה את זה בלימוד, ויש גם לימוד משותף "כבן קטן הקורא לאביו", בהרגשה שכל ההשראה שלי בלימוד היא דווקא מבן הזוג

מוסבר¹¹ שהשפעה הראשונה, החיצונית-המקיפה, היא גבוהה יותר וההשפעה השנייה, הפנימית, נמוכה יותר אבל יש בה גם משהו עצמי יותר, כמו שדווקא זיווג גופני מוליד למרות שהוא נמוך יותר מזיווג נשיקין¹². הקשר של "בן קטן", "בנים אתם להוי' אלהיכם", הוא עצמי יותר ודווקא בו מופיע כח ההולדה של בני הזוג. מזל טוב מזל טוב, שיהיה בנין עדי עד עם כל הברכות!

לז, בגימטריא יחידה, מלמדת שבלימוד יש קשר עצמי של יחידה – הקשר העצמי המוליד שבין בני הזוג, הממשיך את עצם נשמתם בילדים שנולדים מהם, כנודע¹³ שתורה היא לשון "יורה כחץ"¹⁴, כח ההולדה של האיש, וגם לשון הדין (תורה אותיות "ותהר"), כח ההולדה של האשה. [החתן: במאמר שחוזרים לפני החתונה¹⁵ מדובר על שתי השפעות, השפעה מקיפה והשפעה פנימית, אפשר לקשר את הדברים?]

נ ד"ה "לכה דודי" תשי"ד.

נח ע"ח של"ט דרוש ד. ועוד. אכן, בפרטות כתוב שמזיווג נשיקין (יחוד יח, "הנסתרת להוי' אלהינו") נמשכות הנשמות הגבוהות שבבחינת "אחי ורעי" ומזיווג גופני (יחוד ז"ג, וה, "והנגלת לנו ולבנינו") הנשמות של בנים, מתאים למבואר בפנים, ודוק.

נד וראה מכילתא פרשת ויסע פ"א. ועוד בספר השרשים לרד"ק שרש "רה".

נה נדה מג, א.

נו ד"ה "לכה דודי" תרפ"ט.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- הרבי הרי"צ רצה שנפתח את חדש ניסן בלימוד סוד הקריאה לה' בתורה – אחד מקטעי התניא הכי מרגשים.
- חבר רוצה בקרבת חברו ובן קטן זקוק לקשר בלתי-פוסק עם אביו.
- לימוד תורה הוא חיבוק של ה' – קשר של חבר בן קטן.
- כדי למצוא חן בעיני ה' צריך גם את הקשר של חבר וגם את הקשר של בן קטן.
- הקריאה "אבא אבא" היא האמת של האדם אבל הקריאה בתורה מגיעה לאמת של ה' וממשיכה אותה.
- פרק לז בתניא מסיים בהפניה לפרק כג – סוד חיבור המספרים כג ו-לז (חדוה ובכיה, חיה ויחידה).
- הקשר של "כאדם הקורא לחבירו" שייך לנשמות גבוהות והקשר של "בן קטן הקורא לאביו" שייך לכל נשמות ישראל.
- ביטוי ליחסים טובים בין בני זוג הוא קריאה שלהם אחד לשניה לבוא לפחות פעם ביום.
- לימוד התורה של בני זוג הוא קשר פנימי ועצמי שלהם.

"צלי אש ומצות על מררים"

קיצור מהלך השיעור

בסעודת משיח אשתקד – הקצרה, לרגל השבת הממשמשת ובאה – נגע הרב במספר נקודות 'פסחיות', שכללו **"פסח מצה ומרור"** – התבוננות ב"וימררו את חייכם... בחמר ובלבנים" בעבודת האדם; התייחסות לעבודת "צלי אש" המצטרפת "על מצות ומרורים" ו'נעיצת' אכילת המצות בסעודת משיח ב"בערב תאכלו מצת" שבתחלת החג. בין אלה משובצת גם **התבוננות משעשעת** על סוסים וחמורים ומבט כולל על **שלושת הרגלים**.

הטענה השנייה שלו היא "בלבנים". הוא אומר לאדם – אתה לבן, אתה בסדר גמור. בעבודת ה' אתה עושה כל מה שאתה יכול, אתה צריך להיות מבסוט מעצמך.

מהשעבוד בשתי הטענות האלה האדם כמעט לא יכול לצאת – צריך נס של הקב"ה כדי להוציא אותו.

כמובן, עיקר החידוש שלו כאן הוא איך שמסביר את "ובלבנים", שהכל בסדר. אפשר לפרש "בלבנים" גם מלשון לבן הארמי – "לבן בקש לעקור את הכל"¹. אני מחבר את הדברים לווארט נוסף²: את הגזרה של "גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות

כעת אוכלים משיח ושותים משיח – לא לשכוח לכונן.

"בחמר ובלבנים" – שתי טענות היצר

בשעבוד מצרים המצרים מררו את חיינו "בחמר ובלבנים"³. רבי משה מקוברין הסביר⁴ שכאשר אדם רוצה לעבוד את ה' היצר הרע בא ומחליש אותו, מייאש אותו, בשתי טענות שהן "חמר ולבנים".

קודם כל, הוא אומר לו – אתה שקוע בחומר, שקוע בחומריות, מזהה עם החומריות, אין שום סיכוי שתוכל לעבוד את ה'! זהו השעבוד "בחמר", לשון חומריות.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. סעודת משיח תשפ"ב – כפר חב"ד.

א שמות א, יד.

ב תורת אבות פסח אות יב.

ג נוסח "מגיד" בהגדה של פסח.

ד תורת אבות פסח אות יא.

שיחה וגם לשון סיח^א). איך קוראים לחמור קטן? עיה, כמו בפסוק שכבר הזכרנו – "הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ולכב על חמור ועל עיר בן אתנות". והנה, **סיח** ועוד **עיר** שוה **משיח**! מה יוצא מזיווג של סוס וחמור? פרד. אפשר לומר שה-**פ** של פסח רומז גם לפרד. **פרד-סוס-חמור** ר"ת **פסח** (וס"ת **סדר**, סדר פסח) ושאר האותיות עולות **חמור חום סוס לבן**! לכאורה פרד הוא דבר שלילי, יוצא מכלאים ואינו מוליד, אבל מצאנו שדווקא המלכים רוכבים על פרדים^ב – גם לדוד המלך היתה פרדה^ג, כנראה שיש גם מעלה של הפרד^ד שקשור למלכות וממילא קשור למשיח^ה.

"הלך בתם" בשלשת הרגלים

בהמשך לקשר למלכות נאמר עוד משהו חשוב, לא קשור למה שדברנו עד עכשיו: פסח הוא חג של מלכות. שלשת הרגלים מכוונים בספירות כנגד מלכות-תפארת-בינה^ו – שלש הספירות שהסימן שלהן הוא "**בתם**"^ז, "הלך בתם ילך בטח"^ח. חג הפסח הוא חג של מלכות – בפסח אנחנו יוצאים מבית עבדים להיות עבדים של ה'^ט, מקבלים את מלכותו; חדש ניסן הוא החדש של שבט יהודה^י, שבט המלכות, והחוש שלו הוא חוש הדיבור ("מלכות פה"^{יא}); וכן ניסן הוא "ראש השנה למלכים"^{יב}. בשבועות מקבלים טוב-טעם של תורה ומצוות – התורה

יא וראה ב"ב עח, ב – "ואמאי קרי לי סיח? שמהלך אחר סיחה נאה" (אלא ששם סיח הוא כינוי דווקא לבן החמור).
יב ראה שמואל'ב יח, ט; מלכים"א, לג'לח"מד. ועוד.

יג מלכים שם, וראה סנהדרין צה, א.
יד פרד ר"ת פשט רמז דרוש וה"סוס משלים ל"סוד ועד לסודי"סודות, רזין דרזין.

טו פרד נוטריקון "פרו ורבו... ורדו" (בראשית א, כח). בחינת מלכות ומשיח (פסוק שנאמר לאדם, ר"ת אדם דוד-משיח).

טז קהלת יעקב ערך ר'ג' (ע"פ תקו"ז תקו"ו – כב, ב). ובכ"מ.
יז ראה ספר אדם ישר דרוש פנימיות וחיצוניות; אמת ליעקב מערכת עץ חיים אות ל' סכ"א.

יח משלי י, ט.

יט ראה בבא מציעא י, א.

כ בהקבלת השבטים כסדר הנשיאים.

כא הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליה").

כב ראה ראש השנה פ"א מ"א.

שנה"^י היה אפשר לקיים גם באדם נהריים, אצל לבן. יעקב היה שם, התחתן והוליד ילדים – הוא די השתקע שם. הוא היה שם עשרים שנה, אבל היה אפשר להשאר שם ולקיים שם את כל הגלות. למה היה צריך לרדת למצרים? לבן הארמי הוא לבן הרמאי, הוא הקליפה של השקה. אם היינו משתקעים במקום של שקר לא היינו יכולים לצאת משם גם אחרי ארבע מאות שנה. כששוקעים בשקה, כשאינן נקודה של אמת, אי אפשר בכלל לעבוד את ה'.

חמורים וסוסים

כמה עולה בגימטריא **חמר** ועוד **לבנים**, שהם עיקר השעבוד? **חמר** בגימטריא **רמח, אברהם, ו' לבנים** עוד 132 – כמה ביחד? 380, בגימטריא **מצרים**. רק ראשי התיבות הם **חל**, עשירית של **מצרים**. רואים שהשעבוד "בחמר ובלבנים" הוא המהות של מצרים.

איזה עוד רמז אפשר לעשות כאן? אם מוסיפים ו ל-**חמר** מה מקבלים? **חמור**. אם מורידים את ה-ז מ-**לבנים** נשאר 126 – בגימטריא **סוס**. כלומר, **מצרים** גם עולה בגימטריא **חמור-סוס**. זהו לא סתם רמז – על המצרים כתוב "אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם". יש גם חמור וסוס למעליותא – המשיח הוא "עני ורכב על חמור"^{יג}, כמו שדברנו בחול המועד^{יד}, וכנראה שיש לו גם סוס. כאן הסוס קשור ל"לבנים" – איפה יש סוסים לבנים? במרכבת זכריה^ט. כנראה יש מעלה בסוס לבן – החמור הוא לא לבן, החמור הוא חום (לשון חמור)...

דברנו בחול המועד שצריך לחזור לילדות. איך קוראים לסוס כשהוא קטן? סיח. **פסח** כנראה רומז גם לסיח – **פה-סיח** (כמו **פה-סח**, ה-**סח** גם לשון

ה בראשית טו, יג.

ו יחזקאל כג, כ.

ז זכריה ט, ט. סנהדרין צה, א.

ח מוצאי ח"י ניסן (ח"א) – פורסם בגליון קדשים דאז.

ט זכריה ו, ג.

י ראה בדרושי הארז"ל לפסח (בשעה"כ ובפע"ח).

איש). הביטוי "צלי אש" מופיע בפסח פעמיים, בשני פסוקים רצופים – "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרדים יאכלו. אל תאכלו ממנו נא ובשל מִבְּשֵׁל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו"^{כב}. זו אפילו שאלה בפשט למה צריך לחזור פעמיים על "צלי אש" בשני הפסוקים.

מה ההסבר לפי חסידות? כתוב^{כג} ש"צלי אש" היינו התבוננות באלקות – התבוננות שמעוררת אש־התלהבות (כמו שדברנו בחול המועד^{כד} על "שרפים", שהאדם בוער לעבודת ה'), זו בעיקר התבוננות בסובב כל עלמין, התבוננות באין סוף, התבוננות של "מאין יבא עזרי". את ההתבוננות הזו צריך לחבר לעבודות שיש בשני הפסוקים. בפסוק הראשון כתוב ש"צלי אש" צריך להיות עם "ומצות על מרדים". בעבודה הפנימית, "מצות" היינו אמונה, "מיכלא דמהימנותא"^{כה}, ו"מרדים" היינו התעוררות רחמים, כמו שמוסבר^{כז} על מיקום המרור בקערת הסדר בספירת התפארת^{כח} (ולא בגבורה, כמו שמתאים לכאורה למרירות), שהרגשת המרירות מעוררת רחמים. בפסוק השני כתוב שה"צלי אש" צריך להיות "ראשו על כרעיו ועל קרבו" וכתוב^{כט} שהיינו עבודת השפלות. אם כן, צריך לחבר את ארבעת הדברים האלה – את ההתבוננות ("צלי אש") עם האמונה ("מצות"), הרחמים ("מרדים") והשפלות ("ראשו על כרעיו ועל קרבו").

וכמה רמזים: רק המלה **צלי** (130) הוא כפולה של 13 ("י"פ 13, ה"פ הוי") והמלה **אש** (301) היא כפולה של 7 (43 פעמים 7), זוג מובהק של 13 ו-7 (צלי הוא לשון זכר וראש לשון נקבה, מתאים

היא התפארת בכל מקום^{כג}, "תפארת גופא"^{כא} "גופא דאורייתא" (היינו התורה ומצוותיה). סוכות הוא החג של הבינה – בסוכות נאמר "ושמחת בחגך"^{כד}, השמחה היא פנימיות הבינה, "אם הבנים שמחה"^{כה}, וגם כתוב שהסוכה היא מקיפין דאמא^{כז}.

בסדר של הרגלים יש כאן עליה – ממלכות לתפארת לבינה – אבל הכל מתחיל מהמלכות וכלול במלכות, בפסח שהוא "ראש השנה לרגלים"^{כח}.

[לפני כוס שניה:] אנחנו כעת בכוס של "והצלתי"^{כח}. תיכף נסביר מה הענין.

"והצלתי" – "צלי אש"

הלשון השניה של הגאולה היא "והצלתי". "והצלתי", לשון הצלה, בא גם מלשון צל. בפרק החדש של הרבי כתוב "הוי' צלך על יד ימינך"^{כט}. יש ווארט ידוע של הבעל שם טוב^ל, שהקדושת לוי מביא כמה פעמים^{לא}, ש"הוי' צלך" היינו שה' מתנהג ביחס לאדם כמו צל, שתנועותיו הן בהתאם לתנועות האדם. "על יד ימינך" אומר שהדברים אמורים בעיקר על הנהגה של קו ימין – האדם צריך להתנהג בחסד, לעשות חסדים כלליים ופרטיים, ואז ה' מתנהג גם הוא בהנהגה של חסד.

בפסח יש עוד לשון חשובה של שער **צל** – את הפסח צריך לאכול "**צלי אש**" (אותיות **צל**

כג הקדמת תקו"ז, א. ובריבוי מקומות.

כד דברים טז, ד.

כה תהלים קיג, ט.

כו שעה"כ דרושי חה"ט ג; פע"ח שער חה"ט פ"ג.

כז ראש השנה ד, א.

כח שמות ו, ו. ו. ראה ירושלמי פסחים פ"ה ה"א.

כט תהלים קכא, ה.

ל ראה הוספות לכש"ט (קה"ת) אות עח (וש"נ).

לא קדושת לוי דרושי חנוכה ד"ה "בגמרא כל הנביאים; בשלח ד"ה "או יבואר אז ישיר... להבין הלשון שאמר ישיר"; ד"ה "במדרש אז ישיר" (ושם גם בשם המדרש); דרוש לפורים ד"ה "או יבואר שושנת יעקב"; נשא ד"ה "וידבר ה' אל משה לאמר" (ובפקודי ד"ה "או יבואר ובצלאל" ומצורע ד"ה "ואשה אשר ישכב" בשם המדרש בלבד).

לב שמות יב, ח"ט.

לג תורת אבות פסח אות ד.

לד התועדות ח"י ניסן תשפ"ב (ח"ב) – טרם פורסמה.

לה ראה זהר ח"ב כפג, ב.

לו לקו"ת שה"ש יד, ד ואילך. ראה גם מעין גנים ח"ג במאמר "הדילוג לגאולה" פ"ג (עמי קפא ואילך).

לז סידור הארז"ל במקומו. ראה קהלת יעקב ערך 'מר'. ובריבוי מקומות.

את החיוב לאכול מצות בלילה הראשון לומדים מהפסוק "בערב תאכלו מצת"^{מג}, "הכתוב קבעו חובה"^{מז}. ראשי התיבות של "בערב תאכלו מצת" הם שוב המלה שהזכרנו קודם, "בתם", ר"ת בינה-תפארת-מלכות. בערב היינו הערבנות של הבינה, ה"ערבות" אליה מגיעים בסוכות; "תאכלו" היינו הטוב-טעם של התפארת, אליו מגיעים בשבועות (בו "לכולי עלמא בעינן נמי ל'כס"^{מה}, בחינת "תאכלו"); "מצת" היינו המלכות של חג הפסח, קבלת עול מלכות שמים שהיא היסוד של הכל, כנ"ל. ורמז: "בערב תאכלו מצת" עולה 1261 – 13 (אחד-אהבה) פעמים 97 (מהיטבאל, זמן, מה-בן)^{מז}, כאשר רק ראשי התיבות עולים טוב פעמים הוי' (442), סוד "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו"^{מז}, והשאר עולה 819 (אחדות פשוטה, הפירמדה של 13, 9 פעמים – ממוצע כל אות – 91, ר"ת "צלי אש" כנ"ל).

מג שמות שם.

מד סוכה כז, א.

מה פסחים סח, ב.

מו 13 ו19 הם המספרים הראשונים ה'ז וה'ז, כן שמכפלה שלהם רומזת גם ליעקב, העולה 2 פעמים הוי'.

מז תהלים קמה, ט.

לכלל שה-13 הוא הזכר וה-7 הוא הנקבה). הר"ת של "צלי אש", צא, הם כפולה של 7 ו-13 – 7 פעמים 13 שהוא המשולש של 13, כידוע. שני הפסוקים יחד עולים 66,6006 (משולש 11) פעמים ראשי התיבות (משולש 13, כנ"ל).

"בערב תאכלו מצת"

כעת נעשה "נעוץ סופן בתחלתן"^{לח}. פסח מתחיל מאכילת מצות, בלילה הראשון האכילה היא חובה^{לט} ובשאר החג האכילה היא רשות – לומדים שבכל החג האכילה היא רשות משביעי של פסח^מ, כך שהתחלה היא החובה והסוף שאנחנו נמצאים בו כעת הוא הרשות שברשות. אבל התקנה של הבעל שם טוב^{מא} והרבי הרש"ב^{מב} לעשות סעודת משיח, לאכול מצות ולשתות ארבע כוסות, נועצת את הסיום בהתחלה, שאוכלים גם בסוף. כעת נאכל מצות לסיום סעודת משיח וננעץ את הסיום בהתחלה.

לח ספר יצירה פ"א מ"ז.

לט ע"פ שמות יב, יח. ראה פסחים דלקמן. רמב"ם הלכות

חמץ ומצה פ"ו ה"א.

מ פסחים קק, א.

מא ראה אוצר מנהגי חב"ד ניסן, אחש"פ, "סעודת משיח" סכ"ב.

מב ראה שם סכ"ו וש"ב.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ היצר הרע משעבד את האדם "בחמר ובלבנים" – בטענה שהוא שקוע בחומריות ובטענה שהוא בסדר.
- ◆ קליפת השקר של לבן הארמי-הרמאי גרועה יותר משעבוד מצרים.
- ◆ פסח רומז לפרד-סוס-חמור – בקליפה (בגלות מצרים) ובקדושה (בגאולת מצרים).
- ◆ בפסח יוצאים מבית עבדים כדי לקבל את מלכות ה'.
- ◆ פסח-שבועות-סוכות הם כנגד מלכות-תפארת-בינה.
- ◆ את עבודת "צלי אש" של הפסח – התבוננות המעוררת התלהבות – יש לצרף לאמונה (מצות), להתעוררות רחמים (מרור) ולשפלות ("ראשו על כרעיו ועל קרבו").
- ◆ עבודת "בערב תאכלו מצת" של ליל הסדר כוללת את פסח-שבועות-סוכות.
- ◆ בפסח "נעוץ תחלתן [מצות ליל הסדר] בסופן [מצות סעודת משיח]".

"ויצאה והיתה"

הערות במסכת גיטין

איש מחזר אחר אשה

אבל הרשב"א פירש: גם אם היה כתוב "תלקח" היינו מבינים שהאיש לוקח (הוא נותן והוא אומר הרי את מקודשת). ושאלת רבי שמעון היא שעדיף לומר "תלקח" דהיינו "שתזמין עצמה ותתרצה בכך", כי בלשון "כי יקח" אפשר לטעות ולחשוב שהאיש יקחנה בעל כרחה.

כלומר, לדעת הראב"ד מה שלא כתוב "כי תלקח" הוא־הוא שרש הלכות קידושין, שהאיש הוא הנותן והאומר בלשון הרי את מקודשת לי, הוא מחזר אחריה והוא הלוקח ומקדש אותה. ולדעת הרשב"א אלו שני עניינים נפרדים: גם אם היה כתוב "כי תלקח" היינו יודעים את הלכות קידושין, שהאיש נותן ואומר, אלא שיש דרשה נוספת בעניין דרך האיש לחזר אחר האשה.

היראה שער לאהבה

רבי שמעון, מארי דרוין של פנימיות התורה, הדורש טעמא דקרא, ודאי מתכוון לעוד טעמים פנימיים, וכך ביאר הרב המגיד ממעזריטש¹: איש הוא מדת האהבה, "זכר חסדו", ואשה היא מדת היראה, "אשה יראת ה'", וזהו כלל גדול בעבודה שהיראה תהיה קודמת לאהבה, היראה היא עיקר עבודת האדם ואז באה האהבה בדרך ממילא. "כי זה השער לה", יראה היא השער לאהבה,

רבי שמעון אומר: מפני מה אמרה תורה 'כי יקח איש אשה, ולא כתב כי תלקח אשה לאיש? מפני שדרכו של איש לחזר על אשה, ואין דרכה של אשה לחזר על איש. משל לאדם שאבדה לו אבידה [רש"י: אחת מלצעותיו], מי חוזר על מי? בעל אבידה מחזר על אבידתו.^א

האשה היא המציאה הטובה, "מצא אשה מצא טוב", "לעת מצוא זו אשה", ועל האיש המאבד לחזר למצוא את אבדתו.

המפרשים שואלים: מה הסברא להעדיף לכתוב "כי תלקח אשה לאיש"? ועוד, הגמרא בהמשך^ב לומדת שצריך שהאיש יתן את כסף הקידושין ויאמר הרי את מקודשת לי, ולא שהאשה תתן ותאמר, שנאמר "כי יקח ולא תקח", וכן לומדת הגמרא^ג שאם אמר "הריני אישך" אינו כלום, שנאמר "כי יקח ולא שיקח את עצמו" – וכל זה לא היינו יודעים אם היה כתוב "כי תלקח"!

ופירש הראב"ד (מובא ברשב"א): רבי שמעון דורש טעמא דקרא, דורש מהו טעם המצוה־ההלכה (ומזה מוציא נפקא מינה להלכה!). וכן כאן, מלשון הכתוב למדנו שהאיש לוקח את האשה (וצריך שהוא יתן ויאמר), וזה גופא הוא מפני שדרכו של איש לחזר אחר אבדתו.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימות הרב.

א קידושין ב, ב.

ב ד, ב.

ג ו, א.

ד אור תורה ויחי נט. מאור עינים ליקוטים ד"ה איתא בתיקונים. קדושת לוי ליקוטים ד"ה או יבואר.

עצמה). ואילו האיש המקדש את האשה מבטא את אהבתו אליה, בנתינת הכסף ובדבור. היראה היא שרש "סוד מרע", אי-יעשה, והאהבה היא שרש "עשה טוב" – וכן האיש הוא שעושה את הטוב, "מצא אשה מצא טוב", והאשה נפעלת ונעשית "סוד מרע" בכך שהיא נאסרת על כל העולם.

יראה ושלש אהבות

התבאר שבקידושין מצד האשה יש בעיקר יראה, ומצד האיש בעיקר אהבה. ובעבודת ה', זו קדימת היראה, עבודת האדם, לאהבה רבה הבאה כמתנה מלמעלה.

והנה "האשה נקנית בשלש דרכים, בכסף בשטר ובביאה", הרי שיש שלש בחינות של אהבה. ומבואר ממורנו הבעל שם טוב שאלו שלשה שלבים בעבודת ה': בשלב הראשון יש כסף, התעוררות כיסופים ואהבה, "חסד נעורין". אחר כך, ההתלהבות הראשונית מסתלקת (כיון שהיא היתה רק 'גדלות א'), ואז צריך 'להכריח עצמו' ולדבוק בשטר-התורה (בדרך של 'קטנות'). ולבסוף זוכה לגילוי התענוג, ביאה (בסוד הגדלות).

ובלשון בעל התולדות יעקב יוסף¹⁷: הקב"ה נקרא איש, שהוא איש מלחמה, וישראל נקראין אשה. וזה שכתוב האשה נקנית לבעלה, שיהיו נקראין אשתו כביכול, בג' דרכים, א' בכסף, בח' חסד, ימי החסד שהקב"ה מסייעו בחסדו הגדול בתחלה ואז כוסף וחושק ומתלהב בתורתו ועבודתו ית', וזה נק' גדלות ראשון. ואח"כ נסתלק זה, ונקרא ימי הקטנות, וגם שאינו כוסף וחושק, מ"מ על צד ההכרח צריך לדבק עצמו בשטר שהם אותיות הכתובים בספר שנקרא שטר, בין באותיות התורה בלימודו, ובין בתפלה, כאשר קבלתי ממורי זלה"ה זה שיש סגולה כו', עד שיחזור אח"כ להתענג בו [ית'] ע"י שבאו המוחין בתורה ותפלה

¹⁷ המשך בעמ' 25 <<

ט בן פורת יוסף פרשת בראשית. כתר שם טוב!
י תורת הבעש"ט שצריך לדבק עצמו באותיות התורה והתפלה.

ואם אינו בשער זה הנקרא יראה אין אפשר לבוא לאהבה? (ואם אין יראה אזי האהבה היא דמיון ואינה אלא הוללות). "הגם שצריך לעבוד השם יתברך באהבה ויראה, אין צריך לחפש [נ"א: לתפוס] רק יראה וממילא תשרה עליו אהבת הבורא יתברך"¹⁸. וזהו "דרכו של איש לחזר אחר אשה" – האדם צריך לעשות את עצמו "אשה יראת ה'", ואז האיש מחזר אחריו, האהבה תבוא אליו מלמעלה. וכן נאמר "מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה" – "כי אהבה, שהיא למעלה ממדרגת היראה, זה נותנים לו מן השמים. אך מעמך יהיה היראה!". ומבואר בהרחבה בספר התניא¹⁹ "אהבה רבה היא אהבה בתענוגים, והיא שלהבת העולה מאליה ובאה מלמעלה בבחינת מתנה למי שהוא שלם ביראה, כנודע על מאמר רז"ל דרכו של איש לחזר אחר אשה, שאהבה נקראת איש וזכר כמ"ש 'זכר חסדו' ואשה יראת ה' כנודע, ובלי קדימת היראה אי אפשר להגיע לאהבה רבה זו, כי אהבה זו היא מבחינת אצילות דלית תמן קיצוץ ופירוד ח"ו".

הפירוש בדרך העבודה, על הקדמת היראה לאהבה, קשור גם לפשט הגמרא בענין איש ואשה, שהרי היחס בין איש ואשה משקף את היחס בין האדם לה', וכמובא בשם הרב המגיד בעניין זה "למשל כשמביאין אשה לפני בעלה מתעוררת בו אהבה, מפני כי דרך האיש לחזר אחר אשה, כך כשאדם רוצה להדבק בהקב"ה יעורר בעצמו יראה וממילא מתעוררת בהקב"ה אהבה"²⁰. "אשה יראת הוי' [= לעת מצוא]" הגיעה לפרקה וכעת דרכו של האיש לחזר אחריה ולהשפיע עליה את אור האהבה. וכך בקידושין עצמם: האשה באה להתקדש בתנועה של יראה, כשהיא מבטלת את עצמה – האיש נותן ואומר והיא מקבלת ושותקת ('מפקירה את

ה אור תורה שמות סז.

ו אור תורה קסג.

ז פרק מג.

ח דברות המגיד, לקוטים ד"ה איתא אין מפיך רצון.

הניצוץ המשיחי

אחרון"). "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל".
הציפיה למשיח מודגשת בהפטרות 'אחרון של פסח', העוסקת (יותר מכל הפטרה אחרת בשנה) בחזון המשיחי בנבואת ישעיהו "וְיֵצֵא חֵטֶר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל וְיִצְרָר מִשְׁרָשָׁיו יִפְרֶה. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'... וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשׂ... כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ יְדָעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים" (וכדאי שגם אנו כאן בארץ ישראל נקרא פסוקים אלו, כנהוג לומר 'עשר שירות' בליל שביעי של פסח). הציפיה מתחזקת ומתעצמת **בסעודת משיח** המתקיימת לקראת סיום החג, כפי שהנהיג רבי ישראל בעל שם טוב (סעודה שאינה חובה הלכתית אך טעונה אנרגיה משיחית שאין לוותר עליה).

"אני מאמין בביאת המשיח". יש לנו עבר גדול ויש עתיד מפואר, וחיינו נמתחים בין יציאת מצרים לימות המשיח, "כל ימי חיך להביא לימות המשיח". מהם ימות המשיח? מיהו המשיח עצמו? זהו נושא הדורש לימוד והעמקה (כפי שתבע הרבי מליובאוויטש בדורנו), כדי שנדע למה אנו מצפים וכדי ללבות את הציפיה ולהביא למעשים המקרבים את ביאת המשיח. מלך המשיח עצמו הוא דמות אנושית אחת ויחידה, אך בכל אחד ואחת מאתנו ישנו "ניצוץ משיח" (כפי שלימד הבעש"ט), ניצוץ משיחי מהפכני השואף לגאולה ותיקון עולם ואומר בבטחון: אני ואתה נשנה את העולם.

בתיקון המדינה: האמונה בביאת המשיח משפיעה על מעשינו בתיקון המדינה כאן ועכשיו!

בליל הסדר נתכנס יחד, משפחות משפחות, חבורות חבורות, ונספר ביציאת מצרים. זהו 'הסיפור היהודי' המכונן אותו מנחילים מדור לדור, לכל ארבעת הבנים סביב לשולחן. פסח הוא **יום ההולדת** של עם ישראל, כאשר הקב"ה הוציאנו בבת אחת, בפסיחה ודילוג, מבית עבדים לחרות עולם, מגלות לגאולה. מתוך אמונה ואמון בה' גואל ישראל, פתאום קם העם והתחיל ללכת. כאן החל המסע הגדול, אל המדבר, אל הר סיני, אל הארץ המובטחת ואל בית המקדש. המסע לא תם והדרך עוד נמשכת כל ימות עולם, עד היום הזה ממש, אך תמיד אנו חוזרים אל נקודת ההתחלה, "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", מחדשים את מעיין האמונה ויוצאים מכל המצרים.

בשביעי של פסח אנו עוברים בין גזרי ים סוף, בתוך הים ביבשה, כתינוק המגיח מהרחם (מתוך מֵי השפיר). מצרים מאחורינו ואנו יוצאים למרחבים ונושמים אוויר גאולה. "אז ישיר משה ובני ישראל" – הפה נפתח בשירה גדולה, "שירה חדשה שבחו גאולים", וכבר חשים את העתיד הנפלא הצפוי לנו ולעולם כולו, "מקדש אֲדָנִי כוֹנֵן יָדֶיךָ. ה' ימלך לעולם ועד". זהו המעבר מגאולת מצרים לגאולה העתידה – ממשה רבינו, גואל ראשון, אל משיח בן דוד, גואל אחרון (ובאמת "גואל ראשון הוא גואל

שוכחים את העיקר! האם כל מה שיש לנו לומר הוא 'דמוקרטיה'? האם הגבלת כוחו המופרז של בג"ץ היא הבשורה הגדולה שלנו?! "בְּאֵין חֲזוֹן יִפְרָע עִם וְשִׁמְרַת תּוֹרָה אֲשֶׁרֶהוּ". רק החזון הגדול העוסק בתיקון אדם ותיקון עולם, המתחיל בשיבה אל האמונה ואל השורשים היהודים ומכוון אל ימות המשיח – הוא שיבעיר את הניצוץ המשיחי בלב וידליק את האש בעינים. זהו החזון של **כולם**, סביבו יתאחד בעזרת ה' העם כולו ויצעד אל הגאולה האמתית והשלמה במהרה בימינו אמן.

כשאנו 'מציירים' את תמונת המדינה היהודית המתוקנת, הפועלת בשם העם היהודי ולמענו לפי תורת ישראל, עלינו לזכור היטב שהתכלית היא "להביא לימות המשיח". כך איננו פועלים בחלל ריק ובחוסר וודאות, אלא חדורי אמונה ובטחון. למעשה, רק המשיח ישלים את תיקון המדינה, במעבר מתקופת התווה של "איש הישר בעיניו יעשה" אל תורה־הזהב שבו "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

בימים אלו נדמה שהעם היושב בציון נקרע לשניים. אך נראה שכולנו, משני עברי המתרס,

המשך מעמ' 23 <<

לאחר מכן, אתערותא דלעילא ראשונה של כסף, "הקב"ה מסייעו בחסדו הגדול", ואז האדם מצדו "כוסף וחושק ומתלהב". לאחר מכן באה אתערותא דלעילא באופן אחר, נתינת שטר מלמעלה (כמו מתן תורה) – לא כמו הכסף, חסד בגלוי, אלא נתינת שטר מחיבי, באופן של גבורה ויראה אלא ש"תוכו רצוף אהבה" והוא מעורר בחשאי את אהבת האדם המתעורר לדבוק בשטר בדרך של מחויבות. ולבסוף, אתערותא דלעילא של ביאה, המעוררת כנגדה את התחתון, כאשר הדרך המובחרת היא שתהיה "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" (דהיינו, לאחר ההתעוררות הראשונית ליחוד, אזי התחתון מצדו מתעורר והיחוד עצמו נעשה בהקדמת האשה לאיש).

וכשם שהדבר נכון בעבודת ה' של האדם, כן ביחסי איש ואשה: האיש מגלה את אהבתו, מחזר אחר האשה ומקדש אותה, בשלשה אופנים של אהבה. עצם האהבה היינו נתינת הכסף, טבעת הקידושין. היראה שבאהבה, בחינת שטר, אמירה רצינית מחייבת. והתפארת שבאהבה היינו היחוד הגמור בפועל ממש, "והיו לבשר אחד".

שנק' בביאה, שהוא זווג ב' הנ"ל [זהו סדר שלשת הרגלים: פסח הוא אהבה, כסף. שבועות הוא שטר, מתן תורה. וסוכות הוא ביאה]. בכללות, שלש דרכי הקידושין שייכות לאהבה, חסד, "האיש מקדש" בגילוי אהבה. אך בפרטות יש כאן התכללות חסד-גבורה-תפארת בתוך החסד: כסף היינו אהבה שבאהבה, חסד שבחסד; שטר הוא יראה שבאהבה, גבורה שבחסד, ההתגברות לשמור את האהבה על ידי דבקות באותיות השטר (כאמירת "נעשה ונשמע" בקבלת עול); הביאה היא תפארת שבחסד, "תפארת גופא", יחוד גופני.

היה אפשר לחשוב ששלשה שלבים אלו הם עבודת האדם, אך האמת היא שהכל הוא 'אתערותא דלעילא', מצד הקב"ה, "האיש מקדש" (כמודגש גם בדברי בעל התולדות הנ"ל). אלא שכל אתערותא דלעילא מעוררת את האדם לאתערותא דלתתא (המשכת מ"ד המעוררת העלאת מ"ן). ונמצא שזהו הסדר: תחילה יש יראה, "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"^{יא}.

יא תניא פמ"א.

1 הסיפור החסידי

הצמח צדק | תמימות בפסח, ביטול בבית הספר

רבי מנחם מענדל שניאורסאהן נולד לאביו רבי שלום שכנא ולאמו הרבנית דבורה לאה, בכ"ט באלול תקמ"ט. בשנת תקנ"ג, בהיותו בן שלוש, נפטרה אמו. לבקשתה האחרונה, הוא גדל והתחנך אצל סבו, אדמו"ר הזקן, שחבבו מאוד. ב"ה' בכסלו שנת תקס"ד, התחתן עם בת דודו, מרת חיה מושקא בת אדמו"ר האמצעי. לאחר הסתלקות חמיו, ב"ט' כסלו תקפ"ח, החליטו החסידים לקבל עליהם את מרותו – אך הוא סרב פעמים רבות, עד שבסופו של דבר ניאות, בתנאי שלא יטרידוהו בעניינים גשמיים. נודע כאחד מגדולי הפוסקים בדורו, ואף נקרא על שם ספר השו"ת שלו – 'צמח צדק' [בגימטריא מנחם מענדל]. אמר וכתב מאמרי חסידות לרוב, ונודע בשתדלנותו עבור יהודי רוסיה [שאף ישב בכלא בנינה כמה פעמים]. בזמן נשיאותו הדפיס את הספרים "תורה אור" ו"ליקוטי תורה" מדברי סבו, ייסד מושבות ליהודים עובדי אדמה ותמך בהם, ואף ייסד את העיירה שצערדין. הסתלק ב"ג בניסן תרכ"ו ונטמן בליובאוויטש.

ערוך". כאשר רעייתו הרבנית נפטרה, הורה הרבי – שנודע כגאון ובקי גדול – להביא לו קיצור שולחן ערוך בכדי שיעיין בו ויראה מה עושים כעת. גם הסיפור הזה שייך להוד, בין בהקשר העגום ("הודי נהפך עלי למשחית") ובין בכך שהנפטרת היא רעייתו של הרבי (על המלכות, המסמלת את האשה, נאמר "איהי בהוד").

כאשר ההוד, במובן של תקלה, הוא מציאת חמץ באמצע חג הפסח, תיקון ההוד של הצדיק (ושל כל אחד ואחד) הוא בהודאה ש'איך בין אויך א איד' וגם אני נכשל לפעמים. אך מה פשר הפניה לשולחן ערוך דווקא, כאן ואצל הרבי מליובאוויטש?

חלק מתיקון ההוד הוא ההכרה כי "אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן". רק בהתמודדות עם כשלון וקושי זוכים לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. אפשר אפילו לומר כי זוהי מטרתו האמיתית של השולחן ערוך: שהרי בלא נפילה, ההלכות הכתובות בו תישארנה גלמודות, בלא איש שיעמוד באמת על דעתן.

באחד מימי חול המועד פסח, מצאו בבית הצמח צדק על הארון טורט (עוגה של חמץ) באריזה. ונעשה רעש [היתכן שבבית הרבי ימצא חמץ גמור באמצע חג הפסח?!], ויאמר הצ"צ: "איך בין אויך א איד [גם אני יהודי], וקורה אצלי הלכה משו"ע"...

[רשימת סיפורים ח"א, עמ' 42]

מתגובת הצמח צדק נראה כי הרבנית או החסידים שנרעשו ממצאת החמץ, הזדעזעו בעיקר מכך שהדבר קרה בבית הרבי הגדול. אך הצמח צדק עצמו, בתמימות ובשלוות נפש, מזדהה עם היהודים הפשוטים, לא מופתע לגלות תקלות ומורה על דרך התיקון. זוהי מדת **ההוד** (מלשון **וידוי** ותשובה, או מלשון **יהודי**).

סיפור דומה לזה, בהקשר אחר לגמרי, סופר על הרבי מליובאוויטש, שנקרא על שם הצמח צדק [ואף אשתו הרבנית נקראה ע"ש אשת אדמו"ר הצ"צ] וכינה את עצמו "יהודי של שולחן

כגנאי, אלא כתיאור מציאותי: ישנו אדם המתפעל מהתבוננות כזו, ואחר המפעל ממחשבה אחרת. אבל הצמח צדק מוצא מסר נוסף בין השורות. דווקא ההתפעלות הקדושה שלך, הוא מזהיר, עלולה להפוך לכלי שרת בידי הגאווה והישות. באופן דומה התבטא אדמו"ר האמצעי, כי באהבה ויראה "יש מי שאוהב" ו"יש מי שירא". בשונה ממחשבה שכלית אובייקטיבית, או מדבקות של ביטול מוחלט, הרגשות קשורים עם מי שמרגיש אותם, ובכך מעלתם וסכנתם. באופן מיוחד מודגש הדבר באהבה, הרגש הלבבי והרגשי ביותר. הנעימות שבאהבה עשויה לגרום, בהסח הדעת, התמקדות של האוהב בעצמו תוך שכחת האוהב.

כנראה שלא לשווא הדגיש זאת הרבי דווקא לנכדו זה. הלומד בבית ספר של חול, צריך יותר מאחרים להיזהר מישות וגאווה, אפילו בזמן לימוד תורה. זהו בדיוק רצונם של ה'משכילים' בגורתם, להחדיר את אוירת החול גם בתוך הקודש. כך פורשו בחסידות המילים "להשכיחם תורתך", בנוסח על הניסים של חנוכה: היוונים רצו בתורה, אך בלא להאמין שהיא "תורתך" האלוקית. תורה משכילית כזו תהפוך למקצוע אוניברסיטאי המנותק מנותן התורה, ועיקרה גאווה בהישג האישי. את שלילת הדרך הזו רצה הצדיק להשריש בלב נכדו – מי שלימים היה לאב"ד ורבה של ויטבסק, עיר ואם בישראל.

הממשלה דרשה מהצמח צדק [בתקופת מלחמתו בתנועת ההשכלה, שחפצה לחייב את היהודים ללמוד לימודי חול], שלכל הפחות אחד מנכדיו ילמד בבי"ס העממי. אך הנכדים לא רצו, וקרא הצמח צדק לנכדו ר' מרדכי [בן הרב ברוך שלום], ובקש שילך ללמוד בביה"ס. בעבור זה הבטיח הוא לו, שבחזירתו מבית הספר ילמדו יחד תנאי בכל יום. ואכן כך היה, הנכד למד בביה"ס ובכל יום למד עם סבו הצמח צדק תניא.

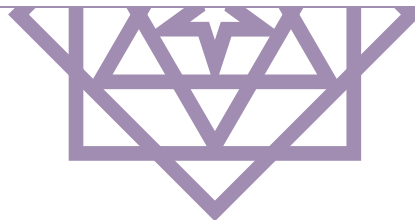
כשלמדו פרק ג' בתניא, הגיעו לתיבות "יש מתפעל כו' יש מתפעל כו'", אמר הצמח צדק: "מתפעל ויש" מ'קען האבן התפעלות אין אלוקות און ערשט זיין א "יש" [יכולה להיות התפעלות באלוקות ואז ביחוד להיות "יש"].

[רשימת סיפורים ח"א עמ' 48 (וראה לשמע אזן

מדור הצמח צדק, אות כז)]

אל הסיפור הקצר הזה מתמצים היבטים רבים משנדמה, היכולים לפרנס כמה התבוננויות נפרדות: שיקול הדעת של הצמח צדק המנחה אותו לוותר, כשהתועלת לרבים עולה על הנזק שעלול להיגרם לנכדו; סגולת לימוד התניא לשמירת הקדושה; והכרעתו של הנכד, שהחליט כי למען חברותא עם הסבא־הרבי כדאי אפילו ללכת אל בית הספר הרוסי. הפרט בו נתמקד כאן, הוא האמרה שהביא המלקט מתוך הלימוד המשותף:

במקורו, הביטוי "יש מתפעל" לא נאמר

2 הסיפור החסידי

סיפור לשביעי של פסח | מה הוא – אומר

הבעל שם טוב הקדוש, רבי ישראל בן רבי אליעזר מאוקופ, מייסד תנועת החסידות. נולד בח"י אלול תנ"ח ונפטר בחג השבועות תק"ך.
רבי יוסף יצחק שניאורסאהן מליובאוויטש (הרבי הריי"צ), האדמו"ר השישי בשושלת חב"ד. נולד ב"ב תמוז תר"ם ונפטר בי' שבט תש"י.

בהגדה של פסח נאמר על כל אחד מארבעת הבנים "מה הוא אומר", ודרש הרבי הריי"צ על כך, שכל אחד מהם "מה הוא – אומר". פנימיותו של אדם מניעה את כל דיבוריו ומעשיו ופועמת בהם, אלא שלא לכל אחד יש עין לראות ואוזן לשמוע. בסיפור זה מראה הבעל שם טוב את כחו לחדור לפנימיות הנפש ולחשוף את הטמון בה, גם ממעמקים כאלה שבעל הדבר עצמו אינו מודע אליהם.

כאן נחשף חטאו של אותו יהודי. אולם – "מרובה מדה טובה" – והעין המיוחדת הזו, הרואה למעמקים, איננה בולשת רק אחר חטאים ופגמים – הרבה יותר מכך היא מחפשת את הטוב הכמוס, את הפנימיות הקדושה שבכל אדם ובכל דבר. פעמים רבות הצביע הבעל שם טוב בפני תלמידיו על יהודי פשוט וגס, ולימד אותם דרך בעבודת ה' דווקא ממנו.

דוגמה לתהליך מעין זה, בו נחשפת פנימיות נפשו של אדם, אפשר למצוא בטהרת המצורע. המצורע נקרא בארמית "סגור", וברוחניות רומז הדבר לכך שהוא אינו יכול לבטא את פנימיותו. דרכו הרעה של המצורע [שמוציא שם רע] הביאה אותו לידי כך שאין כל מוצא לטוב שבתוכו, והוא נחבא במעמקים כאלה ש'ליבא לפומא לא גליא', ואפילו ליבא למוחא לא גליא. אין כל סימן וזכר המבטא – לא לו ולא לאחרים – את הטהרה

סיפור הרבי הריי"צ:

ב'סעודת משיח', סעודה אחרונה של אחרון של פסח, היתה דלתו של הבעל שם טוב פתוחה לכל, וכל מי שנכח אז בביתו טעם מן הסעודה. נהוג היה אצל מורנו הבעל שם טוב שלכבוד חג הפסח היו קונים כלים חדשים, וביניהם גם הרבה כוסות שהוצרכו לטובלן. את הכוסות היו קוראים בשמות של תורה, 'רביעית' וכדומה. הבעל שם טוב היה מתבונן בכלים, והיה אומר: כלי זה להעמיד על השולחן וכלי זה לא להעמיד, מבלי לתת טעמים לכך.

פעם אירע שב'סעודת משיח' הורה הבעל שם טוב להוריד כוס מסוימת מן השולחן, מפני שלא טבלו אותה. באותה סעודה נוספו ובאו כל העת אורחים חדשים, וכל אחד מהם טעם משהו.

נכנס אחד וביקש: תנו גם לי לטעום משהו. ענו לו המסובים שאין עוד כוס. בראותו את הכוס המונחת בצד, אמר אותו אורח: והרי עומדת כאן כוס ריקה? ענו לו המסובים שכוס זו לא נטבלה. נענה האורח ואמר: אין זה משנה.

שמע הבעל שם טוב את דברי האורח, ואמר: הוא גילה זאת על עצמו. כעבור זמן נודע שילדיו נולדו שלא בטהרה, אולם לאחר מכן נעשה בעל תשובה גמור.

[ספר השיחות ה'תש"ב עמ' 110]

כזו פירושה חשיפת האמת והטוב שבכל דבר ודבר. מי שיודע לסייע בחשיפה הזו, מביא לביאת המשיח.

רבי נחמן מברסלב, בסיפורי המעשיות שלו, מתאר דמות כזו:

פעם אחת היה בעל תפילה... והיה רגיל ליכנס לישוב. והיה נכנס אצל איזה אדם, מסתמא היה נכנס להקטנים במעלה כגון עניים וכיוצא, והיה מדבר על לבו מהתכלית של כל העולם, היות שבאמת אין שום תכלית כי אם לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו... והיה מרבה לדבר עמו דברי התעוררות כאלו עד שנכנסו דבריו באוזניו...

גם כשהיה נכנס לדבר עם בני אדם, כשהיה רואה שאינו יכול לפעול אצלם כוונתו היה מרמה אותם בדברים עד שלא היו מבינים כלל כוונתו הטובה, וכאלו אין כוונתו כלל לענין הנ"ל – דהיינו לקרב לה' יתברך...

בעל התפילה של רבי נחמן יכול להיכנס לשיחה חופשית עם כל אחד, יהיה אשר יהיה. אם אינו יכול לדבר כך, הוא מוצא לו דרך אחרת. ברור ובהיר לו להיכן הוא חותה, הוא רואה את הטוב שבפנים, וכך הוא יכול גם לנווט וללכת סחור סחור עד לנקודת היעד.

ה' הוא "השכן אתם בתוך טמאתם" – וכל מי שרוצה לעשות נפשות ולהביא לביאת המשיח, צריך להידבק במדתו של הקב"ה ולדעת לדור עם כל יהודי במקום בו הוא נמצא. ככל שנצליח לפרש יותר את שיחתנו, והיא תשקף ותבטא את התכלית המפורשת בעצמה – כך ילך קץ הגאולה ויצא מחביונו להתגלות בלב ובפה ובפועל ממש בביאת משיח צדקנו בב"א.

והקדושה המקננות בו.

ומה תקנתו? "ולקח למיטהר שתי צפורים חיות טהורות". הציפור מצפצפת ומפטפטת בחופשיות גמורה, ובעיקר ידועה בכך ציפור הדרור ש"אינה מקבלת מרות" ו"דהה בבית כבשדה". כל מקום הוא ביתה, ובכל מצב היא חופשית. הציפורים מבטאות את החירות הניתנת לגרעין הטוב שבמצורע, בחירות זו תלויה טהרתו. כמו הציפור, כך גם הוא מסוגל בסוף תהליך הטהרה לצפצף בחירות ובקול רם, להודיע לעצמו ולסביביו על הצפון בתוכו פנימה.

סיפור המעשה שלנו, שבסופו שוחררה פנימיותו של היהודי שהפך בעל תשובה, מתרחש בנקודת השיא של חג הפסח, סוף אחרון של פסח. ענינו של הפסח הוא החירות. יציאת מצרים היתה גאולה לדיבור האלקי, שעד אליה נאלם ולא נשמע בראש חוצות, וממנה נעשה לו 'פה סח' לדבר ולהודיע את טיבו בעולם כולו. "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וגם לעתיד לבוא נידרש ליכולת לדבר בחופשיות על מנת להיגאל. יום הקץ, לדברי חז"ל, חבוי אצל ה' יתברך בבחינת "ליבא לפומא לא גליא": יש אילמות בעולם, איזו סגירות המעכבת את ביאת המשיח.

משיח לשון שיחה, ויבוא אלינו רק כאשר השיחה שבין ה' יתברך ועולמו תהיה משוחררת לגמרי, מלב אל לב. שיחה פנימית היא "ולפני הוי' ישפוך שחו", כשאפשר להגיע אל עצם עצמה של הנשמה, ששורשו לפני ולפנים גם משם הוי' המהווה את המציאות הגלויה. שיחה

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

איך לאהוב את עצמי בצורה נכונה?

באחד מהימים השבוע ירד אצלנו ברד ללא הפוגה והרבה מטיילים בחרו להשאר בבית חב"ד רוב היום. אחד מהמטיילים, מוזיקאי שיוצר בעיקר מוזיקת ראפ רגשנית ומלנכולית, פתח איתי בשיחה וסיפר על כך שהשירים הכי חזקים שלו עוסקים באהבה עצמית. לדבריו זה דבר שחסר אצל הרבה אנשים וחשוב מאוד לדבר על כך.

במבט ראשון זה היה מוזר בעיני ולא ידעתי מה לענות. חשבתי לעצמי שאולי יהודי אמור לעורר בעצמו אהבה לנפש האלקית שלו. ועדיין, אני מסופק. האם זה דבר נכון? איך עלי להסביר זאת?

מענה:

בתניא [פרק מ"ה] מסביר אדמו"ר הזקן שעל הנפש האלקית שלי אני צריך לרחם – על המרחק שלה ממקורה

הקדוש ועל הפוטנציאל האלקי האינסופי הגלום בה, לעומת המקום בו היא־אני נמצאים והריחוק הגדול ממימוש הפוטנציאל הזה והשקיעה בעניינים הרחוקים מהתכלית שלי.

אכן, רחמים הם פנימיות מדת האהבה [אהבה בארמית רחימותא]. ורחמי על הנפש האלקית שלי שנפלה "מאגרא רמה לבירא עמיקתא", סופם לעורר אצלי אהבת ה', שתכליתה – כפתגם אדה"ז – אהבת ישראל, והרי גם אני ישראל...

אירוח זוג מתבולל בבית חב"ד

בהמשך לשיחה עם הרב ב"צאתכם לשלום" בשבוע שעבר אודות בעיית התבוללות בה אנו נתקלים [השיעור נדפס בגליון הקודם], שבה ועלתה אצלי השאלה איך להתייחס לזוגות

כאלה – האם נכון לקבל אותם יחד לסעודות שבת בבית חב"ד? מצד אחד זה עלול להראות כנתינת לגיטימציה לתופעה הפסולה הזו, אך מאידך יש חשש שנפסיד בן הזוג היהודי ונמנע ממנו את מעט החיבור ליהדות שאנחנו יכולים לתת לו. נודה לעצת הרב.

מענה:

במקרים של זוגות מעורבים, עליכם להזמין דווקא את היהודי/יהודיה לסעודת שבת וכו'. אם בן/בת הזוג הגוי מגיע, ואז לא שייך לגרש אותו [וכמובן צריך שהיין על השולחן יהיה מבושל], אם כן צריך לדבר – בנעם ובקירוב – על גיור כהלכה מרצון באמת (הן דיבור של "סור מרע", מיאוס ע"ז, והן של "עשה טוב", ה"אור כי טוב" של התורה).

ברכת הצלחה רבה ומופלגה בכל הפעילות, שהאור יגיע וימשוך את כל הניצוצות!

ב"ה, ה' ניסן, שנת ה'תשפ"ג

לאנשי חסדי יצחק היקרים – ההנהלה, המלווים והתורמים שיחיו – שלום וברכה בימים האחרונים רועשת הארץ סביב הרפורמה המשפטית. מבואר אצלנו (בספרים וממנה ישע וקומי אורי) שביית המשפט העליון בארץ – עליו נאמר "מקום המשפט שמה הרשע" (קהלת ג, טז) – הוא משלש קליפות הטמאות לגמרי (ובפרט הוא שייך לקליפה האמצעית, קליפת גילוי עריות, דבר המתבטא בערכי השיוון המדומים ועידוד ההתבוללות). אכן, אין מציאות וקיום כלל למה שאין לו שרש בקדושה, ויניקת תומכי בית המשפט מהקדושה היא מהצדקה (המתבטאת באופן מעוות ברחמים על אכזריים ובהטבות למי שעשיית טוב עמו מזיקה ומסוכנת), כפי שנתבאר לאחרונה (בשיעור ויקה"פ). על ידי ריבוי צדקה וחסד של הקדושה, האמונה בה' ובתורתו והרצון העז לממש אמונה זו בחיי היום-יום שלנו כאן בארץ, מוציאים מהקליפה את מקור יניקתה והיא בטלה מאליה, כנודע, "ובא לציון גואל" (ישעיה נט, כט) בקיום "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" (ישעיה א, כד). לכן, לצד עבודתנו לתיקון המשפט כדת תורתנו הקדושה, דווקא בימים אלה עלינו להוסיף ב"מעשה הצדקה" (כטבע ישראל) ו"עבדת הצדקה" (למעלה מטבענו) המרבים "שלום" ו"השקט ובטח עד עולם" (ישעיה לב, יז וראה תניא אגה"ק יב) ובכך גופא להוציא את בלעה של הקליפה מפיה ולבטלה כליל (ראה איוב כ, טו).

אשריכם שאתם עסוקים בעבודת הצדקה במשך כל השנה כולה, ובפרט בימים אלה בהם "מנהג ישראל תורה" הוא לעסוק במעוה חטיין ולדאוג שכל אחד ואחת יסבו לסדר עם כל צרכיהם בהרחבה גדולה. שה' ישלח ברכה בכל מעשה ידיכם, וגמול ידיכם הטוב ישיב לכם – פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא (ראה פאה פ"א מ"א) – ותתקיים בנו תיפק ומיד ברכת ה' "אפס כי לא יהיה בך אביון כי בך יברכך הוי' בארץ אשר הוי' אלהיך נתן לך נחלה לרשתה" (דברים טו, ד).

בברכה,

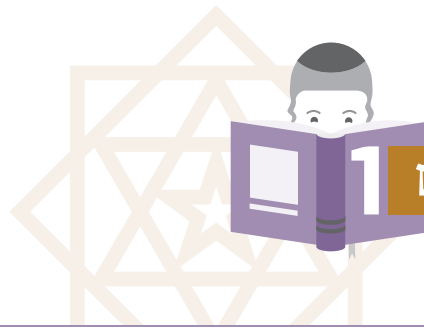
הרב יצחק גינזבורג

לתרומות:

ניתן לתרום בהעברה בנקאית
ל"החזקת בוי"ב בנק 20 סניף 430 חשבון 343005

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

יום הפֶּדָת!

בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, יָא נִסְוּ, נִצְוִי אֶת יוֹם הַפֶּדָת וְיִרִידַת נִלְמַתּוּ
דְּלְעוֹס דֶּל פְּרָבִי מִלְּיוֹבֵא וְיִסְטֵל. פְּרָבִי פּוֹא פֶּדָתִיק פְּרֵאשׁוֹן
לְפֶדֶק אֶת יוֹם הַפֶּדָת דְּלְעוֹן דֶּל מִמֵּל וְפּוֹרֵב דְּכַד אֶחָד וְאַחַת
מֵאֲתַו דְּחַגֵּג אִיתּוּ בְּשָׁמַר וְדִנְצִידֵי דְקַבְלַת פְּחֵדְסוֹת טוֹבוֹת.

אֲפֵלוּ הַפּוֹב. אַתֶּם בְּטַח זוֹכְרִים לְמִי
חֲגֵגוּ בַתּוֹרָה יוֹם הַלְּדוֹת – לְפֶרְעָה... אֶת
”יוֹם הַלְּדוֹת אֶת פְּרָעָה” הוּא חֲגֵג בַּת־לֵידָת
שׁוֹר הָאוֹפִים וְהַחֲזוֹרַת שׁוֹר הַמִּשְׁקִים. כֹּה
כַּנְרָאָה חוֹגֵג מִי שְׁמַחֲשִׁיב עֲצֻמוֹ לְאַלֵּה.
”יוֹם אִידִם” שֶׁל הַגּוֹזִים הוּא הַיּוֹם בּוֹ הֵם
מְצִינִים אֶת הַלְּדוֹתוֹ שֶׁל ”אוֹתוֹ הָאִישׁ”,
אוֹתוֹ הֵם הַפְּכוּ לְעַבְדוּדָה זָרָה, וְאַצְלָנוּ
הוּא צִיָּן כְּיוֹם הַמוֹעֵד לְפֶרְעָנוֹת.
מָה אֲנַחְנוּ כֵּן מְפִידִים אֲצֻלָּנוּ? עֵינֵינוּ
בְּלוֹחַ הַשָּׁנָה שְׁלָנוּ יִצְבִּיעַ עַל יוֹם יָא
מְרַחֲשׁוֹן, יוֹמָה שֶׁל רַחֵל אֲמִנּוּ, וְעַל לֵג
בְּעַמָּה, יוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי,
אַבֵּל שְׁנִיָּהֶם מְצִינִים דְּוָקָא אֶת יוֹם
הַהִסְתַּלְקוֹת מִהָעוֹלָם, לֹא אֶת הַלְּדָה.
בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים נוֹסְפוּ עוֹד וְעוֹד תַּאֲרִיכֵי
הַסְתַּלְקוֹת שְׁמַמְלָאִים כְּמַעַט כֹּל יוֹם

שְׁלוֹם יְלָדִים!
יוֹג, יוֹם הַלְּדוֹת. אֲנִי לֹא מְפִיד יְלָד
שֶׁלֹא מְחַפֵּה לַיּוֹם הַזֶּה... אֲצֵלִי, כְּבָר חֲדָשׁ
לְפָנֵי הַתַּאֲרִיךְ אֲנִי מִתְחִיל לְהַתְרַגֵּשׁ,
לְסַפֵּר אֶת הַיָּמִים. אֲנִי גָדֵל בְּעוֹד שָׁנָה
וּמִתְקַרֵּב בְּצַעַד נוֹסֵף אֶל הַמְבַגְּרִים.
וְשֶׁלֹא נִשְׁפַח, בַּיּוֹם הַזֶּה אֲנִי מְקַבֵּל
מִתְנוּת, נִעְרָף אַרְוַע עִם הַחֲבֵרִים בַּכֶּתֶה
וְגַם בְּבֵית, בְּחִיק הַמִּשְׁפָּחָה. בְּקַצּוֹר, אֲנִי
זוֹכֵה בּוֹ לְהַמּוֹן תְּשׁוּמַת לֵב, וְהַתְּחוּשָׁה
הַחֲזָקָה שֶׁלִּי הִיא שֶׁ... שְׁזוּהוּ הַיּוֹם שְׁלִי!
הֵאֵם בַּתּוֹרָה יוֹם הַלְּדוֹת מְצִיָּן כְּאַרְוַע
שְׁנָהוּג לְחַגֵּג אוֹתוֹ?

”יוֹם הַפֶּדָת אֶת...”

הָאֲמַת הִיא, שְׁבַמְבַט רֵאשׁוֹן נִרְאָה
לְעִנְיַחַה שְׂרָה בַּת ר' מִשָּׁה ע"ה נִכְתַּב ע"י הַרֵב שִׁילָה אֹפֶן.

לא היה עדין עולם, אבל, נתפלא לשמע, נשמות עם ישראל כבר היו. איך זה יכול להיות? פשוט, כי הן חלק בלתי נפרד מה'. הן "אלוה ממעל ממש", ולכן, גם אם עדין לא נברא עולם – אנחנו כבר שם. ואז עלה ברצונו של ה' הרעיון הנועז: לברא את העולם. יש לה' חשק עצום לשפן במקום הנמוך הזה, בעולם גשמי. ה' רוצה "דירה בתחתונים!"

פתרונות גורלית

מה עושים? לא תאמינו, אבל ה' קיים התיעצות בנושא. רגע, עם מי צריך ה' להתיעץ? מי בכלל יכול ליעץ לו? תשובה: אנחנו, נשמות ישראל, כל אחד ואחת מאתנו!

שתבינו: התיעצות של ה' היא דבר רציני, 'על אמת', לא סתם הצגה. זה אומר לי, שההתיעצות שלו עמנו פוללת חשיפת כל התכניות, כל מה שעתידי לקרות בעולם, מיום בריאתו ועד ליום זה והלאה. כל העבר, כל ההנהגה וכל העתיד – הכל מנח על השלחן. לה' חשוב לשמע את דעתנו. כמוכר, הוא בסוף זה שמחליט, אבל חשובה לו הדעה שלנו.

נו, ומה אתם חושבים היתה דעתנו? פשוט 'נדבקנו' בהתלהבות של ה' מהתכנית ומיד הרמנו את האצבעות לאות הסכמה. גם לנו יש תאווה ש' ישפן בעולם. אבל הספור לא מסתיים

במעגל השנה. יוצא מהכלל הוא משה רבינו, שיום הולדתו מצין ביז באדר, אבל לא נשפח שיום זה הוא גם יום הסתלקותו.

בכלל, אנחנו יודעים שהנשמות לפני ירידתן לעולם הזה, הנמוך, זוכות לחסות בצל השכינה ולהנות מקרבה גדולה לה' יתברך. ירידת הנשמה אל תוך הגוף והלדה, כאן לעולם שלנו, אינו חוויה טובה עבור הנשמה. העולם עבורה הוא מקום זר ומגבר, מרחק מה', כך שלא כל כך ברור על מה כל החגיגה... אגב, אתם יודעים מה הדבר הראשון שעושה התינוק מיד בשנייה שנולד? נכון, הוא מתחיל לבכות, וזה בנראה לא סתם...

אז אולי חגיגות יום ההולדת מיתרות? אולי הן מיעדות רק לשמח ילדים קטנים?

תחילת פאסו

אתם יודעים מה הבטיחה? אני באמת לא בסדר אתכם, כי התחלתי את הספור רק מהאמצע. אני מתכוון לספור של הנשמה, של הירידה שלה אל העולם. אז מה באמת הספור המלא? הוא מתחיל עוד הרבה הרבה לפני שנברא העולם. אתם מזמנים לצאת יחד אתי למסע אחרון במנהרת הזמן. ליתר דיוק, זהו מסע אל מחוץ לגבולות הזמן, כי לפני שנברא העולם עוד לא היה בכלל זמן...

זכרון שפמעט נמחק לגמרי מאתנו, ורק מטפטף אלינו מדי פעם, מקבל ביום זה רענון רציני. כמו פצוץ בצנור מים, גוברת נזילת המזל ביום ההלדת והנשמה מקבלת בה פחות מיחדים, חשק מחדש לקיום השליחות שלה.

אז נכון, ביום ההלדת אני מקבל הרבה תשומת לב מכלם, אבל נזכר את העקר: אנו מקבלים פחות ביום הזה, ולכן אני גם יכול לתת המון תשומת לב. לדגמא, לברך אחרים. הרבי מליובאוויטש הורה לכל ילד (ומבגר) לנצל את המזל הגובר ולקיים ביום זה התועדות חסידיית הפוללת אמירת דברי תורה וקבלת החלטות טובות.

וביום הלדת של צדיק? המזל גובר בו שבטתים. זו הסבה לכך שמרגע הופעת תנועת החסידות, שהחלה להאיר את העולם באור פנימיות התורה, התחיל יום ההלדת לקבל משמעות חדשה. פתאום אנו מתחילים לחגג ימי הלדת. ח"י אלול, יום הלדת הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, הופך להיות היום המרכזי בחדש אלול, ויום הלדת הרבי מליובאוויטש ביא ניסן הופך ל"יום הבהיר". מזלם גובר, ועמו המזל של כלנו.

שנזכה למזל גובר ומאיר!
שבת הגדול שלום ומברך!

נ"ב

כאן. זה היה רק שלב א. השלב הבא הוא המעבר מתכנון לבצוע. ומי מתנדב לרדת למטה? שוב מצביעות הנשמות לאות הספקמה. אנחנו יורדות! זו השליחות שלנו! כל אחד ואחת מאתנו החליט לקבל על עצמו את השליחות המיוחדת לו בעולם. הוא חתום עליה. ומה עם כל הקשיים וההתמודדויות? אף על פי כן!

מליובאוויטש

ברגע שבו הנשמות מצטרפות להחלטת ה', הן יורדות אל העולם ונחבטות בקרקעיתו. כן, זהו הרגע בו נכנסת הנשמה אל תוך הגוף. זהו יום הלדה, ואז... מי כבר זוכר את מה שהיה... אפלו את התורה שלומד התינוק במעי אמו אנו שוכחים ברגע היציאה לאויר העולם. כאן בעולם פשקשה – קשה... איך נזכרים באותה החלטה גורלית? איך תרענו הנשמה שלנו את הרצון לבצע בעולם את השליחות? בכל דור שולח ה' צדיקים בעלי זכרון חזק במיוחד, כאלו שלא ממש שכחו את אותה החלטה. הם חדורים במטרה, ודואגים כל העת להזכיר לנו אותה.

ומה קורה ביום ההלדת? בתלמוד הירושלמי מובא כי ביום זה מזלו של האדם גובר. מזל הוא משהו שנוצל. אותה

בין מצפה לחמץ

רח – ונבחרין בקלות כי רק קוטנטון מבדיל ביניהן. כדי להפוך אות ה לאות ח עלי רק להאריך את רגלה הנפרדת של האות ה כלפי מעלה ולחבר אותה אל הקו העליון הנמתח לרחבה של האות. מה אומרת לי התופעה הזו? יש בה הרבה סודות שישאיר לפעם אחרת. עבורנו היא רומזת לכה שרק קו דק מבדיל ומפריד בין מצה לחמץ. כלפי חוץ הם יכולים להראות זהים לגמרי, אבל אותו קו דקיק הופך אותם לשונים מקצה לקצה.

תסיסת כחמץ

אוהבים לשתות קולה? אם לא קולה אז בטח משקאות מוגזים אחרים... נתבונן רגע יחד בכוס המשקה המוגז. שימו לב: המשקה שבכוס מלא בבועות קטנות. הבועות מטפסות ועולות כלפי מעלה ומתפוצצות באויר החדר, ואת מקומן תופסות בועות גז אחרות.

תסיסת המשקה דומה מאוד לתהליך שעובר על קמח ומים כאשר הם נפגשים

שלום ילדים!

חג הפסח מתקרב אלינו בצעדי ענק והאמהות המסורות שלנו מנצלות את התקופה לנקיונות הפסח ביסודיות רבה. האסור הגורף של אכילת חמץ בפסח, ואפלו שלא להשהותו ברשותנו, הוא מהמצוות הראשונות שקבלנו, ואפלו עוד לפני שיצאנו ממצרים ונעשינו לעם. לאסורים אלו נוספות, כמובן, מצות אכילת מצה בליל הסדר.

קו דק למצה

מה בין חמץ למצה?

עוד לפני שנגש להסבר פדאי שנשים לב לתופעה מעניינת: שתי המלים – חמץ ומצה – הן בעלות שלש אותיות, ששתיים מהן זהות לחלוטין! ההבדל היחיד ביניהן הוא, שבמלה חמץ מופיעה האות ח ואילו במלה מצה היא מחלפת באות ה:

ח	מ	ץ
ה	צ	ה

נתבונן בשתי האותיות השונות – ה

הרבה יותר ברור ומוכּוּן. כּאן עומדות
בפני שתי אפּשרויות: אם נצבט לי
הלב ואני מתמלא קנאה ביוסי – אלו
תסמינים של חמץ. אבל אם אני שמח
שדודי כעת מבין, ואפלו יותר טוב
מאשר היה שומע את ההסבר ממני –
סימן שזכיתי הפעם לבער את החמץ
מלבי!

רק זהירות! גם הפעם לא לחזור
להחמיץ את הלב מגאונה... פשוט
להודות לה' שעזר לי בבעור החמץ!

שנזכה לבער מהלב
את כל החמץ הרע! 57

שימו לב: גם המצה וגם החמץ
מרכיבים מקמח ומים וכך גם אצלי,
בשני המקרים, עשיתי את אותו מעשה
– עזרתי לחבר. ובכל זאת, הרגש בלב
שלי יכול למצות את המצה או חלילה
להחמיץ את המטרה!

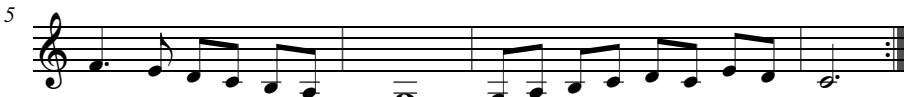
אז איך אני יכול לבדק את עצמי?
איך אדע אם זו גאות החמץ או שמחת
המצה? אתן לכם סימן: נניח שדודי שוב
מתקשה בהבנת המשנה ושוב אני רוצה
לעזר לו, אבל הפעם פתאום יוסי מגיע
לפני, מתישב ליד דודי ועושה בדיוק
את מה שתכננתי אני לעשות. אני חיב
להודות על האמת: ההסבר של יוסי

551 | לפרק החדש של הרבי – קכ"ב בתהלים | ו' ניסן תשפ"ג

ניגון

? - יך - ב - ה - או - יו - ל - יש - ים - ל - ש - רו - ? - לום - ש - לו - א - ש

יך - ת - נו - מ - אר - ב - וה - של - לך - חי - ב - לום - ש - הי -

עבודת הפסח לכל פרטיה ודקדוקיה משאירה

אותנו לפעמים בלי אויר. לפני החג – עמל ויגיעה בעבודה מאומצת ובלתי-פוסקת של נקיונות והכנת צרכי החג עבור כל דצריך; בתוך החג – עמל הקיום של ריבוי פרטי ההלכות, ההידורים והחומרות; ועל הכל ריבוי העניינים הגדולים והחשובים בימים הקדושים האלה – בדיקת וביעור חמץ, סדר קרבן פסח, ליל הסדר, ספירת העמה, התאריכים המיוחדים בימי חול המועד ושביעי של פסח עם סעודת משיח. איך מגלים בתוכנו את אור ה' בתוך כל העומס הקדוש הזה?

לפעמים עומס הפרטים דורש מאתנו להרים את העיניים אל ה', שמעל הכל, ולקרוא אליו. אך אליבא דאמת, הדרך לקרוא לה' דרך העיסוק בתורה הקדושה בריבוי פרטיה והדרך האמתית לזכך את הכלים שלנו כדי שיאיר בהם אור ה' היא דווקא התבוננות פרטית מעמיקה בתוכן הפנימי של פרטי-הפרטים של התורה ושל המציאות עד שאור ה' מופיע בתוכם בגלוי.

עבודת התבוננות הזו – שהרב גינזבורג מדריך בה בכל שיעור ושיעור – היא יסוד דרך החסידות. השיעור הפותח הראשון השבוע עוסק בהתבוננות המפורטת הזו, שתכליתה להפוך את המשל (נפש האדם על כל כוחותיה) לנמשל (גילוי כל כוחות האלקות).

משם ואילך עובר הגליון הגדול והמיוחד דרך ריבוי הפרטים: העמקה בכח ההתחדשות שיש בעבודת הנקיונות הנשית לפני פסח, חיבור של קמחא דפסחא למאבק על תיקון המשפט, התבוננות מבודחת-קמעא בדיני מכירת חמץ וגם בחומרות הפסח, כוונה חדשה ומיוחדת של התקשרות לצדיקים בספירת העמה, שיעור מיוחד על קריאה לה' דווקא באמצעות התורה וחתימה בסעודת משיח מאשתקד. הכל אחרי פתיחת הגליון בקובץ מיוחד להתכונן עמו השנה לליל הסדר – אוסף של סודות מן הסדר עם הרבי ר' בונים מפשיסחא.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

